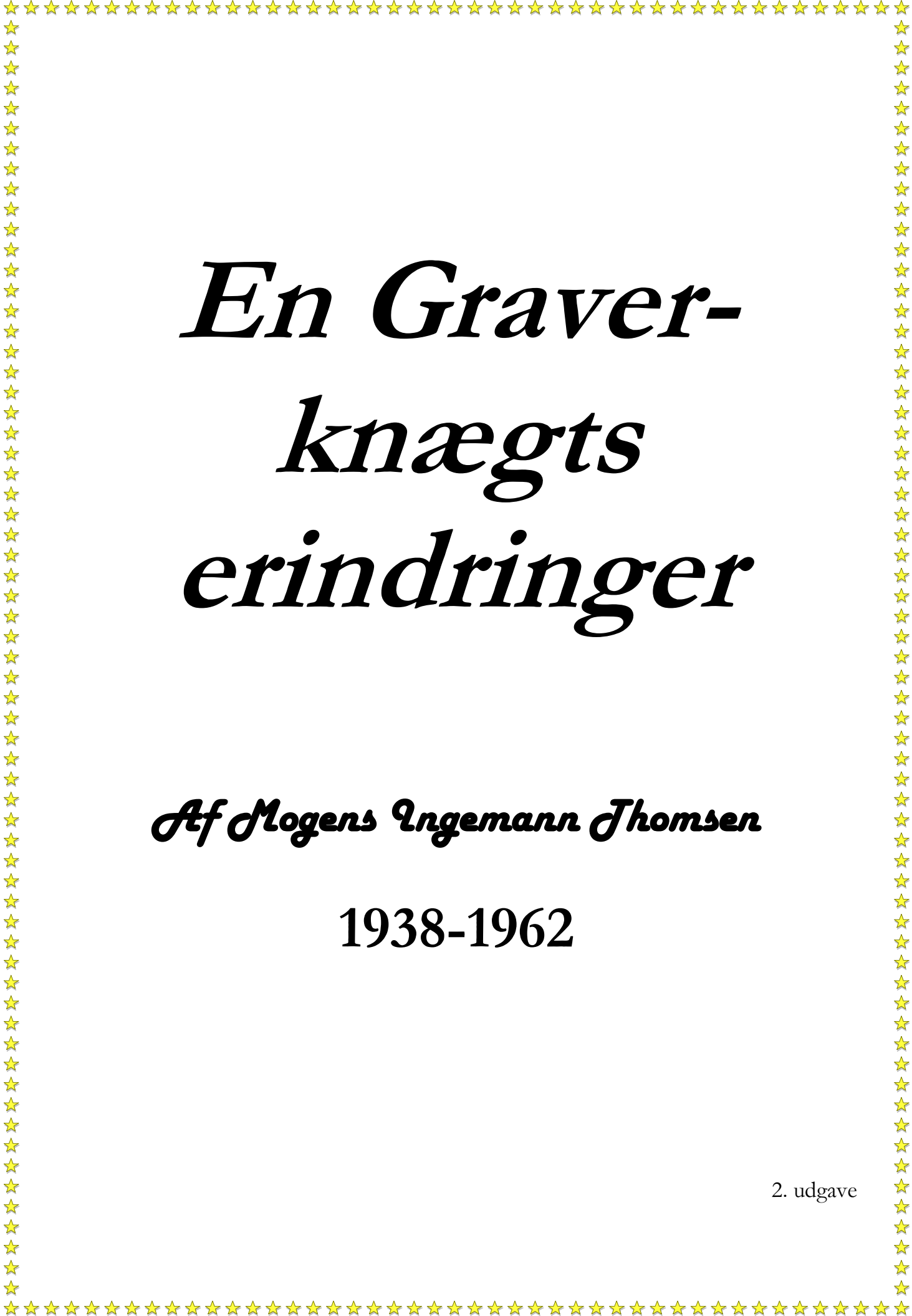

A decorative border of small yellow stars surrounds the entire text area of the cover.

En Graver- knægts erindringer

Af Mogens Ingemann Thomsen

1938-1962

2. udgave

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Baggrunden for min historie	5
Min tidligste barndom – herunder krigstiden	9
Dagliglivet i mit barndomshjem i 40erne og første halvdel af 50erne	13
Juletiden i mit barndomshjem	20
Min skolegang	24
Børkop Realskole	26
Min konfirmation	28
Afslutningen på min skolegang	30
Fra skoleelev til soldat – optagelsesprøve på Flyvestation Værløse	32
Landbrugsmedhjælper på Als og i Højen	34
Forskolen til Flyvevåbenets Mathskole	36
Mathskolen på Flyvestation Værløse	39
Kaufbeuren Air Base Tyskland	41
Gensyn med Flyvestation Værløse	44
Flyvestation Skrydstrup	45
Sommeren og efteråret 1956	48
1957 – et år med gode og dårlige begivenheder	52
Goddag til Jelling Seminarium	57
1958 – et år der fik stor betydning for mit liv fremover	61
1959 – et år med enkelte skuffelser	67
1960 – et spændende år med store udfordringer	69
1961 - min Bedstefar syg - Else flytter hjem – jeg bliver ansat ved Grejs-Sindbjerg Centralskole	76
Mit første år i Lindved	80
Bryllup i Asferg	87
Afslutning på historien	90
Efterskrift	91

Forord

Til vore børnebørn

I forærede for et par år siden Else og mig en bog med titlen ”Farfar Fortæl Nu”. Det inspirerede mig til at fortælle om min barndom og ungdom fra jeg blev født i 1938 til jeg stiftede familie sammen med Else i 1962, og det kan I læse om på de følgende sider.

Men det undrer jer nok ikke, at jeg først vil ridse den historiske baggrund op for jer. Det var en tid, som var præget af den anden verdenskrig og efter krigens slutning af den kolde krig mellem stormagterne Sovjetunionen og USA.

Belært af begivenhederne under krigen, hvor Danmark blev besat af Tyskland uden at kunne gøre nævneværdig modstand, indså de danske politikere, at med Sovjetunionens fremmarch og kommunismens overtagelse af magten i en række østeuropæiske stater, var man nødt til at have hjælp udefra, hvis landet skulle forsvares. Derfor tilsluttede man sig den vestlige forsvarsalliance NATO, og det betød modernisering og oprustning af det danske militær.

Under og efter krigen var mange varer rationerede, og livsvilkårene var i det hele taget hårde for de fleste mennesker. Mange havde en lang arbejdsdag med et hårdt fysisk arbejde, hvis de da havde et arbejde, for arbejdsløsheden var stor og arbejdsløshedsunderstøttelsen var tilsvarende lille. I de fleste familier var det mændene, der arbejdede ude og derved skaffede penge til livets opretholdelse for deres familie, men kvindernes arbejde i hjemmet var bestemt også fysisk hårdt og uden de tekniske hjælpemidler, vi kender i dag.

Boligstandarden var en ganske anden end i vore dage. Mine forældre hørte dog i min barndom til de lidt bedre stillede. Min far havde et fast job som graver, og de havde eget hus, ganske vist uden badeværelse med WC og brusebad, men dog med langt mere plads end i de dårlige fugtige og mørke lejligheder, som mange børn voksede op i særligt i byerne. Samtidig var der til vores hus et stort haveareal, som gav mulighed for at dyrke grøntsager og frugter, og det var naturligvis af stor betydning, både fordi der var knaphed på fødevarer, og fordi pengene var små.

Danmark var i forhold til de fleste andre europæiske lande sluppet nådigt igennem krigsårene, men selv om de materielle ødelæggelser var begrænsede, var landet alligevel ved krigens slutning fattigt og uudviklet. Det blev der imidlertid lavet om på i løbet af 1950'erne. Det begyndte med Marshall Hjælpen, som var en økonomisk hjælp, som USA ydede til de vesteuropæiske lan-

de heriblandt Danmark, for at få gang i produktion og udvikling i disse lande. Det betød en modernisering af produktionsapparatet i almindelighed og landbruget i særdeleshed. Det medførte, at der blev råd til reformer i det offentlige system, f.eks. indførtes Folkepension, og der blev bygget boliger og opført nye centralskoler overalt i landets kommuner.

Det politiske system blev også reformeret med en ny Grundlov i 1953. Det betød bl.a. ændringer i tronfølgeloven, og det var derfor, at Margrethe den 2. efterfulgte sin far Frederik den 9. da han døde i 1972.

Også dengang var det vigtigt, at unge mennesker fik en uddannelse. Mulighederne var dog slet ikke som i vore dage. Økonomisk støtte i form af SU fandtes ikke, så hvis man ikke havde forældre, der kunne støtte økonomisk, måtte man selv skaffe midlerne ved at arbejde og spare sammen, hvis man ville have en boglig uddannelse.

For de fleste piger og drenge betød det, at de efter 7 års skolegang, og efter at de var blevet konfirmeret, kom direkte ud på arbejdsmarkedet. Pigerne kom i huset som tjenestepiger, og hvis det var på en gård, kunne de have arbejdsopgaver både inde og ude. Drengene blev landbrugsmedhjælpere, eller hvis de var heldige kunne de komme i lære hos en håndværker. Else var netop en af dem, der kom ud at tjene, som det hed, allerede som 14-årig. Jeg var lidt mere privilegeret, og det kan I læse mere om i denne beretning.

Baggrunden for min historie

Den 09. August 1896 fik husmand Thomas Jensen Thomsen og hans hustru Kirsten Marie Sørensen en søn, som ved sin dåb i Gauerslund kirke den 23. August fik navnet Hans. Hans blev min far, og Thomas og Kirsten blev mine bedsteforældre, som jeg dog aldrig mødte, idet de døde længe inden jeg blev født.

Familien boede på et lille husmandssted, Bøgely, i Gauerslund skov, som nu ligger på Trindhøjvej nr. 101. Thomas havde overtaget husmandsstedet efter sin far Jens Thomsen, og han ernærede sin familie foruden af, hvad det lille husmandssted kunne kaste af sig, også ved at være træskomand. Familien tilhørte Indre Mission, og Thomas holdt søndagsskole for egnens børn.

Her voksede Hans op. Han havde en storesøster, Kathrine (faster Tinne), som var 7 år ældre og en storebror, Søren, der var 5 år ældre. Desuden var der en storebror, Niels, som var endnu ældre. Han emigrerede i øvrigt før første Verdenskrig til England, hvor han giftede sig med en engelsk pige. Han arbejdede som sømand, og fik en del børn, som aldrig lærte dansk, fordi Niels – som de fleste sømænd på den tid - ofte var på langfart, og moderen kunne jo ikke dansk.

Hans begyndte sin skolegang i forskolen i Brejning og derefter i Gauerslund, hvor skolen dengang lå lige ved siden af Gauerslund kirke. Da han var 13 år gammel døde hans mor, og faderen giftede sig senere med Nikoline Falk, som var plejemor på DKA.

Efter 7 års skolegang blev Hans konfirmeret og kom ud som tjenestekarl på forskellige gårde i omegnen. Senere blev han ansat på De Kellerske Anstalter (DKA) i Brejning, som var blevet anlagt i slutningen af 1800-tallet. Her samlede man de åndssvage, som de blev kaldt dengang, fra hele landet, og her var arbejde at få, som plejere og hjælpere for de åndssvage, og her fik Hans arbejde i gartneriet.

Ella Marie Sophie blev født den 11. september 1896 i Simmerbølle på Langeland. Hun var den ældste datter af hjulmand Niels Peder Christiansen og dennes hustru Ane Pedersen. Ella blev min mor og Niels Peder og Ane blev mine bedsteforældre, som jeg kom til at kende, idet Ane døde i 1952 og Niels Peder i 1962.

Da Ella var 2 år gammel flyttede familien til Agersted i Vendsyssel, hvor Niels Peder Christiansen nedsatte sig som selvstændig karetmager. Senere købte han ejendommen Tvedegaard i Dorf ved Dronninglund.

Ane og Niels Peder fik foruden Ella fem børn 2 drenge og tre piger, hvoraf den ene var evnesvag. Hun fik ophold på DKA i Brejning, og for at støtte hende tog Ella som 18-årig arbejde som plejerske på DKA.

Her mødtes Hans og Ella og blev forelskede i hinanden, og den 20. december 1918 blev de gift i Dorf kirke i Vendsyssel, hvorfra Ella jo stammede. Hans arbejdede stadig på DKA i Brejning, og de boede i starten til leje i Toftum. Her blev deres første barn født, og han blev som det var skik og brug fra gammel tid opkaldt efter sin farfar, så han kom til at hedde Thomas. Han blev født i 1919 og allerede året efter kom den næste dreng til, og han blev opkaldt efter morfaderen, som hed Niels Peder.

Nu blev Hans ansat som graver ved Gauerslund kirke, og familien byggede eget hus lige over for kirken i 1921-22. Huset blev kaldt "Hasselhøj" og adressen er nu Toftumvej 44. Huset blev bygget på en grund, der var ca. 2000 m² og der blev opført en staldbygning i forbindelse med huset. Her kunne bønderne få opstaldet deres heste medens de var i kirke, og på den måde kunne familien tjene lidt drikkepenge, og der var god brug for at tjene ekstra penge, for graverstillingen var dengang ikke nogen guldgrube.

Allerede i 1922 blev familien forøget med endnu en dreng, som fik navnet Svend Aage, for nu var der jo ikke flere bedstefædre at opkalde, og Ella fortalte senere, at navnet skyldtes, at lægen der assisterede ved fødslen udbrød ”det var en ordentlig svend”, så deraf kom navnet Svend Aage. Familien havde vist nok sat næsen op efter, at det skulle have været en pige, i hvert fald fortalte Ella senere, at Faster Tinne havde strikket børnetøj i lyserødt til den lille nye i forventning om, at det denne gang blev en pige, og hun blev så vred, da hun hørte resultatet, at hun vendte om, da hun var på vej på barselsbesøg! Hun var dengang husbestyrerinde hos professor Keller i Brejning, som grundlagde De Kellerske Anstalter, og som var leder af institutionen på det tidspunkt.

Det varede dog ikke længe inden der blev brug for det lyserøde babytøj, for familieførøgelserne fortsatte meget konstant hvert 2. år, og nu var det piger, der blev født. Inga som den første i 1924, i 1926 kom Ruth til, og endelig i 1928 blev Birgit, som den yngste af første kuld født. Nu var der altså 6 børn, der skulle skaffes føde og klæder til, og samtidig en husleje, der skulle betales. Det var ikke let!

Det var graverens opgave at holde gange og andre udenoms arealer på kirkegården, at ringe med kirkeklokken på hverdage morgen og aften og i forbindelse med kirkelige handlinger på helligdage samt ved begravelser, at træde bælgen til orgelet i forbindelse med kirkelige handlinger, at sørge for at kirken blev opvarmet om vinteren og at rengøre kirken. For det fik han en fast løn, men den var på et absolut minimum, for den blev fastsat af menighedsråd og kirkeværger, som bestod af egnens storbønder, og de var gode til at holde graverens løn nede. Der var ganske vist en forening af landsbygravere, men den forhandlede ikke løn, så det måtte den enkelte gøre, og da arbejdsløsheden var stor, var det meget vanskeligt at få lønforhøjelse. Den næstældste søn Niels Peder har siden fortalt, at han overværede, at hans far talte lønforhøjelse med en kirkeværge - en storbonde fra egnen. Denne sagde: Hvis ikke du er tilfreds Hans Thomsen, så kan du holde op. Og så måtte Hans Thomsen bøje nakken for som han sagde: Vi er de små Niels!

Som navnet siger, var det naturligvis også graverens opgave at grave og tildække gravene i forbindelse med begravelser, og derudover kunne han tjene noget ved at holde gravstederne for folk. Sørge for renholdelse, klipning af hække, anlægge ny gravsteder og dække gravene til jul, lave kranse osv. Nogen holdt selv gravstederne, men Hans Thomsen holdt nu de fleste. Pengene herfor fik han én gang om året, nemlig i januar måned, hvor han cyklede rundt og krævede dem ind.

Gravergerningen gav imidlertid ikke nok til at kunne forsørge familien, så Ella og Hans Thomsen måtte også påtage sig andre hverv. Hans gik ud som daglejer ved omegnens bønder, hjalp til i høsten, kørte møg ud osv. Desuden kunne han også tække, og han passede et stykke skov i Gauerslund skov for en skovejer. Ella og Hans malkede også en lang årrække køer på gården Knudsensminde, hvor familien Breth boede. Det foregik selvfølgelig ved håndkraft. I det hele taget måtte Ella og Hans slide i det og fritid var der meget lidt af. Om aftenen satte Ella sig til symaskinen og fabrikerede tøj til børnene, for de skulle se ordentlig ud i tøjet. Godt nok var deres tøj ikke nyt, men det skulle være helt, rent og pænt, så man kunne se, at børnene kom fra et ordentligt hjem!

På billedet ses fra venstre Thomas, Inga, Birgit, Niels Peder, Ruth og Svend Aage. Billedet er taget i 1933 formentlig i forbindelse med, at Thomas blev konfirmeret.

Hvordan var graverfamiliens økonomi i 20-erne og 30-erne? Familien har nok ikke hørt til blandt de allerfattigste, men der har bestemt ikke været meget at rutte med. Gennem hårdt arbejde har Ella og Hans tjent til dagen og vejen, og skabt et nøjsomt men godt hjem for deres børn.

Dengang var det skik og brug i de fleste familier, at børnene, når de havde haft de lovbestemte 7 års skolegang og var blevet konfirmerede, blev betragtet som voksne, der skulle i gang med et arbejde, så de kunne klare sig selv. Det gjaldt også for graverfamiliens børn. Thomas kom i lære hos en gartner i Børkop, og fik senere plads som uddannet gartner forskellige steder, medens Niels Peder og Svend Aage kom ud som tjenestekarle ved landbruget. Dette var situationen for familien i slutningen af 1930'erne. De tre piger gik stadig i skole, men den ældste, Inga, var plaget af en lungesygdom og var i flere perioder indlagt på sygehuset i Vejle, og i februar måned 1938 havde familien den store sorg, at hun afgik ved døden kun 13 år gammel.

Min tidligste barndom

Den 7. marts 1938 kom jeg til verden, og den 27. marts 1938 blev jeg døbt i Gauerslund Kirke og fik navnet Mogens Ingemann Thomsen. På billedet ses jeg i armene på sygeplejerske frk. Sørensen, som blev min Gudmor. Hun havde passet Inga på Vejle Sygehus under hendes sygdom. I midten står min mor og ved siden af hende Ella Haahr, som var datter af førstelærer Haahr, der var en nær ven af mine forældre. Ella Haahr var en meget dygtig fotograf, som eksempelvis tog mange billeder af kongehusets medlemmer. Hvorfor jeg fik mellemnavnet Ingemann, har jeg tit spekuleret på, men en mulig forklaring kunne være, at det var til minde om min netop afdøde søster Inga.

Der er ingen tvivl om, at jeg blev familiens midtpunkt, i hvert fald indtil min lillesøster Margit blev født to år senere den 9. februar 1940. Nu havde mine forældre igen fået små børn at tage sig. Min far sagde engang i en tale, at de havde det lige som grisene, de havde flere kuld unger. Først 3 drenge, så 3 piger og nu 10-12 år senere endnu et kuld. Men det syntes min mor ikke var spor morsomt.

På billedet ses jeg sammen med mine søstre Birgit og Ruth, som holder den lille Margit i sine arme.

Mine erindringer fra 2. Verdenskrig

Som 2-årig var jeg naturligvis ikke klar over de mørke skyer, der trak op over Danmark i almindelighed og graverfamilien i særdeleshed i 1940. Sagen var den, at Thomas blev indkaldt til militæret og blev stationeret i Søgaardlejren i Sønderjylland. Der var han den 09. april 1940, hvor tyskerne som bekendt besatte Danmark, og hvor der var enkelte kampe med dræbte danske soldater til følge, inden regeringen valgte at kapitulere over for overmagten. Hvor meget Thomas blev involveret i kampene ved jeg ikke, men han slap i hvert fald fra begivenhederne uden skrammer.

Han flyttede nu til Fyn, hvor han blev ansat hos en gartner, og her traf han Johanne, som han blev gift med i 1942. De bosatte sig derefter i Nyborg, hvor Thomas forlod gartnererhvervet og blev ansat som stationsarbejder ved DSB. Senere steg han i graderne og blev konduktør og til sidst togfører. Johanne og Thomas fik 3 drenge Jørgen, Preben og John.

Jeg husker nogle enkelte episoder fra besættelsestiden, som skete da jeg var blevet lidt ældre. Som det fremgår af det jeg tidligere har fortalt var der til mine forældres hus bygget et forholdsvist stort udhus, der var delt i to stalde, som vi kaldte ”den store stald” og ”den lille stald”.

Under krigen var dele af Gauerslund skole blevet beslaglagt af tyskerne, og her var der i perioder indkvarteret tyske soldater. Til at trække deres krigsmateriel brugte soldaterne heste – jeg husker dem som forholdsvist små gulbrune nordbagger – og de skulle jo opstaldes et eller andet sted i nærheden af, hvor soldaterne var indkvarteret. Myndighederne var af regeringen blevet pålagt at samarbejde med de tyske besættelsesstyrker, og den lokale sognefoged, Frederiksen, havde anvist en stald, der lå langt ude på marken. Men det var de tyske officerer ikke tilfredse med. De havde i stedet fået øje på stalden ved vores hus. Grunden hertil var formodentligt, at de ikke ville være så udsatte for angreb fra danske frihedskæmpere, når de boede i nærheden af en dansk familie. Jeg husker tydeligt den dag, hvor stalden blev taget. Min far var ikke hjemme, men min mor havde fået fat i sognefogeden, og der udspillede sig nu følgende optrin med min mor, min lillesøster og mig som tilskuere:

De tyske soldater stod uden for stalden med deres heste, og en tysk officer åbnede stald-døren. I samme øjeblik smækkede Frederiksen døren i igen, medens han tydeligt lod forstå, at her var adgang forbudt. Den tyske officer var imidlertid ikke til sinds at opgive, så han for hen og åbnede døren igen medens han råbte og skreg. Hvad han råbte, forstod vi naturligvis ikke, men det var tydeligt, at han var meget ophidset. Frederiksen ville imidlertid heller ikke give op, så han smækkede døren i igen, men så truede den tyske officer med sit våben, og nu blev min mor for alvor bange, så hun råbte: ”Frederiksen, Frederiksen hold op, ellers skyder de dig!”

Frederiksen måtte da også give op over for overmagten, og sådan gik det til, at vi fik tyske logerende i vores stald. Det viste sig hurtigt, at de tyske soldater, som holdt vagt ved hestene, ikke var nazister men ganske almindelige unge tyske mænd, der var tvunget til at deltage i krigen. Jeg ved ikke, hvor længe okkupationen af vores stald stod på, men jeg kan huske, at soldaterne var meget nedtrykte, da de drog af sted sydpå. De skulle nemlig til Østfronten, og på trods af Hitlers propaganda vidste de udmærket, at det betød, at de aldrig kom hjem igen.

I december måned 1943 kunne mine forældre fejre sølvbryllup. Her er familien fotograferet foran huset. Fra venstre er det Ruth, Svend Aage, Thomas, min far, Niels Peder, min mor, Birgit og Thomas kone Johanne. Foran henholdsvis min far og min mor står jeg og min lillesøster Margit.

I slutningen af krigen, hvor de allierede styrker nærmede sig, var der stor usikkerhed om der ville blive kæmpet på dansk jord, eller om tyskerne ville overgive sig. Derfor blev der mange steder oprettet beskyttelsesrum, hvor man i givet fald kunne søge tilflugt. Min far havde også lagt en plan. Under Gauerslund Kirke var der et stort kælderrum, og her skulle vi i givet fald søge beskyttelse. Jeg var flere gange med min far nede i rummet, men jeg kan huske, at min mor var meget skeptisk med hensyn til den plan, og det blev jo heller ikke nødvendigt at sætte den i værk.

Om aftenen den 4. maj 1945, hvor frihedsbudskabet lød fra London, husker jeg ikke. Min lillesøster og jeg har sikkert været lagt i seng på det tidspunkt, men jeg kan huske, at flaget blev hejst den 5. maj, og at min mor altid satte levende lys i vinduerne den 4. maj om aftenen til minde om befrielsen. En skik som Else og jeg også har fulgt i de forskellige hjem, vi har haft.

Et stykke tid efter den 5. maj fik min mor en mængde blåt tøj – jeg tror det var af silke. Da hun var særdeles dygtig til at sy, syede hun kjoler til mine søstre og en skjorte til mig. Tøjet stammede fra en faldskærm, som var blevet brugt til våbenedkastning af engelske flyvere, og når den havnede hos min mor skyldtes det følgende:

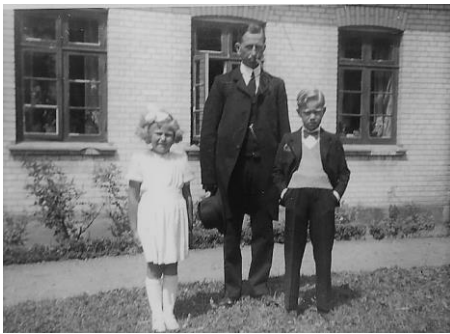
Min storebror Niels Peder havde i 1942 opgivet erhvervet som landbrugsmedhjælper og havde besluttet at læse til lærer. Han havde kun 7 års skolegang, og derfor startede han i forberedelsesklassen. Der var mange, som var yderst skeptiske med hensyn til hans chancer for at bestå optagelsesprøven, men det lykkedes for ham, og i 1943 begyndte han i seminariets 1. klasse. På seminariet blev der dannet en gruppe, som modtog våben, og den blev han medlem af, og derfor fik han en faldskærm efter krigen, og det var den, der havnede som kjoler og skjorter til familien.

Niels Peder blev dimitteret fra Jelling Seminarium i 1947. Samme år blev han gift med Else Lindby og ansat på en skole i Brabrand. Senere fik han stilling som lærer på Hedensted Realskole, hvor han også bestred stillingen som skole- og folkebibliotekar. Da biblioteket i Hedensted blev adskilt fra skolebiblioteket, blev han ansat som kommunens ledende bibliotekar.

Niels Peder var politisk aktiv og blev valgt til sognerådet senere byrådet i Hedensted Kommune som repræsentant for socialdemokratiet. Han blev ligeledes i flere valgperioder valgt til Amtsrådet i Vejle Amt. Sammen med sin hustru fik han 3 piger Inga, Hanne og Jette.

Min anden storebror, Svend Aage, opgav også i begyndelsen af 40'erne hvervet som landbrugsmedhjælper, og han kom først i en slags mesterlære som Civil Betjent (CB) hos den lokale landbetjent Christiansen. Jeg kan huske engang, hvor Svend Aage og landbetjenten kom kørende, hvor jeg gik sammen med en flok andre drenge. Jeg skulle vise mig over for kammeraterne så jeg råbte goddag Svendekok, det var nemlig hans kælenavn i familien. Det synes han bestemt ikke var morsomt, så da han kom hjem fik jeg en røffel af ham og mange formaninger af min mor, om at sådan opførte man sig ikke over for politiet!

Senere blev han reservebetjent i Kolding, og her var han, da det danske politikorps blev taget af tyskerne i 1944. Det lykkedes ham imidlertid at slippe væk og komme hjem til Gauerslund. Her blev han medlem af en sabotagegruppe, og var med i adskillige sabotagehandlinger mod tyske interesser. Han "gik under jorden" som man kaldte det, dvs. han havde ingen fast adresse nogen steder, men boede hos venner og familie i området.

Efter krigen blev Svend Aage ansat ved politiet i Åbenrå, og medens han var der, blev han i 1947 gift med Anna Mathisen. På billedet ses min far, Margit og jeg klædt på til Anna og Svend Aages bryllup.

De flyttede senere til Viby ved Århus, hvor de boede en årrække inden de flyttede til Ringkøbing, hvor Svend Aage blev udnævnt til politikommissær og leder af ordenspolitiet. Anna og Svend Aage fik to børn Poul Erik og Bodil.

Den landbetjent, som Svend Aage havde været i lære hos, blev i de sidste måneder af krigen skudt af frihedskæmperne. Det var ikke noget, min bror havde noget som helst med at gøre, og han var lige så chokeret over det, som alle andre i lokalsamfundet. Det blev påstået, at landbetjenten havde haft tætte forbindelser til nogle tyske SS-officerer og lækkede oplysninger om frihedskæmpere til dem. Om det passer er aldrig blevet opklaret for de likvideringer, som blev foretaget under krigen, er aldrig blevet undersøgt nærmere. Jeg var 6-7 år på det tidspunkt og mine forældre søgte selvfølgelig at undgå, at jeg fik noget at vide om den slags hændelser, men jeg kan stadig huske, at de voksne talte lavmælt om hændelsesforløbet. Landbetjenten blev begravet på Gauerslund kirkegård, og min far fortalte, at der kun deltog den allernærmeste familie, selv om landbetjenten var en kendt mand i lokalsamfundet. Det var en sørgelig historie, og dem var der som bekendt en del af under krigen.

Hvordan oplevede jeg ellers min tidligste barndom under krigen? Jeg hørte selvfølgelig de voksne tale om krigen, men det gjorde mig ikke utryg. Tvært imod havde jeg det trygt og godt hjemme hos min mor og far, og jeg følte ikke, at jeg kunne rammes af noget ondt. Jeg levede jo også i lykkelig barnlig uvidenhed om mine brødres involvering, og mine forældres bekymringer for dem, lod de sig selvfølgelig aldrig mærke med over for mig.

Dagliglivet i mit barndomshjem i 40erne og første halvdel af 50erne

Hans Mikkelsen

Min far havde en medhjælper på kirkegården, som hed Hans Mikkelsen. Han tilhørte den gruppe af mennesker, som man dengang kaldte åndsvage. Han havde ingen familie, eller han havde i hvert fald ikke nogen pårørende, der ville kendes ved ham. På et eller andet tidspunkt var han kommet under åndsvagforsorgen og var havnet på DKA i Brejning. Dengang var det meget normalt, at beboere på DKA, som kunne udføre et arbejde, kom i familiepleje, og det var netop det, som var sket for Hans Mikkelsen. Jeg ved ikke, hvornår han var kommet i familiepleje hos mine forældre, men han var der i hvert fald hele min barndom og ungdom, og jeg tror også, han var der, længe før jeg blev født.

Jeg husker Hans Mikkelsen som en rar ældre mand. I vore dage ville man nok kalde ham lettere retarderet. Han havde en lille talefejl, men man kunne sagtens forstå ham og føre en samtale med ham. Han var også i stand til at læse letforståelige tekster i blade og aviser, og jeg spillede af og til kort med ham, og det kunne han sagtens finde ud af.

Hans Mikkelsen havde sit eget lille værelse på vores loft, men det var uden varme. I sin fritid opholdt han sig derfor ofte i den lille stue i vores hus, som vi kaldte børnestuen, og her fik han også serveret maden, for han spiste ikke sammen med os undtagen juleaften. Maden spillede i det hele taget en stor rolle for ham, og han kunne sætte uanede mængder til livs, og min mor sørgede godt for ham. Han fik selvfølgelig samme mad, som den øvrige del af familien, men min mor vidste godt, at der skulle nogle store portioner til.

Det kunne ske at Hans Mikkelsen fik et anfald af vrede og ikke ville gøre, som han fik besked på, og så var han svær at styre. Min mor fandt imidlertid på en kur. Hun vidste jo, at han nød hendes mad, og når han fik sådan et anfald, serverede hun grød for ham, og det varede heller ikke mange dage, før han "faldt til patten" og kom brødebetyngt og sagde til hende, at nu skulle han nok være sød.

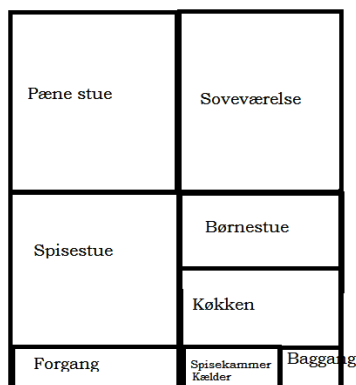
Hans Mikkelsen hørte som nævnt under DKA i Brejning, og mine forældre fortalte, at de i starten syntes, at han skulle have ferie og arrangerede et ophold i Brejning for ham, men han kom tilbage efter 2 dage og bad om at blive fri for den slags ferier. Denne antipati mod DKA viste sig også, når han på helligdage gik lange ture, for ruten var altid i den modsatte retning af Brejning.

Det var meget normalt på den tid, at medhjælpere fra DKA ikke fik løn for deres arbejde, og det gjorde Hans Mikkelsen heller ikke. I vore dage vil man nok sige, at det var groft udnyttelse af svage mennesker, men det var en anden tid dengang, og synet på de såkaldt åndsvage var meget anderledes end i vore dage.

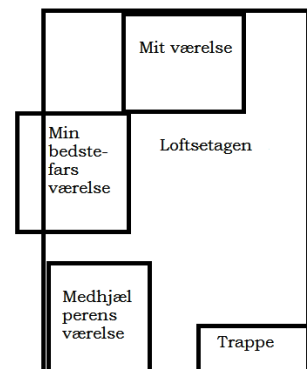
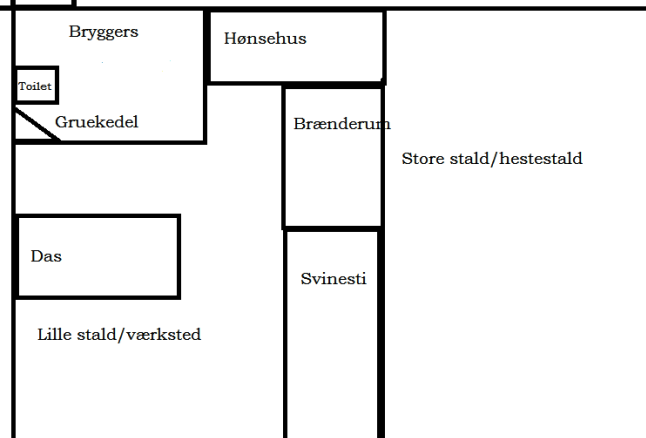
Hans Mikkelsen var hos mine forældre indtil han blev syg og blev pensioneret. Jeg mener, det var et par år før min far døde, så det har været midt i 50'erne. Heldigvis slap han for at komme til Brejning, for der var blevet oprettet et hjem i Børkop for ældre retarderede, og her fik han sin pensionisttilværelse. Min mor lavede en aftale med ham om, at han skulle komme til formiddagskaffe hos os en gang om ugen, og det blev han ved med indtil han blev alvorlig syg og døde.

Min bedstemor og bedstefar

Min bedstemor og bedstefar boede i et hus i Elbæk. Min bedstefar var karetmager og han udførte forskellige snedker- og tømrerarbejder, og dertil brugte han værkstedet i mine forældres hus, hvor han havde en stor høvlebænk og forskelligt værktøj. Han hjalp imidlertid også min far på kirkegården, når der var travlhed. Efter min bedstemors død i 1952, solgte han huset og flyttede ind hos os, og der blev bygget en kvist på vores hus, hvor der blev indrettet et værelse til ham, og nu hjalp han til på fuld tid på kirkegården.

Tegning af mit
barndomshjem

Rationering i 40erne og begyndelse af 50erne

Under og efter krigen var mange varer som bekendt rationerede. Derfor prøvede man at være selvforsynende med fødevarer.

Som skitsen af vores hus viser indeholdt staldbygningen et vaskehus med en stor gruekedel. Desuden et hønsehus og et dueslag, for høns og duer var selvfølgelig også en del af selvforsyningen med madvarer. I den ”lille stald” var der indrettet en svinesti, hvor vi havde en gris gående. Grisen blev købt ind om foråret og voksede sig stor og fed i løbet af sommeren indtil den i efteråret måtte lade livet, for at vi kunne få sul på bordet til jul.

Til mit barndomshjem var der en forholdsvis stor grund, og en stor del af den blev udnyttet til køkkenhave. Der blev dyrket kartofler og grøntsager som gulerødder, porer og kål, og i haven var der æbletræer og et enkelt pæretræ og blomme- og kirsebærtræer samt solbær- og ribsbuske.

Kartofler og grøntsager kunne holde sig, når de blev opbevaret køligt og frostfrit, og det samme gjaldt nogle af æblesorterne. Men kirsebær, blommer, pærer og bær var man nødt til at forarbejde efterhånden, som de blev modne. Bærrene blev syltede med sukker, som vi kender i vore dage, medens de øvrige frugter blev henkogte. Henkogningen foregik på den måde, at frugten blev fyldt i nogle særlige glas med et låg, der hvilede på glasset med en bred gummiring. Glassene med bøjler, der klemte lågene fast, blev så anbragt i en henkogningskedel med vand, der blev opvarmet til en bestemt temperatur. Der opstod undertryk i glassene, så låget kom til at slutte lufttæt til glasset, og indholdet kunne så holde sig frisk. På denne måde sørgede min mor for, at vi havde et stort vinterforråd.

Jeg husker tydeligt, når grisen skulle slagtes. Der blev fyret op i gruekedlen tidligt om morgenen, og så kom hjemmeslagteren. Grisen blev under skrig og skrål ført ud på pladsen foran huset, hvor dens ben blev bundet sammen, og den blev lagt op på en omvendt træbalje. Slagteren tog så sin lange kniv og stak grisen i hovedpulsåren i halsen, og blodet strømmede ud i en spand, medens grisens skrig blev svagere og svagere indtil de til sidst forstummede.

Af blodet blev der lavet blodpølser (swot-pølser), som blev spist med sirup og fedtegrever. Grisen blev skoldet, hængt op på en stige og parteret, og der blev lavet medisterpølse og skåret ud til flæsk og stege osv.

De hjælpemidler, som er en selvfølge i dag, eksisterede ikke i min barndom. F.eks. havde vi ikke en dybfryser og et køleskab. Derfor var man nødt til at bruge andre metoder for at opbevare kødet. Ved siden af køkkenet var der et spisekammer, og under det var der udgravet en lille kælder, og her stod et saltkar, hvor kødet blev anbragt, for at det skulle kunne holde sig. Som navnet siger, var der i karret en meget stærk saltopløsning, som på en måde konserverede kødet, når det blev lagt ned i opløsningen.

Høns og kyllinger var en god afveksling til middagsmaden, og dem kunne min far hente i hønsegården og slagte dem, når der var brug for det. Der stod en huggeblok ude i vores baggård, og her blev hovedet hugget af hønen, dog først efter at den var blevet bedøvet med et slag mod huggeblokken. Jeg kan huske, at det undrede mig at hønen kunne løbe rundt et stykke tid uden hoved. Min far kunne så forklare, at det skyldtes dens nerver, der stadig fungerede, indtil den havde mistet alt blodet. Når min far havde slagtet hønen, gik min mor i gang med at skolde den og plukke fjerene af den. Så blev den åbnet og indvoldene taget ud, inden den blev vasket grundigt. Så var den klar til at komme i suppegryden, eller hvis det var en kylling til at blive stegt i stegegryden.

Det skete også, at vi havde kaniner og geder, som ligeledes indgik i husholdningen. Jeg kan huske engang, hvor min store bror Svend Aage og slagter Hansen, skulle slagte en ged. Først prøvede de at bedøve den ved at give den et slag i panden med en hammer, men det virkede ikke, for den stak af fra dem i fuldt firspring. De fik dog fat i den igen, og den undgik ikke sin skæbne som gedesteg.

Min far havde også bier, som han havde sammen med slagter Hansen i Børkop. Bistaderne stod på vores grund ud mod marken. Jeg kan huske, at der blev slynget honning, og jeg kan også huske, at bierne skulle have sukkervand som erstatning for honningen, for at de kunne overleve om vinteren.

Mine forældres økonomi var på det tidspunkt, hvor jeg kom til Verden, noget bedre end da mine ældre søskende var børn, men meget var set med nutidens øjne alligevel uhyre primitivt. Vores toilet var et das ude i staldbygningen. Når vi skulle vaskes, skete det i køkkenet, og vi havde kun koldt vand i hanen, og hvis vi skulle have bad, skete det i en balje i køkkenet, så det var ikke en hverdags begivenhed.

Huset blev opvarmet af brændeovne(kakkelovne), hvori der blev fyret med træ, tørv og formbrændsel. I køkkenet var der et komfur med indbygget ovn, og i komfuret blev der også fyret op med træ, tørv og formbrændsel. Min mor var meget dygtig til at lave mad og bage, og det forgik i min tidligste barndom i det gamle komfur. Senere fik hun et gaskomfur, som brugte flaskegas og en el-ovn, og det gjorde bestemt madlavningen meget lettere.

Nu har jeg fortalt om de forskellige husdyr, vi havde derhjemme i min barndom, men desværre havde vi også af og til besøg af dyr, som vi ikke var glade for. Det drejer sig om mus og rotter. Der var stort set altid mus i udhusene, og det var meget svært at undgå, at de kom ind i huset. Jeg kan huske en nat, hvor jeg mærkede noget i mit hår, og da jeg mærkede efter med hånden, fik jeg fat i en mus. Den havde måske tænkt sig at bygge rede i mit hår, men det fik den nu ikke lov til!

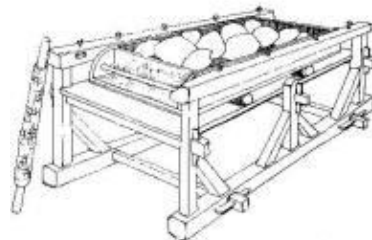
Meget værre var det, når der kom rotter ind. Da jeg blev lidt ældre, sov jeg oppe på et loftsværelse, og en aften kunne jeg høre noget der løb rundt uden for værelset på loftet. Det var et par rotter, der legede tagfat. Min far satte en fælde op, og fangede dem i den. Vi havde på det tidspunkt en hund – en foks terrier, som hed Fif – og som var fantastisk til at tage rotter. Min far tog så fælden med rotterne og gik sammen med hunden, som var ellevild efter at få fat i rotterne, over på en plads, som lå i nærheden af vores hus. Så åbnede han fælden, og lukkede rotterne ud en ad gangen. Fif for løs på rotterne, bed dem og knækkede nakken på dem. Det var fantastisk at se, at den vidste præcis, hvordan den skulle få bugt med rotterne på trods af, at den ikke var særlig stor.

Tøjvask krævede i min barndom et meget stort arbejde. Det foregik alt sammen med håndkraft, og det var min mor der stod for det. Nu kom gruekedlen, som stod i et hjørne af bryggerset, i brug, ligesom når der blev slagtet gris. Gruekedlen bestod af et stort kobberkar, der var indmuret i beton med et brændkammer nedenunder. Karret blev fyldt med vand, og der blev tændt op i brændkammeret. Når vandet kogte, blev der hældt sæbespån i, og så kom det snavsede tøj i for at blive kogt.

Tøjet blev derefter skyllet i en stor træbalje, og vasket i den håndtrukne vaskemaskine, og eftervasket på et vaskebræt. Derefter blev det skyllet i flere hold vand, og ofte blev der i det sidste hold vand tilsat blånelse, der skulle gøre det hvide tøj helt hvidt. Nu blev tøjet vredet og hængt på tøjsnore. Om vinteren på loftet og om sommeren udendørs.

Noget af tøjet skulle derefter rulles på en stor rulle, som stod på loftet, og det skete selvfølgelig også ved at rullen blev trukket frem og tilbage med håndkraft, og det husker jeg, at jeg hjalp min mor med. Endelig var der også en del af tøjet, der skulle stryges, men dertil havde min mor trods alt et elektrisk strygejern.

Senere blev det lidt lettere at vaske tøj, fordi man kunne leje en elektrisk vaskemaskine, hvori tøjet også blev kogt. Man bestilte vaskemaskinen, og så kom udlejeren med den.

Selvom mine forældre havde travlt, tog de sig alligevel tid til at tage sig af min lillesøster og mig. Jeg husker f.eks. de søndageftermiddage, hvor min far gik en tur med Margit og mig ud i den nærliggende skov, hvor han tog sig en eftermiddagslur under de skyggefulde træer, medens vi løb rundt og legede.

Mine forældre havde ikke bil, og ingen af dem havde kørekort. Jeg kan huske, når min far en sommersøndag lånte en jumbe og en hest hos præstegårdsforpagter Jens Rasmussen, og vi kørte til Hvidbjerg, hvor en bekendt havde et sommerhus, og hvor vi havde lejlighed til at bade. Jeg husker også, når vi skulle besøge min farbror, som havde en gård i Horsted, hvor jeg fik lov til at ride på en af hans heste.

Min mor læste meget og hun var god til at digte historier, som hun fortalte til Margit og mig. Der var bl.a. en med et føl, der skulle lære alle de ting, som en hest skal kunne, og hun læste også eventyr for os.

Nutidens børn vil nok spørge: Havde I ikke fjernsyn og computer, iPad, mobiltelefoner? Nej, det havde vi ikke, for det var slet ikke opfundet, da jeg var barn.

Mine forældre havde en radio, som skulle bruge en lang antenne for at fungere, men vi kunne da høre pressens radioavis og under krigen også BBC fra London, selv om det vist var forbudt.

Hvad fik en rask dreng så tiden til at gå med? Jeg legede med min lillesøster og med de andre børn i nabolaget, og senere med mine skolekammerater. Vi legede røvere og soldater, klatrede i træer, skød med bue og pil, og om vinteren løb vi på skøjter eller kørte på slæde på nogle bakker i nærheden. Vi spillede bold, og da vi blev lidt ældre, hjalp vi min mor i køkkenet og min far på kirkegården.

På billedet ses jeg sammen med en nabodreng, som hed Henning. Mellem os har vi hunden Buster, som var en tysk bulldog. Mine store brødre lavede en lille vogn af en gammel trehjulet cykel, som jeg kunne sidde på, medens buster trak af sted med mig. Hunden var nu ikke altid lige let at styre, for den kunne godt finde på at løbe sin egen vej. Hvis den fik øje på en kat, som den synes skulle forfølges, så gik den vilde jagt med vogn og kusk, og så gjaldt det om at holde godt fast for ikke at falde af.

Da jeg blev lidt ældre, interesserede jeg mig meget for teknik, og jeg lavede et krystalapparat, som jeg rent faktisk fik til at fungere, så jeg kunne høre Danmarks Radio gennem hovedtelefoner, og det er jo lige som man gør i dag bare via mobiltelefonen, dog var kvaliteten ikke så god.

Jeg var ivrig fodboldspiller, og jeg trænede ofte selv ved at spille med en bold op ad en mur. Jeg drømte, det var landskamp mellem Danmark og Sverige, og når jeg ramte et bestemt sted, fik Danmark mål, men hvis bolden løb fra mig, var det Sverige, der scorede. På den måde lykkedes det mig af og til at vinde en landskamp over arvefjenden. Jeg var overbevist om, at jeg skulle være professionel fodboldspiller, men det viste sig desværre at evnerne ikke var på højde med ambitionerne, så jeg måtte nøjes med at spille i den lokale fodboldklub, som lå i Børkop. På billedet ses drengeholdet fra dengang. Jeg står ved siden af Orla Skov, som var min træner, og som jeg senere kom til at spille sammen med som senior. Min far var overhovedet ikke interesseret i fodbold, og han overværede kun en gang en kamp, hvor jeg deltog.

Da jeg blev ældre, lærte min far mig at ringe med kirkeklokken, og jeg var også med, når der skulle kimes ved Jul, Påske og Pinse. Det foregik alt sammen med håndkraft. Først ringede man 5 minutter, så kimedede man 20 minutter, derefter ringede man igen 5 minutter, så kimedede man 25 minutter og til sidst ringede man 5 minutter og endte med at slå bedeslag. Det var hårdt at kime, og man var nødt til at være to til det. Man stod helt oppe ved klokken, og selv om man havde vat i ørene, kunne man alligevel blive ved med at høre det synge i ørene længe efter.

Jeg har også prøvet at afløse min far, når han en enkelt gang var syg eller var forhindret af andre grunde. Det har jeg gjort ved Gudstjenester, hvor det også var graverens opgave at sørge for luft til orgelpiberne ved at træde den mekaniske bælge, og jeg har også gjort det ved bisættelser, når der skulle ringes med kirkeklokken, og jeg var stolt af, at min far turde overlade mig ansvaret.

Juletiden i mit barndomshjem.

I november måned havde min far i de lyse timer travlt med at pynte gravstederne med gran, og når mørket faldt på bandt han kranse til at lægge på gravstederne. Når adventstiden nærmede sig bandt han en stor adventskrans, som skulle hænges op i kirken, og han bandt også en flot adventskrans, som blev hængt op i vores hjem.

Vores hus var ikke særlig stort men alligevel var der to stuer en spisestue og en ”pæn” stue. Stuerne var ikke store, men til daglig var den ”pæne” stue lukket af, og så måtte man ikke komme der, og der var også koldt, for der var ikke varme på. Stuerne var varmet op med en kakkelovn, og så fyrede man i den med træ og tørv. Men i den ”pæne” stue var der ikke fyret op til daglig, og her blev vores adventskrans hængt op, og hver søndag i adventstiden blev der åbnet til den ”pæne” stue, og ved aftens-tide blev der tændt lys i kransen, og så sad vi og hyggede os. Vi fik et æble, som var blevet gemt fra efteråret, hvor de var blevet plukket ude i vores have, og når vi nærmede os jul, kunne vi måske også få lov at smage en småkage, og det kunne også ske, at min far eller mor læste en julehistorie for os, og at vi sang en julesalme.

Min mor havde meget travlt op mod jul. Hun bagte småkager, vaniljekranse, brune kager og finsk brød, og hun kogte klejner, og hun bagte også fransk brød og sigtebrød. Vi havde ikke en elektrisk ovn eller en gasovn, nej vi havde et gammeldags komfur, hvor der blev fyret op med træ og tørv lige som i kakkelovnene, og i komfuret var der en ovn, og her bagte min mor alle julekagerne og brødet. Når småkagerne var blevet bagt, kom de i dåser, som blev lukket godt til og gemt, så det var ikke noget med at spise ret mange julekager før jul.

En eftermiddag i løbet af december måned foretog mine forældre sammen med mig og min lillesøster en rejse til Vejle, hvor vi skulle se juleudstillingen. Min far havde ikke bil, så vi tog bussen, men den gik nu også lige forbi vores hus. Det var en dag, som min lillesøster og jeg glædede os meget til, for vi var ikke vant til at komme så meget ud, og det var jo spændende at komme til Vejle, som vi synes var en meget stor by. Vi gik

rundt i gaderne og kiggede på de pyntede vinduer, et sted var der en nissemand, der kunne nikke med hovedet, og et andet sted var der et elektrisk tog, der kørte rundt i vinduet mellem snedækte bakker osv., det var alt sammen meget spændende.

Når vi var blevet trætte af at se på juleudstillingen, sluttede vi altid med at gå op på en café, som hed Lyon – den findes ikke mere – og her fik mine forældre kaffe, medens min lillesøster og jeg fik kakao og kager. Og så var der noget helt specielt med den café, her kom nemlig selveste julemanden, og alle børnene i restauranten blev inviteret op til ham. Sammen skulle de synge en sang, og så fik de alle sammen en lille gave, som han havde i sin store sæk. På billedet ses Nørre torvet i Vejle, som det så ud på den tid. Lyon lå i bygningen ud mod torvet på 1. sal.

Lillejuleaftensdag var der stor travlhed. Min far passede et stykke skov for en skovejer, og herfra fik vi vores eget juletræ, og vi fik to juletræer til kirken. Juletræerne til kirken var kæmpestore, syntes jeg i hver fald, og de skulle sætte på fod og bæres ind i kirken. Der kom ingen pynt på kirkens juletræer, men levende lys. Og inden lyserne blev sat i lyseholderne og op på træerne, skulle man sætte ild til dem, så de brændte en lille smule, for så var de lettere at tænde, når juletræet skulle tændes.

På billedet ses Gauerslund Kirke, som den så ud indvendig. Adventskransen blev hængt op midt i koret, og de to store juletræer stod på hver sin side i koret.

Derhjemme skulle juletræet også pyntes – det var nu min mor, der stod for det – det kunne også være en af mine store søskende, hvis de var kommet hjem til jul. Allerede nogle dage før jul hentede mor kassen med julepynt oppe på loftet, og så blev det set efter, og der blev lavet nyt, og det var jeg og min lillesøster selvfølgelig med til.

Nu var julegaverne også begyndt at komme, og de blev efterhånden anbragt i sofaen i den pæne stue, hvor der var lukket af. Det var nu alligevel sådan, at hvis min lille søster og jeg kunne se vores snit til det, sneg vi os ind for at se om der var nogle gaver med vores navn på, og det var der, for vi fik forholdsvis mange gaver, fordi vi havde alle de

store søskende, og vi havde vores bedsteforældre og fastre og onkler, så der var en del gaver til os, men vi rørte selvfølgelig ikke ved dem.

Juleaftensdag var der også stor travlhed. Min mor var i gang med at lave mad fra morgenstunden. Der skulle laves meget mad, for vi var op imod 15 personer til julemiddagen om aftenen, men så skulle der også laves kål og flæsk til frokosten, og kaffe og kage til eftermiddagskaffen.

I kirken var der julegudstjeneste om eftermiddagen, og da skulle der ringes og kimes med kirkeklokken. Det var jo min far der skulle gøre det, men somme tider hjalp mine store søskende til, og da jeg blev ældre, var jeg også med til at ringe og kime. Men da jeg var barn, var jeg bare med min far oppe i tårnet, og så hvordan det gik til. Vi gik helt op i toppen af tårnet, hvor den store klokke hang. Det var en meget stor klokke, og først ringede man med den ved at trække i en snor som hang ned fra klokken, og derefter kimede man lidt, og så blev der ringet igen. Det rungede ordentligt, når man ringede og kimede, og jeg havde fået noget vat med til at stoppe i ørerne, for at det ikke skulle blive for voldsomt.

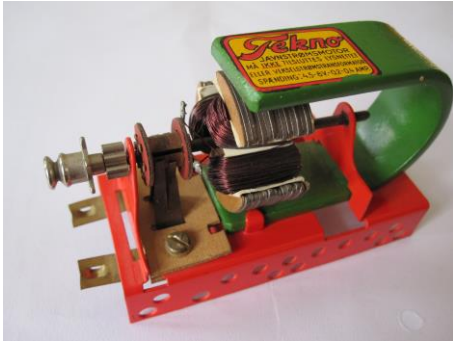
Når der var ringet med klokken for sidste gang, gik vi ned i kirken, og nu var lysene på juletræet blev tændt, og kirken var fuld af mennesker lige som juleaften i vore dage. Min far skulle nu træde bælgen, som det hed, dvs. sørge for at der kom luft til orgelpiberne. Nå gudstjenesten var forbi, fulgtes min far gerne med præsten, kirkesangeren og organisten hjem til min mor, hvor de fik kaffe, og hvis der var en julegudstjeneste mere, måtte de jo op til den bagefter.

Julemiddagen bestod af risengrød, flæskesteg, medisterpølse og dessert. I risengrøden var der en mandel, men jeg fik nu aldrig mandlen for jeg kunne ikke lide risengrød, så jeg nøjedes med en meget lille portion. Til flæskestegen fik vi brune og hvide kartofler, rødkål og syltede agurker og brun tyk sovs. Som dessert fik vi gerne frugt, som min mor selv havde henkogt, det kunne være kirsebær, blommer, æbler og pærer, og dertil fik vi piskefløde, så der var ikke nogen, der gik sultne fra bordet.

Når vi havde spist, skulle der vaskes op, og det foregik selvfølgelig ved håndkraft, for vi havde ingen opvaskemaskine. Medens der blev vasket op, gik min far og jeg og måske nogle af de andre op i kirken, for nu skulle der gøres klar til gudstjenesten juledag. Der skulle skiftes lys på juletræerne, og jeg syntes det var meget hyggeligt at være oppe i kirken sådan en juleaften, og sætte lys på træerne, og komme brændsel på fyret.

Når vi så kom hjem fra kirken, var opvasken overstået, og alle var nu klar til at danse om juletræet. Nu blev bordet i spisestuen flyttet ud til siden, og juletræet sat ud midt på gulvet, og så blev lysene tændt, og vi tog hinanden i hænderne og sang julesalmer, medens

vi gik rundt om træet. Vi sang kun julesalmer lige som man gør i kirken – ikke Højt fra træets grønne top og andre julesange. Når vi havde sunget nogle julesalmer, læste min far juleevangeliet og bad en bøn. Derefter sang vi igen nogle salmer, og så kom vi endelig til gaverne.

Hvad fik jeg så i julegave? Noget af det, som jeg ønskede mig, og som jeg fik noget af hvert år, var det, der hed ingeniørsæt. Det kunne skrues sammen til f.eks. en mølle, der

kunne dreje rundt, i det hele taget kunne der bygges mange forskellige ting af det, også ting der kunne bevæge sig. Engang fik jeg også en elektromotor, som kunne trække de ting, jeg lavede af ingeniørsættet. Bøger fik jeg også en del af f.eks. Jan-bøger, der handler om en dreng, som opklarer forbrydelser for politiet.

Jeg fik selvfølgelig også bløde pakker med tøj i, og i det hele taget fik jeg mange julegaver, idet der var mange som gav mig gaver, men de var nok ikke helt så store og dyre, som i vore dage. Jeg kan også huske engang, hvor jeg fik et bordtennisspil, som kunne bruges på vores spisebord.

Når julegaverne var pakket ud og beundret, fik vi kaffe og småkager, vi børn fik nok saftvand eller sodavand, og inden længe var aftenen gået, og min lillesøster og jeg gik i seng og sov trygt og godt til næste dag.

Også juledag skulle der ringes og kimes med kirkeklokken, men ellers gik dagen med at lege med de julegaver, vi havde fået. Jeg kan tydeligt huske ringningen og kimningen. Det varede en time. Først ringede man 5 minutter, så kimedede man 25 minutter, derefter ringede man igen 5 minutter og kimedede 20 minutter og afsluttede med at ringe 5 minutter afsluttende med 3 gange 3 bedeslag. Det var hårdt at kime så længe, og man var nødt til at være mindst to til det, og da jeg blev ældre, var jeg har tit været med til det.

I juledagene var vi ofte på besøg hos min farbror, som havde en gård i Horsted, og det kunne også ske, at de derfra kom på besøg hos os.

Det var også mellem jul og nytår, at vi var til Juletræsfest på KFUM i Børkop. Tiden mellem jul og nytår var i det hele taget en dejlig tid, for da havde min far ikke så travlt på kirkegården. Vores juletræ blev også tændt nytårsaften, og det blev gerne stående til Hellig Tre Konger, som er den 6. januar, men så kom det ud, og så var julen forbi og skolen begyndte igen.

Min skolegang

Umiddelbart efter krigsafslutningen begyndte jeg på forskolen i Børkop hos frk. Johansen. Inden man kunne blive indskrevet i skolen skulle man vaccineres for kopper, og koppeat-testen skulle vises ved indskrivningen. Forskolen i Børkop omfattede 1. og 2. klasse. Første klasse mødte om eftermiddagen og 2. klasse om formiddagen, og vi gik i skole 6 dage om ugen. Fra Gauerslund var vi 4 børn, der begyndte samtidig, 2 piger, Connie og

Eva, og 2 drenge, Knud og mig. Senere kom der en dreng mere til, som også hed Knud, og for at kende forskel på dem døbte vi dem "Gammel Knud" og "Ny Knud". Der var ca. 3 km til forskolen, og vi fem fulgtes troligt ad gennem de to år - naturligvis på gåben.

Jeg kan huske, at en af vore skolekammerater, Inge, kunne læse, da vi begyndte i 1. klasse. Det var jeg meget imponeret over, men hendes mor var nu også leder af den private Børkop Realskole, så jeg blev enig med mig selv om, at det var derfor.

På billedet ses forskolen i Børkop. Det lykkedes mig at lære at læse, skrive og regne i løbet af de to år, hvor jeg var elev hos frk. Johansen.

Den 1. april 1947 begyndte jeg sammen med de andre børn i min klasse i 3. klasse på Gauerslund Skole. Her kom vi i klasse med børn, som havde gået i forskolen i Brejning. Jeg kan ikke huske, hvor mange vi var i klassen, men der var ingen højeste grænse for antallet af elever i klasserne dengang.

På billedet ses den daværende skolebygning i Gauerslund. Den er senere revet ned, og en ny stor skole er bygget samme sted.

Jeg syntes dengang, at Gauerslund Skole var en meget stor skole, og sammenlignet med forskolen, hvor vi kun havde været én klasse ad gangen og haft én lærerinde, var det

naturligvis en overgang at komme til en skole med 5 klasser fra 3.-7. årgang og flere lærere.

På skolen var der også gymnastiksal og sløjdelokale og vist også et skolekøkken, men det var pigernes domæne. Efter datidens forhold, var det en moderne skole. Det fandt jeg ud af meget senere, da jeg som vordende lærer i 1960 var tilknyttet skolen i Grejs, hvor der på det tidspunkt stadig var skolegang hver anden dag!

Førstelæreren på Gauerslund Skole hed P. Haahr, og ham kendte jeg i forvejen for han og hans kone var venner med mine forældre. Han var nemlig kirkesanger, og min far arbejdede sammen med ham i forbindelse med alle kirkelige handlinger. Hver eneste søndag fulgtes han altid med min far hjem for at hilse på os derhjemme. Vi fik lærer Haahr til historie, og jeg kan stadig huske hans fortælling af de gamle sagn om de nordiske guder. Lærer Haahr var meget fodboldinteresset, og den første gang jeg var på Vejle Stadion, fulgtes jeg med ham. Det var i 1952 til den afgørende kamp mellem Odense KFUM og VB om oprykning fra 3. til 2. division. Det var enormt spændende for VB kunne tåle at tabe med et mål, og en overgang førte KFUM med 3-0. Det lykkedes imidlertid VB at score 2 mål i kampens sidste minutter og tabe 2-3, som lige var nok til oprykning.

En anden lærer ved skolen, som jeg også kendte på forhånd, hed Elias Møller. Han stammede for øvrigt fra Grejs, og som ung ugift lærer, havde han været på kost hos mine forældre men på det tidspunkt, hvor jeg begyndte på skolen, var han blevet gift, og boede i en lejlighed på skolen lige som lærer Haahr. Lærer Møller var idrætslærer, og han lærte mig at slå hovedspring og kraftspring, og han lærte mig faktisk også at spille fodbold.

Mine ældre søskende havde alle gået i Gauerslund skole til og med 7. klasse, hvorefter de kom ud i praktisk arbejde. Der var ganske vist en mulighed for at få lidt mere skoleuddannelse i nærheden, nemlig på Børkop Realskole. Det var imidlertid en privat betalingsskole, og desuden kostede det jo også at have børn på kost og logi derhjemme, og det havde mine forældre ikke haft råd til. Imidlertid syntes min storebror Niels Peder, som på det tidspunkt var blevet uddannet lærer, at jeg skulle have chancen, og det endte med, at jeg begyndte i 1. mellem på Børkop Realskole i august måned 1949.

Børkop Realskole

At begynde på realskolen var en meget stor forandring, for nu fik vi mange flere fag, og hver gang man blev hørt i lektier skrev læreren en karakter ind i sin lommebog, og tre gange om året fik vi karakterbøger med hjem til underskrift. Der blev givet en karakter i hvert fag, og så blev der udregnet en gennemsnitskarakter. Jeg har gemt min karakterbog, og jeg kan se, at jeg begynder med at have et forholdsvist højt gennemsnit, men det faldt jævnt gennem årene indtil lige før den afsluttende eksamen. Det tyder på, at min indsats ikke var lige stor hele tiden. Jeg var dog for det meste glad for at gå i skole, selv om der naturligvis både var gode og dårlige dage.

Skolelederen hed Astrid Kappel Petersen og hun underviste i dansk. Andreas Nielsen underviste i sløjd, tegning, naturhistorie, fysik og matematik. Wakefield var vores engelsk- og tysklærer og Dons underviste i sang, historie, geografi og gymnastik. Når læreren kom ind ved skoletimens begyndelse rejste vi os op ved vores plads, og det gjorde vi også, når vi blev hørt i lektierne.

Skolen begyndte hver dag kl. 8.00 med fælles morgensang, og jeg havde af og til svært ved at komme op om morgenen, og det betød, at jeg en gang imellem kom for sent til morgensamlingen. Når det skete, måtte man pænt stå ude i kulden, indtil morgensangen var slut, og så blev man modtaget af Andreas Nielsen, som var en meget høj lærer, og så fik man en formaning og et lille dask på siden af hovedet.

Jeg kan huske engang, hvor jeg kom for sent og kravlede ind af et åbentstående vindue i fysiksalen. Vi skulle nemlig have fysik i første time med lærer Nielsen, og han kiggede bestemt på mig, for han havde lagt mærke til, at jeg ikke var med ved morgensangen, men jeg slap for videre tiltale. Det skal tilføjes, at jeg var meget glad for lærer Nielsen, som var en meget dygtig lærer, og hans fag, som var matematik og fysik, var mine yndlingsfag. Jeg fandt senere ud af, at han havde givet mig et fantastisk godt grundlag i disse fag.

Lærer Wakefield var en dygtig sproglærer, men han havde af og til svært ved at holde disciplin i sine timer.

Lærer Dons var meget dygtig til at fortælle i historietimerne, han fortalte historien så levende, at man kunne huske stoffet, når man senere blev hørt i det. Hans sangundervisning var imidlertid ikke særlig pædagogisk. Hvert år startede det med at hver enkelt af os skulle synge en sang solo, og hvis man ikke lige kunne ramme den rigtige melodi, blev

man fritaget for at deltage. Det skete for mig i de fleste år, så jeg sad nede bag ved, sammen med et par andre drenge medens resten af klassen sang fra højskolesangbogen. Jeg havde nu ikke noget imod det, for jeg kunne bruge tiden til at lave hjemmeopgaver i matematik!

Jeg fik nogle gode kammerater fra min klasse på realskolen. På billedet ses jeg med et par stykker af dem. I midten Finn Bjerre, som senere blev pilot i flyvevåbenet. Forrest på billedet Jens Jacob Hvillum Hansen, som jeg fulgtes med ind som math i flyvevåbenet. Han blev i flyvevåbenet et par år mere end mig og tog svendebrev som radioteknikker derinde. Derefter læste han på teknikum i Århus til ingeniør. Jeg kan også

nævne Flemming Sørensen og Laurits Rasmussen, som mine gode kammerater. Flemming blev udlært maskinarbejder, blev konstabel i flyvevåbenet og læste derefter til ingeniør i Odense. Laurits blev udlært murer, blev ansat ved militærpolitiet i flyvevåbenet og læste senere til ingeniør i Horsens.

Jeg havde det lidt sværere med pigerne i min klasse. Især de mere toneangivende piger, kunne godt finde på at drille mig lidt, fordi jeg var genert over for det modsatte køn, men det blev nu aldrig et alvorligt problem for mig, også fordi genertheden forsvandt efterhånden, som jeg blev ældre.

Billedet viser den gade i Børkop, hvor jeg cyklede til og fra skole hver dag. I baggrunden af billedet er der et lille mærke, som min mor har afsat, for her blev jeg kørt ned af en bil. Det var planteskoleejer Johansen, som førte bilen. Han var officer i hjemmevernet og skulle til Fredericia, og han glemte at vise af til højre, og derfor

kørte jeg lige ud foran ham. Min cykel blev totalskadet, men jeg fik kun lidt hudafskrabninger på knæet. Jeg skulle selvfølgelig have en anden cykel, og jeg havde håbet på at få en ny cykel, men jeg måtte nøjes med en brugt, som cykelsmeden lakerede og gjorde i stand.

Vi var ikke vant til at komme i biografen, og jeg husker tydeligt den aften, hvor min lillesøster og jeg sammen med vores forældre så filmen "De Røde Heste" i biografen i Vejle. Det var første gang jeg så en film, og jeg blev så optaget af historien, at jeg lånte Morten Kocks bog af samme navn.

Min konfirmation.

Jeg gik til konfirmationsforberedelse hos sognepræst Adolf Friis i Gauerslund præstegård. Konfirmationsforberedelsen begyndte lige efter skolens sommerferie 1952 og foregik om morgenen fra kl. 8 til 9 tirsdag og torsdag.

Pastor Friis var en præst af den gamle skole, og han tålte ikke uro eller pjat i timerne. Han gennemgik dele af Det nye Testamente for os, og vi skulle så genfortælle det i næste time.

Vi skulle bl.a. lære Fader Vor og Trosbekendelsen udenad. Desuden havde vi til hver gang et eller flere salmevers, som vi naturligvis også skulle kunne udenad. Når man blev overhørt i tekst eller salmevers, rejste man sig op, men det var vi vant til fra skolen.

Vi sad på en række træbænke i konfirmandstuen, og jeg kan huske, at det gjaldt om ikke at komme til at sidde på den øverste bæk, for når pastor Friis talte strømmede mundvandet ud i et veritabelt springvand, så de forreste fik "brusebad".

Konfirmationen foregik søndag den 5. oktober 1952. Jeg kan huske, at jeg var meget spændt på det, der skulle ske, men jeg kan ikke huske ret meget af selve konfirmationen. Jeg kan dog huske, at vi ikke blev overhørt i tekst og salmevers i kirken, som man gjorde nogle steder, så jeg tror det foregik stort set som i vore dage.

Jeg havde fået nyt tøj til konfirmationen. Det var mørkt jakkesæt med hvid skjorte og slips. Der var ikke så meget diskussion om, hvordan tøjet skulle se ud, det var givet på forhånd. Jeg kan huske, at det var lidt mærkeligt sådan at blive klædt "voksent" på. Der var ikke noget, der hed anden dags tøj.

Af mine forældre fik jeg en salmebog, og af min gudmor fik jeg en fornem bibel, med mit navnetræk på. Den har jeg naturligvis stadig.

Ellers fik jeg sokker, sokkeholdere, cigaretbæger for nu var jeg jo kommet ind i "de voksnes rækker", så nu måtte jeg begynde at ryge. Jeg fik desuden en del pengegaver, og jeg tror jeg fik mellem 6 og 700 kroner, og det var rigtig mange penge dengang. Jeg kan huske, at jeg købte min første nye cykel for nogle af pengene.

Mine forældre lånte naboens hus til at holde festen i. Jeg havde 3 storebrødre og 2 store søstre, som alle var gift og nogle af dem havde børn. De var selvfølgelig med til festen. Desuden var pastor Friis og hans frue med og lærer Haahr og lærer Møller med deres fruer. Der blev holdt taler, som jeg ikke kan huske noget af, men min ene storebror havde digtet en sang, som jeg stadig har.

Mine forældre havde lejet en kokekone, som lavede maden i vores eget køkken. Vi fik klar suppe med boller, suppekød og kartofler og sovs og en dessert, men jeg tror ikke det var is, for det kunne jo ikke holdes nedfrosset, for vi havde hverken fryser eller køleskab. Vi fik selvfølgelig også kaffe og småkager, og til maden fik vi vand eller sodavand. Vin kendte vi overhovedet ikke, og øl blev der ikke drukket ved vores konfirmationer.

Der var ikke noget, der hed blå mandag, så vi mødte i skolen dagen efter til sædvanlig tid. Konfirmationen var jo, som den er i dag en bekræftelse af dåben. Samtidig var det

for mange dengang en overgang til, at man skulle ud af skolen. Det var nu ikke tilfældet for mit vedkommende, for jeg var elev på Børkop Realskole, og blev først færdig her i 1954. Derfor boede jeg stadig hjemme efter konfirmationen i modsætning til mine søskende, som alle kom ud at tjene efter deres konfirmation.

Den gang måtte man først deltage i altergang i kirken, når man var konfirmeret, og jeg kan huske, at jeg søndagen efter var til alters, som vi kaldte det, sammen med min far.

Efter konfirmationerne var der mange af mine klassekammerater, der inviterede til ungdomsgilder, hvor man fik lidt mad, dansede, legede og hyggede sig sammen. I modsætning til mange af mine klassekammerater havde jeg aldrig lært at danse. Det var ikke noget man gjorde i mit hjem, og mine forældre inviterede heller ikke til ungdomsgilde, men jeg fik lov til at deltage, når jeg blev inviteret. Jeg fik også lov til at komme i den lokale ungdomsforening i Børkop til foredrag og fester, men at tage til bal på kroen kom slet ikke på tale. Som sagt havde jeg ikke lært at danse, men min store søster Birgit viste mig et par dansetrin, og jeg kastede mig ud i dansen, selv om jeg de første gange var noget nervøs, når jeg skulle byde en pige op til dans., og det gik da heller ikke altid lige godt.

Det var også efter min konfirmation, at jeg første gang blev alvorlig forelsket. Det var nytårsaften, og jeg var gået ud for at skyde nytåret ind. Jeg mødte en flok unge mennesker, som jeg kendte, og en af dem var Inger, som var på min egen alder. Det var ikke, fordi jeg kendte hende særlig godt, for hun var ikke elev på realskolen. Men på en eller anden måde, kom jeg til at følges med hende, og så skete det helt fantastiske, at hun kysede mig. Det var første gang, jeg kyssede en pige, så jeg var meget lidt erfaren i den mæssige. Desværre kunne jeg ikke blive sammen med hende den aften, for jeg skulle hjælpe min far i kirken, fordi der var midnatsgudstjeneste.

Imidlertid var der nytårsfest i forsamlingshuset i Børkop den følgende lørdag, og jeg så hen til at kunne møde hende der. Det blev imidlertid en stor fiasko, for der var en anden ung mand, som var lidt ældre og lidt mere fremme i skoene end mig, som kappede hende og fulgte hende hjem!

En uges tid efter kom hun dog en aften, og spurgte om jeg ville med ud at løbe på skøjter, og det kunne jeg jo ikke sige nej til. Vi cyklede til Brejning, hvor der var en stor dam, som var frosset til, og jeg fulgte hende hjem bagefter. Vi mødtes så et par gange mere, men jeg tror hun syntes, at jeg var for umoden og uerfaren til hende, så det blev ikke til mere med den forelskelse.

Afslutningen på min skolegang.

Jeg afsluttede min skolegangen på Børkop Realskole i juni måned 1954 med "Almindelig Forberedelseseksamen" – en eksamen som nogle år senere blev afskaffet. Den skriftlige del af eksamen bestod af dansk stil, matematik og engelsk. I matematik skelnede man mellem regning, aritmetik og geometri, og derfor var vi oppe i disse tre kategorier hver for sig. I engelsk bestod eksamen af en oversættelse fra dansk til engelsk uden hjælpemidler. Man måtte selvfølgelig heller ikke benytte hjælpemidler i de andre fag. Man lavede først en kladde og skrev derefter, det man ville aflevere ind med blæk. Man måtte ikke bruge kuglepen, men gerne fyldepen, hvis man ejede en, ellers måtte man bruge pen, som man dyppede i blæk.

I mundtlig eksamen var vi oppe i alle fag, og man fik 2 spørgsmål i hvert fag. Der var ingen forberedelsestid, man trak et spørgsmål, og så skulle man gå i gang med, at fortælle det man vidste om emnet. Der er nogle af eksaminerne, jeg husker særlig godt. Historie var således et fag med et meget stort pensum, og jeg vidste, at jeg **ikke** var nået grundig nok igennem det hele, men jeg var heldig at trække et spørgsmål, som jeg virkelig var hjemme i, så det gik rigtig godt, selv om det ikke var helt fortjent.

Til gengæld var jeg ikke så heldig i et af mine bedste fag, fysik, men så tog jeg revanche i matematik, hvor jeg scorede topkarakterer i både skriftlig og mundtlig, og alt i alt klarede jeg eksamen med et højere gennemsnit end jeg nogensinde før havde fået ved tidligere prøver, så min afslutning på skolegangen blev virkelig en succes.

Fag	Årskarakterer			Eksamenskarakterer		
	Sær-karakter	Karakter	Talværdi	Sær-karakter	Karakter	Talværdi
Dansk, skriftlig	—	mg	14	—	mg	14
Dansk (med svensk), mundtlig	—	mgx	14 $\frac{1}{3}$	—	ugj	14 $\frac{2}{3}$
Engelsk, skriftlig	[mgx]	mgx	14 $\frac{1}{3}$	[mgx]	ugj	14 $\frac{2}{3}$
Engelsk, mundtlig	[mgx]			[ugj]		
Tysk	—	mgx	14 $\frac{1}{3}$	—	mgx	14 $\frac{1}{3}$
Historie (med samfundskundskab)	—	ugj	14 $\frac{2}{3}$	—	ugj	14 $\frac{2}{3}$
Geografi	—	ugj	14 $\frac{2}{3}$	—	mgx	14 $\frac{1}{3}$
Naturhistorie (med organisk kemi)	—	mgx	14 $\frac{1}{3}$	—	ugj	14 $\frac{2}{3}$
Naturlære (med uorganisk kemi)	—	mgx	14 $\frac{1}{3}$	—	mg	14
Praktisk regning, skriftlig	—	ugj	14 $\frac{2}{3}$	—	ug	15
Aritmetik, skriftlig	[ugj]	ugj	14 $\frac{2}{3}$	[ugj]	ug	15
Aritmetik, mundtlig	[ugj]			[ug]		
Geometri, skriftlig	[mgx]	ugj	14 $\frac{2}{3}$	[ugj]	ug	15
Geometri, mundtlig	[ugj]			[ug]		
Legemsøvelser	—	mg	14	—	—	—
	—			—		
	—			—		
	—			—		
Orden med skriftlige arbejder	—	mgx	14 $\frac{1}{3}$	—	mg	14
Gennemsnitstal	—	—	14,41	—	—	14,53

Billedet viser afgangsklassen og vore lærere.

Jeg havde allerede bestemt mig til, at jeg ville uddanne mig til lærer, men for at komme ind på seminariet skulle man være 18 år, og jeg var jo kun 16. Mine 3 store brødre var alle efter endt 7 års skolegang kommet ud at tjene hos bønderne, men det var nu ikke min ambition, og at fortsætte skolegangen på gymnasiet var slet ikke på tale, idet mine forældre ikke havde råd til at have mig gående hjemme længere, så der måtte findes en anden udvej.

Fra skoleelev til soldat.

Jeg fik hvert år Politikens ”Hvem-Hvad-Hvor” i julegave af min Gudmoder, og heri så jeg, at man kunne starte som frivillig mathelev ved militæret allerede som 16-årig. Betin-

gelsen var, at man bandt sig for 3 år, men jeg var klar over, at jeg på et eller andet tidspunkt alligevel skulle være soldat - det skulle alle dengang – og værnepligten var 18 måneder, og samtidig var lønnen som frivillig rigtig god, så jeg besluttede mig til at melde mig. Både søværnet, hæren og flyvevåbnet søgte frivillige, men efter at have studeret brochurer fra alle tre værn, besluttede jeg mig til at søge ind til flyvevåbnet, for her kunne man få en uddannelse som radio- eller radarteknikker, og det syntes jeg lige var noget for mig.

Nu sendte jeg så en ansøgning til flyvevåbnet, med kopi af mit nyerehvervede eksamensbevis samt en udtalelse fra Børkop Realskole, og så holdt jeg ellers ferie, idet jeg besøgte min søster og hendes mand, Birgit og Frederik, som boede på Als, hvor Frederik var landbrugsmedhjælper på en stor gård, hvor han og Birgit boede i den ene ende af stuehuset. Det varede dog ikke ret længe inden gårdmanden engagerede mig til at male i køstalden, og desuden hjalp jeg Frederik med at malke køer. Køerne var på græs på marker, der lå et stykke fra gården, og malkningen foregik her ude, så nu fik jeg også lært at malke dog ikke med hånden! I løbet af en måneds tid kom der besked hjemmefra, at jeg skulle til prøve på Flyvestation Værløse, så jeg vendte atter næsen hjemad, men samtidig aftalte jeg med bondemanden, at jeg skulle komme igen for at hjælpe til med høsten. På billedet ses Frederik og jeg, som tidligt om morgenen er ved at gøre klar til at tage ud for at malke.

Optagelsesprøve på Flyvestation Værløse

Sammen med indkaldelsen var der en billet, som gjaldt fra Børkop til Kirke Værløse og retur med henholdsvis tog og bus. Mine forældre syntes nu, at det var for risikabelt at sende mig alene af sted til Kongens København, så min far besluttede at tage med mig. Vi rejste dagen før, jeg skulle møde, og vi overnattede hos min fars tante, som var en ældre dame- en ægte københavner, der havde en lille lejlighed på Nørre Brogade lige over for Assistent Kirkegård. Nu var hverken min far eller jeg vant til at færdes i en storby, men heldigvis blev vi afhentet på banegården af tanten og en dame, Mille, som mine forældre kendte fra deres unge dage i Brejning, men som nu boede og arbejdede som sygeplejerske i København, og de lærte os, at vi skulle tage sporvogn linie 16 lige uden for banegården og stå af, når vi kom ud til Assistents Kirkegård, og den lærdom fik jeg god brug for siden.

Tantens lejlighed husker jeg som en rigtig bylejlighed, der lå på første sal i en lille ”blindtarm” af Nørre Brogade. Der var tykke velourgardiner for vinduerne, og gulvtæpper på gulvene, og store tunge møbler, men den var vældig hyggelig, og jeg husker tanten som en meget gammel dame, som til trods for sin alder var vældig frisk og livlig, og som allerede nævnt en rigtig københavner, skønt hun vist nok stammede fra Nordjylland. Næste morgen skulle jeg have mit første møde med militæret, så jeg sov lidt urolig den nat. Jeg skulle møde på Flyvestation Værløse, og min far ville følge mig helt derud, så han var sikker på, jeg blev afleveret rigtigt. Vi drog af sted med linie 16 til Hovedbanegården, derefter med S-tog til Ballerup Station, og derefter med rutebil til Kirke Værløse, hvor rutebilen holdt lige uden for hovedindgangen til flyvestationen. Her måtte vi så skilles, og da prøverne varede tre dage, blev vi enige om, at mødes under uret på Hovedbanegården tre dage senere.

Min far tog turen tilbage til København og tanten, medens jeg på rystende ben gik hen til vagten og afleverede de papirer, jeg havde fået tilsendt.

Jeg var naturligvis ikke den eneste, der var til optagelsesprøve. Vi var en flok på 25 unge mænd – nogle af os var jo ikke

andet end drenge – som i de følgende tre dage gennemgik forskellige undersøgelser og prøver. Det startede med et kort lægetjek på flyvestationen, hvor de første aspiranter blev sorteret fra. Det var lige ved at overgå mig, idet lægen konstaterede, at jeg var plat-

fodet, men da jeg kunne fortælle ham, at jeg havde spillet en del fodbold, slap jeg igen. Derimod var der et par stykker, som viste sig at være farveblinde, og de blev sendt hjem. Senere var vi til en mere omfattende lægeundersøgelse på Militærhospitalet i København, og vi var ligeledes til forskellige intelligens- og psykotekniske prøver. Om aftenen var vi indkvarteret på soldaterhjemmet "Vartorv", som lå ikke langt fra Hovedbanegården i København. Jeg overnattede for øvrigt adskillige gange senere på dette soldaterhjem, medens jeg var under uddannelse på mathskolen i Værløse. Den sidste dag var vi til en times samtale med en psykolog med udgangspunkt i en levnedsbeskrivelse, som vi havde fået til opgave at skrive.

Efter tre dage fik vi resultatet, og det blev for mit vedkommende positivt, idet jeg fik besked på, at jeg skulle møde på Flyvestation Værløse i november måned.

Glad og stolt drog jeg til Hovedbanegården, hvor jeg som aftalt mødte min far, og vi kunne rejse tilbage til Jylland. Havde jeg vidst, hvad der ventede mig ved mødet med militæret senere i november måned, havde jeg nok været lidt betænkelig, men det var jeg på daværende tidspunkt ganske uvidende om!

På høstarbejde

Optagelsesprøverne foregik i begyndelsen af august måned, og i tiden til november skulle jeg selvfølgelig finde noget at beskæftige mig med og helst tjene penge ved. Som nævnt havde jeg aftalt med bondemanden på Als, at jeg skulle hjælpe til i høsten hos ham, så jeg tog til Als igen.

Kornhøsten var lidt mere besværlig end den er i vore dage. Det foregik med selvbinder trukket af en traktor. Negene skulle så sættes i op i stakke, og det foregik med håndkraft. Når kornet havde stået lidt for at blive fuldstændigt tørt, blev negene læsset på vogne og kørt hjem til gården, hvor de atter

blev læsset af i laden. Her var kornet, indtil det blev tærsket i løbet af vinteren. Jeg kan huske, at vejret drillede en del, idet det regnede meget, og det betød, at kornet blev vådt, og man kunne naturligvis ikke køre våde neg ind i laden. Men det lykkedes trods alt, at få alt kornet i hus, og det blev fejret med høstgilde, hvorefter jeg atter vendte næsen hjemad mod Gauerslund.

Vi var nu kommet hen på efteråret, og den sidste tid inden jeg skulle ind til Flyvevåbenet, hjalp jeg med roehøsten hos min farbror, der ejede gården "Horstedlund" i Højen. Roehøsten foregik også med håndkraft. Vi havde et jern, som havde to funktioner. Det havde en skarp kant, som kunne skære toppen af roerne, og et par kroge som man brugte, når roerne skulle trækkes op.

Min farbror havde ikke en traktor, så vi havde heste foran vognene, når toppe og roer skulle køres ind. Toppene blev læsset i en stor ensilagebeholder, og for at de skulle kunne holde sig til vinterfoder, blev der hældt lidt syre over dem, så de på en måde blev syltede. Jeg gik oppe i beholderen for at jævne toppene, men det medførte at mine bukser,

blev angrebet af syren, så der gik store huller i dem. Roerne blev kørt sammen i store bunker - de såkaldte roekuler- og så blev der lagt et lag halm og jord over dem, så frosten ikke kunne ødelægge dem. De skulle jo nemlig også bruges som foder til køerne i vinterens løb.

Forskolen til Flyvevåbenets Mathskole.

Et stykke tid før jeg skulle begynde ved Flyvevåbenet fik jeg en indkaldelsesordre, der lød på, at jeg skulle møde på Flyvestation Værløse fredag den 5. november tidligt om morgenen. Min klassekammerat og gode ven Jens Jacob Hvillum Hansen var også blevet optaget på uddannelsen, så vi var to, der kunne følges. Vi havde allerede medens vi

gik i skole aftalt, at vi begge ville søge ind til Flyvevåbenet, og det var jo rart at kunne følges med en, man kendte rigtig godt. Vi drog afsted mod Kongens København torsdag den 4. november, og det var så aftalt, at jeg skulle overnatte hos min fars tante og Jens Jacob hos nogle bekendte i hovedstaden.

Det var ikke ofte, at jeg så min mor græde, men jeg husker tydeligt, at det gjorde hun, da jeg sagde farvel til hende. Hun syntes vist, at det var skrækkeligt, at jeg allerede skulle være soldat som 16-årig. Min far fulgte mig ned til stationen i Børkop, hvor vi mødte Jens Jacob og hans mor. På billedet ses vi klar til afgang fra stationen i Børkop.

Da vi kom til Nyborg, stod min storebror Thomas og hans kone Johanne samt deres tre sønner Jørgen, Pre-

ben og John på stationen for at hilse på os. Thomas kunne fortælle os, at han havde hørt i pressen, at Forskolen til Mathskolen skulle foregå i Kolding. Det havde vi ingen anelse om, men det skulle senere vise sig at holde stik.

Jeg husker ikke resten af rejsen, men jeg overnattede som nævnt hos min fars tante og fredag morgen mødte jeg på Flyvestation Værløse, og straks derefter begyndte alvoren at gå op for mig.

Vi var 160 mand på holdet i alderen fra 16 til 25 år. Nogle var skoleelever lige som Jens Jacob og mig, medens andre var fuldt uddannede håndværkere specielt en del mekanikere, som stilede mod at blive flyvemekanikere.

Vi blev inddelt i 4 delinger efter højde. Jeg kom i 3. deling og Jens Jacob i 2. deling. Vi fik derefter udleveret vores uniformer og øvrige militære udrustning med undtagelse af geværer. Vi fik også vore soldaternummer - mit blev 210 859/54, og så mødte vi vores befalingsmænd, og fra nu af var al pædagogik lagt til side. De råbte og skreg og bandede af os, så vi blev totalt forvirrede. Vores civile tøj pakkede vi sammen og sendes hjem fra lejrens postkontor. Der skulle nu gå et år inden vi igen måtte trække i civile klæder. Vores nye uniformer udsendte en umiskendelig duft af naftalin, som fortalte alle andre, vi mødte på Flyvestationen, at her kom de nye rekrutter. Hele vores udrustning pakkede vi ind i det udleverede regnslag, og der blev anbragt en mærkeseddel med vores soldaternummer på pakken, som så blev læsset på lastbiler og kørt væk. Hvorhen vidste vi ikke, for der var ingen, der fortalte os, hvor vi skulle hen.

Dagen gik med disse forskellige gøremål, og med at forsøge at lære at finde sin plads i delingen, alt imens befalingsmændene skældte os ud for en flok sølle civilister, og hvad de ellers kunne finde på af at øse ud over vores syndige hoveder.

Det blev aften og pludselig kom der en kortège af militære lastbiler, som vi blev læsset på. De kørte os ind til Hovedbanegården i København, hvor vi kom på et specialtog mod Jylland. Vi var godt udmattede, så mange af os faldt i søvn, medens vi bumlede mod Korsør, hvor vi skulle ombord på færgen. I Nyborg færgeshavn holdt der et nyt specialtog og så fortsatte turen mod Jylland.

På Fredericia Banegård skete der noget fantastisk. Min far stod på perronen! Han havde ringet til DSB og fået at vide, hvornår vi passerede Fredericia. Så havde han taget cyklen og var cyklet fra Gauerslund til Fredericia midt om natten for at hilse på mig, og for at se om jeg var med, og hvordan jeg havde det. Vi fik nu ikke snakket meget sammen, men vi fik da lige hilst på hinanden, og han fandt ud af, at der stadig var liv i mig, selv om jeg vist lignede en hængt kat.

Næste stop på turen var Kolding, hvortil vi kom tidligt om morgenen. Vi marcherede så fra banegården op til Dyrehavelejren, hvor forskolen til Mathskolen skulle have til huse de næste tre måneder.

Dyrehavelejren, der ses på billedet, er for længst revet ned, men den lå på det sted, hvor Dyrehaveskolen ligger i vore dage. Det var en række træbarakker, som var blevet opført

af tyskerne i 1940. De blev opvarmet af brændeovne (kakkelovne), og var stort set ikke isolerede. Jeg blev indkvarteret på en 20-mands stue med 10 dobbeltkøjer, og fik tildelt en overkøje og et skab, og det var så mit hjem de næst 3 måneder.

Der gik 14 dage inden vi fik tilladelse til at forlade lejren på egen hånd, og 3 uger inden vi fik den første orlov, hvor vi kunne komme hjem. Vi skulle nemlig først have lært at stå ret og rør og gøre honnør osv. Vi skulle også lære at rede vores seng på den foreskrevne måde, og lægge vores tøj på plads i skabet på den rigtige måde, samt gøre vores uniformer rene og sørge for pressefolder i bukserne. Det sidste fandt vi ud af kunne lade sig gøre ved at fugte dem og sove på dem om natten. At gøre uniformerne rene og hold støvlerne velpudsede, var noget af en kunst, når man kom hjem fra en øvelse, hvor man havde kravlet gennem mudderet. På et tidspunkt fik vi også udleveret geværer. De var smurt ind i et tykt lag olieholdigt stof, som skulle pudses væk. Vi skulle selvfølgelig også lære at eksercere med geværerne, og vi skulle på skydebanen for at lære at skyde med skarpt. Når vi var på øvelse, havde vi naturligvis kun løst krudt i geværerne, og det svinede dem frygteligt til, så der forestod et stort pudsearbejde bagefter.

I løbet af de tre måneder, som rekruttiden varede, var målet at gøre os til gode soldater. Problemet var bare, at den anvendte metode efter min mening ikke var særlig befordrende for at nå dette mål. Oplæringen foregik nemlig under konstant råb og udskæld fra befalingsmænds og officerers side, og det gjorde os totalt stressede og forvirrede. Men der blev da en slags soldater ud af os, og det beviste vi ved den afsluttende øvelse, hvor vi nedkæmpede det lokale hjemmeværn.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg aldrig blev den helt store soldat, og jeg var lykkelig, da de tre måneders rekruttid var ovre, og uddannelse på Mathskolen i Værløse kunne begynde.

Vi fik en kort orlov og skulle så møde i Dyrehavelejren igen. Her pakkede vi vores militære udrustning, der blev læsset på lastbiler. Vi rejste samlet under kommando med toget fra Kolding til København, og stemningen var lidt højere, end da vi tre måneder tidligere rejste den modsatte vej.

Jeg havde pakket min rygsæk med lidt undertøj og andre småfornødenheder for ikke at have alt for meget at slæbe på, og det viste sig at være en fornuftig disposition. Vi skulle nemlig marchere fra Ballerup Station og ud til Værløselejren, og med rygsækken på nakken marcherede jeg rask af sted, indtil en af vore sergenter, som havde en meget tung kuffert med, fik øje på mig, og overlod transporten af kufferten til mig. Jeg turde jo ikke sige nej, vi havde jo lært at udføre de ordrer, som befalingsmændene udstedte, ellers begik man lydighedsnægtelse, og det var en alvorlig sag, så jeg vaklede af sted med kufferten indtil en oversergent, spurgte mig, hvorfor jeg havde slæbt så stor en kuffert med, og jeg kunne fortælle ham, at det ikke var min. Så tog han den og stillede den på vejen, og så måtte sergenten selv sørge for den. Vi havde da også fornuftige befalingsmænd.

Mathskolen

Vi blev indkvarteret i nogle ret nye og moderne lejrbygninger, som var det rene luksus sammenlignet med det, vi havde været vant til i Dyrehavelejren. Vi boede på 6-mands stuer, og der var fine bade og toiletforhold samt rummelige opholdsstuer. Den militære disciplin var heller ikke på samme niveau, som vi havde været vant til. Vi havde større grad af frihed, selv om der stadig var stueeftersyn om morgenen, og samling i kasernegården med ret og rør osv., så vi ikke helt glemte, at vi faktisk var soldater. Hver morgen blev vi kørt ud til Mathskolen, hvor undervisningen foregik. Den lå i den modsatte ende af lejren.

Undervisningen var delt op i 3 semestre på hver 3 måneder. De første 3 måneder lærte vi grundlæggende elektronik, de næste 3 grundlæggende radioteknik, og de sidste 3 kunne man vælge mellem fortsat uddannelse til radioteknikker eller radarteknikker.

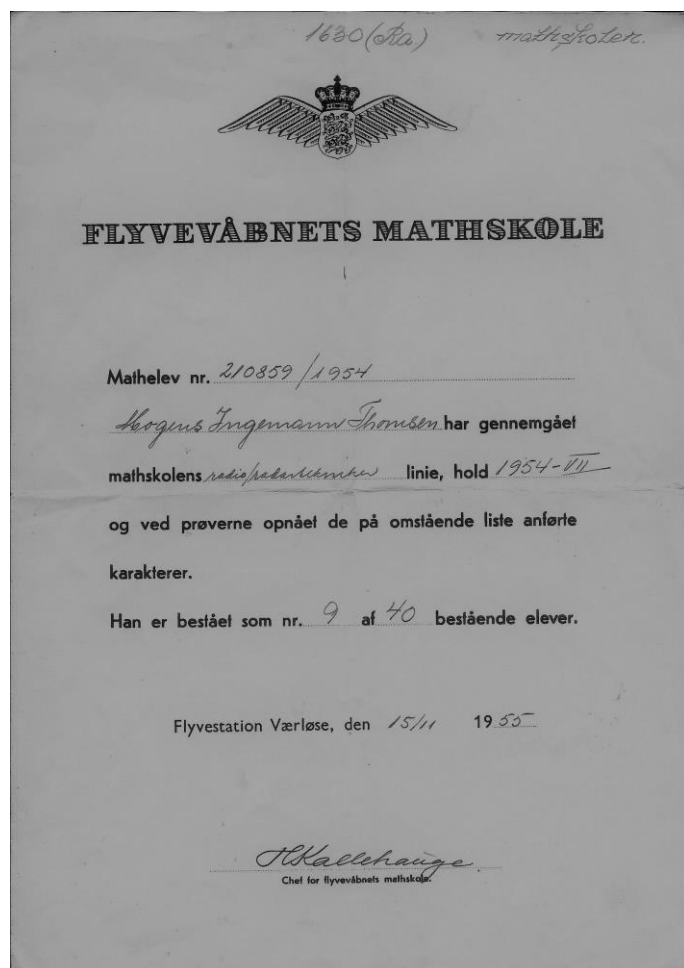
I alle 3 semestre foregik undervisningen på følgende måde: Hver uge skulle man igennem et ganske bestemt pensum. Når ugen var gået, fik man en skriftlig test i ugens pensum. Besvarelsen blev opgjort i % rigtige svar. På chefens kontor stod vores navne på en stor tavle og resultaterne blev opført på tavlen hver uge efter en farveskala. Grå var de højeste procenter, så kom blå, grøn, gul og til sidst rød. På den måde kunne man hurtigt få et overblik over, hvordan den enkelte elev klarede sig, men også over hvor godt klassen

klarede sig og dermed underviserens resultat. Vi var nemlig delt op i klasser med ca. 25 elever pr. klasse, og den teoretiske undervisning stod en underviser for. Desuden var der også praktisk værkstedsundervisning og sprogundervisning. Efter hvert semester var der en test i hele semesterets pensum. Som værnepligtig soldat fik man dengang 14 kr. om ugen. Som frivillige fik vi som rekrutter 21 kr., og som mathelever 28 kr. samt kost og logi og halv pris for billetter med DSB. Jeg befandt mig godt på Mathskolen, men det var meget sjældent, at jeg havde mulighed for at komme hjem til Gauerslund. Det kunne kun lade sig gøre, når vi fik en forlænget orlov, for jeg kunne ikke nå hjem på en almindelig weekend, hvor vi først havde fri hen på eftermiddagen om lørdagen.

Billedet er taget på et tidspunkt, hvor jeg havde orlov, jeg mener det var i påsken.

Afslutning på Mathskolen

Vi var færdige på skolen i slutningen af oktober 1955 og herunder ses mit eksamensbevis.

Fag	Karakter	Talværdi
Dansk, skriftlig	<i>neg</i>	7
Engelsk, skriftlig	<i>neg</i>	7
Engelsk, mundtlig	<i>neg</i>	7
Fysik, skriftlig		
Matematik, skriftlig		
Tjenesteforhold, skriftlig	<i>neg+</i>	8
Materielkendskab, mundtlig		
Radioteknik, skriftlig (2 karakterer)	<i>neg+</i>	16
Radioteknik, mundtlig		
Elektroteknik, skriftlig (2 karakterer)	<i>neg+</i>	16
Elektroteknik, mundtlig		
Radioteknik/Radarteknik for specialister (2 karakterer)	<i>neg+</i>	16
Praktisk prøve I (3 karakterer)	<i>neg+</i>	18
Praktisk prøve II (3 karakterer)	<i>neg+</i>	24
Reglement, mundtlig		
Radiokorrespondance (W/T)		
Radiokorrespondance (R/T)		
Morsning		
Høring		
Standpunktskarakter (3 karakterer)	<i>neg</i>	21
Flid og forhold (2 karakterer)	<i>neg+</i>	15
Egnethed (2 karakterer)	<i>neg</i>	14
Summa points:		162
Gennemsnitskarakter:	<i>neg</i>	7.36

Efter planerne skulle vi på en afsluttende marchtur for derefter at få en kort orlov, og så sendes ud for at gøre tjeneste på flyvevåbenets forskellige radarstationer.

Det gik imidlertid anderledes for mig og 8 andre fra radarholdet, idet vi fik at vide, at vi skulle på videreuddannelse i Tyskland, og vi skulle af sted meget hurtigt. I stedet for at komme hjem på orlov måtte vi i gang med at pakke og sy dannebrogssflag og vinkler på vores uniformer.

Dengang var der streng grænsekontrol mellem Danmark og Tyskland, og da ingen af os havde et pas, blev der i stedet udstedt et Id-kort med vores billede og fingeraftryk, som vi altid skulle bære på os.

Kaufbeuren Air Base Tyskland.

Den 1. november 1955 kl. 19.00 mødte vi, som vi havde fået ordre til, under uret på hovedbanegården i København, og her stod vores leder på turen oversergent Torben Marrer. Jeg havde ingen kuffert, så jeg havde pakket det, jeg skulle have med, i mit militære regnslag.

Jeg havde naturligvis været i kontakt med mine forældre, for de regnede jo med, at jeg kom hjem på orlov. Jeg havde også fortalt dem, hvornår vi skulle rejse, og da vi kom til Fredericia stod min lillesøster, og mine forældre på perronen. De havde en kuffert med tøj og en stor madpakke, som jeg skulle have med på rejsen, men den fik de nu lov til at tage med hjem igen, for vi fik fuld forplejning på rejsen. Man skal huske på, at rejser til udlandet ikke var så almindelige dengang som i vore dage. Jeg var jo kun 17 år, så mine forældre var lidt bekymrede for, at jeg skulle helt ned til Sydtyskland på en amerikansk flyveplads.

Vi var rejst fra København om aftenen, og efter et døgn kom vi til vores bestemmelsessted den amerikansk ledede flyveplads ” Kaufbeuren Air Base”, som lå 100 km sydvest for München. Flyvepladsen fungerede som uddannelsessted for NATO-soldater på mange forskellige områder. Her kunne man træffe soldater fra mange lande, men selvfølgelig var der flest amerikanske soldater, og en del af dem var veteraner fra Koreakrigen. Flyvestationen var indrettet med restaurant, hvor vi spiste, og forretninger, hvor man kunne købe alt muligt, samt en biograf, hvor der blev vist en ny film hver aften. Vi fik 2,85 dollar om dagen, og heraf betalte den amerikanske stat 2,10 dollar og den danske stat resten. Vi skulle selv betale for maden, og morgenmaden kostede 25 cent medens middags- og aftensmaden kostede 40 cent. Maden var helt overdådig. Æg og bacon, yoghurt, mysli, brød, mælk og juice til morgenmad og flere varme retter og desserter både middag og aften, så det var anderledes, end vi var vant til hjemme i Værløse. Det var simpelt hen for meget, så de fleste af os spiste derfor kun morgen og aftensmad i restauranten og købte så lidt brød og pålæg til frokost. Vi blev også meget forbavset, da vi fik udleveret rationeringskort, så vi kunne købe et karton cigaretter og en flaske stærk spiritus om ugen til henholdsvis 1,20 dollar og 1,50 dollar, svarende til 8-10 danske kroner. Jeg skal lige sige, at rationerne ikke blev brugt. Dollarsedlerne, som vi fik vores løn i, var specielle, og de kunne kun bruges i lejren, og her kunne de veksles til tyske DM til en fast kurs. Den helt store fidus var, at vores løn stod til os derhjemme, og den udgjorde ca. 500 kr. pr. måned, som var den løn vi fik som Mather.

Selve undervisningen foregik naturligvis på engelsk, det var jo amerikanske lærere der underviste os, nogle af dem var civil ansatte andre militærfolk. Foruden os 10 danskere var der 2 amerikanske soldater på holdet. Undervisningen foregik stort set som vi var vant til på Mathskolen. Der var et fast pensum hver uge, der blev afsluttet med en test, og til sidst var der en afsluttende prøve. Radaren var en højde og afstandsfinder, der blev brugt flere steder i Danmark til at overvåge luftrummet. Vi skulle lære dens indretning, og hvordan man vedligeholdte og reparerede den.

I weekender, når vi havde fri, besøgte vi naturligvis byen Kaufbeuren, der lå i gåafstand fra flyvestationen, og her fik vi lejlighed til at tale tysk. Jeg må dog indrømme, at det ikke

var min stærke side. Jeg havde godt nok haft 4 års tyskundervisning på Børkop Realskole, og her lærte vi en mængde grammatik, men knapt så meget at tale sproget.

Hele holdet med de amerikanske lærere ses på billedet foran radaren

Den 20. december 1955 var vi til den afsluttende prøve, og vi kunne så vende hjemad til Danmark igen. Det jeg nu fortæller, er jeg ikke særlig stolt af, men jeg synes det skal med. Jeg havde indkøbt et lager af cigaretter og nogle flasker spiritus, som jeg pakkede ind i mit militærregnslag. Som jeg tidligere har nævnt, var begge del jo billige, men jeg havde ikke forudset, at vi blev kontrolleret af det danske militærpoliti ved grænsen. Det var nemlig meget begrænset, hvad man måtte indføre af tobaksvarer og spiritus på det tidspunkt, og jeg havde langt mere med end tilladt. Heldigvis havde jeg anbragt varerne i regnslaget, og jeg fortalte selvfølgelig på deres spørgsmål, at regnslaget var mit, men ikke noget om indholdet. Jeg var uhyre nervøs, men heldigvis syntes de ikke, at det var umagen værd at pakke regnslaget ud. Det er første og sidste gang, jeg har smuglet, og mine forældre gav mig ikke megen ros, da jeg kom hjem med varerne.

Jeg syntes, det havde været en spændende og lærerig tur, og på det tidspunkt vidste jeg ikke, at jeg skulle gense Kaufbeuren Air Base 2 gange mere, inden jeg forlod flyvevåbnet.

Vi fik orlov til tirsdag den 27. december, hvor vi atter skulle møde i Værløse, så jeg kunne stå af toget i Fredericia og tage videre til Børkop, hvor min far hentede mig ved stationen, og jeg kunne så fejre julen 1955 i mit barndomshjem.

Eksamensbeviset fra Kaufbeuren Air Base

ad + 1/4 F. S. NR. 1676

HEADQUARTERS
7331ST TECHNICAL TRAINING WING (MDAP)
APO 191 USAF

TSS

DEC. 29. 1955

SUBJECT: Final Training Report

TO: Chief MAAGDEN
Copenhagen, Denmark

The following is a composite academic summary on Math (A/2C) Mogens Ingemann Thomsen, a Danish Air Force MDAP Student and a graduate of the AN/TPS-10 Radar Maintenance Course 30352B-2, Class Number 02115, which entered training on 2 November 1955 and graduated 20 December 1955:

ACADEMIC TRAINING

<u>PHASE TITLE</u>	<u>HOURS</u>	<u>PHASE WEIGHT</u>	<u>GRADE</u>
# 1 Introduction & Power	24	20 %	85
# 2 Pulse Gen. & Mod.	24	20 %	98
# 3 Rec - Transmitter	30	20 %	95
# 4 AMG & Int. Blanker	24	20 %	91
# 5 Sweep Generator	48	20 %	88
# 6 RHI & Azth. System	30	N/A	N/A

Perf. Test Score 95 Written Test Score 89 Phase Av. 91

Final Grade 91

Class Standing: 3 of 12

FOR THE COMMANDER:

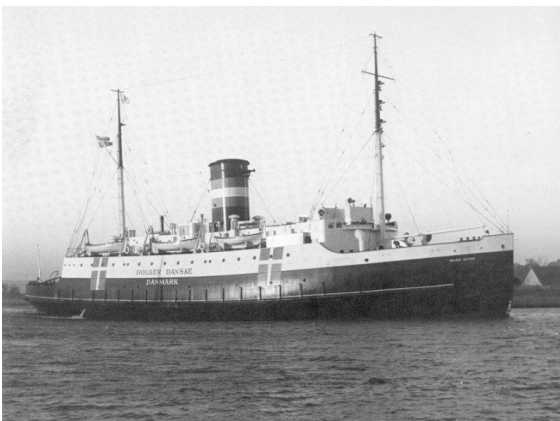
A A Bellamy
A A BELLAMY
Capt USAF
Asst Adjutant

Gensyn med Værløselejren

Da vi efter juleferien kom tilbage til Værløselejren, opdagede vi til vores store forbavselse, at næstkommanderende fra rekrutskolen i Kolding premierløjtnant Peitersen var blevet leder af den militære afdeling af Mathskolen, og det kunne mærkes, for nu var der lige med et indført militær disciplin på skolen. I starten var der ikke nogle, der anede, hvad de skulle stille op med os, så vi tilbragte tiden mellem jul og nytår på belægningsstuen, medens vi af og til kiggede ud i kasernegården, hvor Peitersen kommanderede og eksercerede med matheleverne og de ansatte på Mathskolen. Vi blandede os ikke, for vi havde ikke lyst til at deltage i den galej. Vores gamle fenrik, som vi havde haft tidligere, gav os nytårsorlov, så jeg kom hjem og kunne fejre nytår.

Det var Flyvevåbnets plan, at vi skulle fortsætte uddannelsen på en amerikansk base i Italien, men der var tilsyneladende ikke plads på det tidspunkt, så indtil videre blev vi placeret på værkstedet på Mathskolen, hvor vi skulle udføre forefaldende arbejde. Nu kunne vi imidlertid ikke undgå Peitersen mere, og hver morgen måtte vi til morgenappel, inden vi skulle ud på skolen. I rekruttiden havde Peitersen engang sagt til en af mine kammerater, at hvis han nogen sinde blev Math ville Peitersen tage sin afsked fra Flyvevåbnet. Nu mødtes de igen, og min kammerat var jo blevet Math, men der var ingen der turde spørge Peitersen, om han havde tænkt sig at gøre alvor af sin udtalelse. Jeg husker januar og februar 1956, som en meget træls tid. Det var en hård vinter med sne og frost, og der var ikke rigtig nogen plan med det, vi lavede på værkstedet, og vi ventede bare på at komme af sted på den lovede uddannelse.

Sidst i februar måned skete der imidlertid endelig noget positivt. Vi blev alle 9 kaldt ind til chefen for Mathskolen, som fortalte os, at der var 2 pladser på en meget avanceret radarstation i Skrydstrup, og vi var velkommen til at søge pladserne. Det gjorde vi alle 9, og Svend Børge Andersen (SB) og jeg fik jobbet. Jeg var meget glad, for nu kom jeg væk fra Værløse og så til Skrydstrup, som jo var noget nærmere ved mit hjem. Onsdag den 29. februar 1956 om aftenen drog vi af sted fra Værløse. Vi skulle møde næste dag kl. 12.00 på Flyvestation Skrydstrup.

Da vi kom til Korsør viste det sig at færgedriften var indstillet på grund af is på Storebælt, men vi fik lov at komme med isbryderen "Holger Danske", og det var da noget af en oplevelse. Det knagede og bragede og af til måtte skibet tage tilløb for at komme gennem isen, men over kom vi, og vi nåede også til Skrydstrup og kunne melde os på kontoret i rette tid.

Flyvestation Skrydstrup.

Vi ankom torsdag den 1. marts ved 11-tiden til jernbanestationen i Vojens, og her mødte vi en flink taxachauffør, som kørte os til Skrydstrup. Han var godt kendt med forholdene, og han fik lov til at køre lige gennem Flyvestationens Hovedvagt for at aflevere os på kontoret, hvor vi skulle melde os til tjeneste.

Vi blev indkvarteret i gode moderne mandskabsbarakker, hvor vi boede på 2-mands stuer. Der var også fine toilet- og badeforhold, og jeg mener ikke, at vi selv stod for rengøringen. Det var som at have et civilt job. Vi skulle selvfølgelig møde på vores arbejdsplads i uniform og til rette tid, men der var ikke morgenappel, og som math havde man tilladelse til at trække i sit civile tøj i fritiden, så man glemte næsten, at man var soldat. Senere blev det bestemt, at vi skulle deltage i lidt militær træning en gang imellem. I starten havde vi vores egen messe, hvor maden blev serveret af menige soldater, men det blev ret hurtigt ændret, så vi spiste i de meniges messe, hvor man selv hentede maden. I begyndelsen var der også en særlig bar for mather, men den blev nedlagt kort tid efter. Lønnen var rigtig god, nemlig 5-600 kr. pr. måned, og når man samtidig havde fri kost og logi og halv billet med DSB, var det en meget høj løn til en 18-årig dreng på det tidspunkt. Jeg lavede en overenskomst med min far, der gik ud på, at jeg skulle sætte mindst 400 kr. i banken hver måned, og disse penge skulle bruges, når jeg skulle i gang med at læse til lærer.

Vores nye arbejdsplads var en radarstation, som bestod af to vogne, der kunne kobles på lastbiler, og på den måde flyttes rundt til det sted, hvor de skulle bruges. Der var også tilknyttet to dieselmaskiner, der leverede strøm til radaren. Det var en såkaldt bomberadar, der skulle bruges til at lede en bombemaskine hen over et mål og udløse bomben over målet. Den ene vogn indeholdt selve radaren med antenne på taget. Man kunne låse antennen fast på den flyvemaskine, som skulle dirigeres hen over målet, så antennen fulgte maskinens bevægelse, og viste afstand til og højde på maskinen. Disse data blev sendt over til den anden vogn, hvor der var en meget stor skærm, med kort over området, der skulle bombes. Her var der en pen, der viste hvor maskinen befandt sig, og operatørerne kunne så lede maskinen hen over målet og udløse bomben. Det var en forlø-

ber for de raketstationer, som senere kom til, og set med vore dages øjne, var radaren ikke særlig avanceret, men det var den altså på det tidspunkt.

Stationens chef, Sibbesen, var løjtnant af 1. grad og næstkommanderende, Mølgaard, var ligeledes løjtnant. Han havde i øriget tidligere været pilot, og deres opgave var at dirigere flyvemaskinerne hen til målet, der skulle angribes. Til at sidde ved radarskærmen var der en ældre oversergent og en sergent. Derudover var der det tekniske personale, som bestod af en teknisk leder og en række teknikere, som havde været knyttet til radarstationen i en længere periode. Fælles for dem var, at deres tjenestetid var ved at udløbe, og mange af dem ville i gang med noget andet, og derfor manglede man personale på stationen. Kun en tekniker, oversergent Elsborg, blev på stationen, og han blev udnævnt til teknisk leder.

Foruden SB og mig kom der endnu 4 nye mather til stationen, og ingen af os havde uddannelse i denne radar. Da vi ankom til radarstationen, var den ved at gennemgå en hovedreparation. Det var en amerikansk civilingeniør, som ledede dette arbejde, og det kunne vi jo af gode grunde ikke deltage i, så tiden gik med at vente uden at udføre et egentligt arbejde. Vi mødte på stationen hver dag fra 8 til 17 - dog kun til 12 om lørdagen, og tiden gik med at snakke sammen og spille kort.

I løbet af marts måned blev radarstationen atter funktionsdygtig efter hovedreparationen, og den blev flyttet til et afspærret område lidt uden for selve flyvestationen, hvor der også var en træbarak som opholdsrum for mandskabet.

Vi begyndte nu træningen med at føre flyvemaskiner hen over udpegede bombemål. Det foregik på den måde, at vi kørte ud til et mål, som på forhånd var udpeget. Her opsatte vi en radiomast og et fotoapparat. Operatørerne fra radarstationen dirigerede nu flyvemaskinen hen over målet, og i stedet for at nedkaste en bombe udløste man fotoapparatet, så man kunne se på billedet om målet var ramt.

Som nævnt var radarstationen mobil, og på vej til en NATO-øvelse ved Nørre Snede, kørte vi igennem Lindved, men på det tidspunkt havde jeg ingen anelse om, at det skulle blive min by. Under øvelsen spiste vi på Nørre Snede Kro, og vi blev indkvarteret hos beboere i omegnen. Jeg boede hos en husmandsfamilie, som var vældig gæstfri, for jeg fik lov til at sove på en sofa i en af deres stuer. Vi skiftedes til at have vagt på radarstationen også om natten, hvor vi holdt vagt med skarpladte maskinpistoler. I fritiden opholdt vi os på kroen, og det var ærlig talt ikke særlig sundt, for vi fik tiden til at gå med at rafle om øl!

SB og jeg fortalte den tekniske leder om vore fremtidige planer. SB ville være civilingeniør, og jeg ville være lærer. Da man i foråret 1956 skulle udtage fire ansatte til uddannelse på et 9 måneders kursus i USA, fik vi ikke tilbuddet på grund af de planer, vi havde fortalt om. For mit vedkommende ved jeg ikke, om jeg havde taget imod tilbuddet, hvis jeg havde fået det, for det indebar, at man skulle binde sig i tre år efter hjemkomsten, men jeg var da ked af, at jeg ikke selv fik lov til at tage stilling til tilbuddet, og SB ville gerne have været med.

Da jeg kom til Skrydstrup mødtes Jens Jacob og jeg igen. Han arbejdede nemlig som radiotekniker på en radarstation, der lå et stykke fra flyvestationen. Vi fulgtes selvfølgelig, når vi stort set hver weekend tog hjem til vore forældre i Børkop og Gauerslund.

Weekenderne var set i bakspejlet lidt vilde. Vi var 4 kammerater, som tog i byen sammen. Foruden Jens Jacob og mig var det vores tidligere klassekammerat Flemming Sørensen, som var i lære som maskinarbejder hos et firma i Børkop, og Hans Vidriksen, som var i lære som smed i Gauerslund. Vi mødtes stort set hver lørdag aften hos Jens Jacob, og her varmede vi op med nogle øl, hvorefter vi tog i byen. I sommerperioden til Hvidbjerg, hvor der var et badhotel med dansemusik, og ellers hvor der var mulighed for at komme til bal.

Den første gang vi tog til Hvidbjerg skete der noget dramatisk. Vi kørte på cykel derud, men af en eller anden grund fulgtes vi ikke ad, og Flemming nåede aldrig derud, for han væltede på cyklen og brækkede en hjørnetand. Vi undrede os over, at han ikke dukkede op, men det var først dagen efter, vi fandt ud af grunden.

En anden gang mistede jeg min cykel på vej hjem fra badhotellet. Hvordan det gik til ved jeg ikke, men jeg vågnede op medens jeg om morgenen gik på landevejen på vej hjem, og jeg kunne overhovedet ikke huske, hvad der var sket. Cyklen blev efterlyst og blev længe efter også fundet nede ved Mørkholt Strand, som slet ikke var på vejen mod mit hjem. Jeg syntes, at jeg kunne mindes noget om, at jeg havde været i slagsmål med en eller anden, men det stod meget uklart for mig, og det var ikke noget jeg fortalt mine forældre.

Som nævnt blev SB og jeg i første omgang forbigået med hensyn til et kursus i USA, og i stedet fik vi tilbudt et kortere 2 måneders kursus på Kaufbeuren Air Base, som vi jo kendte i forvejen. Det var i juni måned 1956, og vi skulle i første omgang til København for at hente de papirer i Forsvarsministeriet, som skulle bruges. Derefter rejste vi til Kaufbeuren, og meldte os til tjeneste. Vi begyndte også på kurset, men pludselig fandt man ud af, at vi ikke var clearede til en så hemmelig radar, og efter en uge blev vi sendt tilbage til Skrydstrup. Clearingen blev ordnet i løbet af de næste måneder, og vi kom på kurset senere på året.

På cykeltur sommeren 1956

Som math havde man krav på 14 dages sommerferie, og Jens Jacob og jeg holdt sommerferien samtidig, idet vi havde bestemt at tage på cykeltur med telt den første del af ferien.

Planen var, at vi ville cykle til Als for at besøge min søster Birgit og hendes mand Frederik og derefter sejle til Fyn for at besøge min bror Thomas og hans kone Johanne i Nyborg.

Jens Jacob havde et lille telt, som vi overnattede i på turen. Første etape gik til Åbenrå, hvor vi fandt en campingplads og slog teltet op for en enkelt nat. Derefter cyklede vi ned til et færgested, hvor man kunne komme med en lille motorbåd over Als Sund til Als. I vore dage er det en færge, der kan tage biler med om bord, men dengang kunne man kun få cykler med. Da motorbåden var midt ude på vandet, gik motoren i stå, og da styrmanden lukkede op til den, kunne vi se, at der stod vand i bunden af båden, og vi tænkte om vi var ved at synke, men det gik nu ikke så galt. Motoren kom i gang igen, og vi kom sikkert i land. Min søsters mand var stadig ansat på den gård, hvor jeg havde hjulpet til i høsten 2 år tidligere, og her slog vi så teltet op på græsplænen.

Efter et par dage på Als drog vi videre til Mommark, og tog færgen over til Fyn.

Vi tog imidlertid ikke til Nyborg, for vi blev enige om, at det ville tage for lang tid. I stedet kørte vi til Odense, hvor vi boede en enkelt nat for derefter at køre hjem til Børkop og Gauerslund. Sagen var den, at jeg havde lovet at komme hjem, for at afløse min far med ringning ved kirken. Min mor og far skulle nemlig på en lille ferietur sammen med min storebror Svend Aage og hans kone og børn.

Efteråret 1956

Torsdag den 9. august blev min far 60 år. Det blev fejret med en frokost, som blev holdt i den store stald, som jeg tidligere har fortalt om. Der var mange mennesker med til fødselsdagen, stalden var blevet pyntet op, og der var lejet stole og borde, men jeg kan ikke huske, hvad vi fik at spise. Jeg havde søgt og fået 2 dages orlov i forbindelse med fødselsdagen, men jeg skulle egentlig møde til militærtræning lørdag formiddag. Jeg havde imidlertid aftalt at bytte med en kammerat, så han mødte i stedet for mig, og jeg skulle så tage hans vagt på et andet tidspunkt. Det betød, at jeg havde fri hele weekenden også, men det var min chef løjtnant Sibbesen ikke helt tilfreds med. Han ringede hjem på mine forældres telefon for at høre, hvor jeg blev af. Det var ikke så godt, men han accepterede dog vagtskiftet, selv om han var utilfreds med, at vi ikke havde aftalt det med ham. Lørdag aften var der også inviteret gæster, så fødselsdagen varede flere dage. Min mor blev også 60 år. Det var den 11. september, men det fejrede hun ikke, og jeg kan ikke huske, om jeg havde søgt fri den dag.

Nu skete det for anden gang, at jeg blev alvorligt forelsket i en pige. Hun hed Viola Nielsen, og var ansat hos en købmand i Andkær Skovby på det tidspunkt, hvor jeg mødte hende. Det var en lørdag aften, og jeg var til bal i forsamlingshuset i Smidstrup. Hen på aftenen kom der pludselig en køn ung pige ind i salen, og jeg inklinerede omgående for hende, og vi dansede godt sammen. Det endte også med, at vi gik udenfor, hvor vi kysede og snakkede, og fortalte lidt om hinanden. Der var faktisk også en pige, som kom sammen med Viola, som Jens Jacob blev lun på.

Men da ballet sluttede, kørte Viola med de venner, hun var kommet med, og jeg tog sammen med mine venner en taxa til Børkop. Jeg var smask forelsket, og til min store ærgrelse havde jeg ikke aftalt et nyt møde med hende.

Weekenden efter havde jeg vagt på vores radar, men min gode ven Flemming var til bal i Gårslev, og her mødte han Viola, som spurgte efter mig. Han gav hende min adresse, og så begyndte vi at skrive sammen. Vi mødtes også flygtigt af og til, men jeg præsenterede hende ikke for mine forældre. Jeg tror faktisk, at vi begge to på det tidspunkt regnede med, at det skulle blive til mere, men det blev det ikke, og jeg vender senere tilbage til, hvordan det videre udviklede sig mellem os.

I oktober måned opstod der et oprør mod det kommunistiske styre i Ungarn, og en overgang så det ud til, at man ville få held med at indføre demokratiske tilstande i landet, men så blandede Sovjetunionen sig i opgøret, og sendte soldater og kampvogne ind i Budapest, og knuste oprøret med hård hånd. Det betød, at der kom en meget stor flygtningestrøm fra Ungarn ind i Vesteuropa.

Netop på det tidspunkt omkring den 1. november blev SB og jeg for tredje gang sendt på kursus i Kaufbeuren. Nu var vi blevet clearet til at lære mere om den radar, vi havde været ansat på siden marts samme år. Vi var af sted sammen med en civilingeniør, som jeg ikke husker navnet på, men jeg husker, at han var vandskræk. I hver fald vaskede han sig meget sjældent, hvad man både kunne se og lugte.

Nu var man i gang med at opbygge en ny vesttysk hær, og der var en del tyske soldater på flyvepladsen. Der var også indkaldt tidligere officerer fra 2. Verdenskrig, som skulle være med til at genopbygge et vesttysk forsvar, som nu skulle være fuldgældigt medlem af NATO.

På billedet ses jeg sammen med to af de nye tyske soldater, som imellem sig har en græsk oversergent.

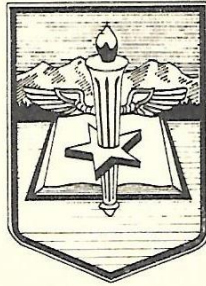
På billedet til højre ses jeg sammen med SB og en anden dansk soldat, som også var på kursus på flyvepladsen, dog ikke samme kursus som SB og mig.

Den radarstation, som vi var på kursus i, var naturligvis helt mage til den, vi var ansat på i Skrydstrup. Her var den bare langt strengere bevogtet. Der var et hegn rundt om området, hvor stationen stod, og der stod vagter ved indgangen, og man skulle have et særligt adgangstegn, for at kunne komme ind på området.

Det var naturligvis begrænset, hvor meget vi kunne lære om radaren på de 7 uger vi var på kurset, men vi fik da dannet os et overblik over de forskellige funktioner. Undervisningen foregik, som vi var vant til, med delprøver, når vi havde været igennem et afsnit af stationen og en afsluttende prøve til sidst. Jeg opnåede en udmærket karakter, som dog kun rakte til en tredjeplads, idet både ingeniøren og SB klarede sig bedre. Det var nu ingen skam, for SB var eminent dygtig. Efter veloverstået kursus rejste vi hjem til Skrydstrup og fik juleferie.

United States Air Force

7331ST TECHNICAL TRAINING WING
(MDAP)

Be it known that

MATH MOGENS I THOMSEN

has satisfactorily completed an approved training program in

AUTOMATIC TRACKING RADAR MAINTENANCE COURSE
consisting of ONE HUNDRED EIGHTY *hours of instruction*

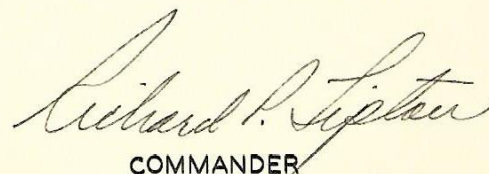
Given at KAUFBEUREN AIR BASE, GERMANY

on this FOURTEENTH *day of* DECEMBER

in the year of our Lord one thousand nine hundred and FIFTY SIX

Attest:

SCHOOL COMMANDANT

COMMANDER

1957 – et år med gode og dårlige begivenheder

1957 blev virkelig et turbulent år for mig. Det begyndte godt med, at min storebror Niels Peder og min far og jeg mødtes med forstander Brix på Jelling Seminarium for at drøfte min mulige optagelse på Seminariet. Resultatet blev, at jeg fik lov til at gå op til begrænset optagelsesprøve i slutningen af juni måned. Jeg skulle aflægge prøve i skriftlig dansk og regning samt bibelhistorie. Hvis jeg bestod, skulle jeg begynde i 1. seminarieklasse til august, og jeg skulle prøve, om jeg kunne blive løst fra min kontrakt i Flyvevåbenet, som først udløb den 31. oktober. Det søgte jeg om men fik afslag. Det endte så med, at forstander Brix gav mig lov til at møde på seminariet den 1. november, stadig naturligvis under forudsætning af, at jeg bestod prøven.

Jeg havde allerede året før meldt mig til et fjernkursus i matematik og dansk, og Niels Peder hjalp mig ved at rette nogle danske stile, som jeg skrev. Desuden fik jeg fat i den bibelhistoriebog, som de brugte i forberedelsesklassen på seminariet og fik således genopfrisket min skolelærdom i det fag også. På den måde forberedte jeg mig på optagelsesprøven.

Alle på vores radarstation fik tilbud om at tage militærkørekort, og jeg begyndte at gå til køreundervisning i Haderslev. Jeg havde aldrig siddet bag et rat før, og undervisningen foregik i militære lastbiler noget lignende den på billedet, så jeg fik mange køretimer, og dumpede også til den første køreprøve. Den motorsagkyndige, som også var militærmand, tog mig senere ud på en prøvetur og til den næste køreprøve lykkedes det endelig at få kørekortet. Senere fik jeg det ombyttet til et civilt kørekort for 5 kroner. SB fik selvfølgelig også tilbudt at tage kørekort, men det endte med at han dumpede så kraftigt, at han blev opgivet, så han fik ikke militærkørekort. Det undrede mig, for han var ellers uhyre dygtig, men måske ikke så praktisk anlagt.

I weekenderne var jeg stadig hjemme, og lørdag aftenerne gik med at deltage i de forskellige festlige lag, der var rundt omkring på kroen i Børkop og forsamlingshuse i nærheden, og af og til mødte jeg Viola, men jeg præsenterede hende heller ikke nu for mine forældre, og vores forhold vedblev at være platonisk, og jeg havde svært ved at beslutte mig til, hvad det hele skulle ende med.

Jeg fik på et tidspunkt en meget grim halsbetændelse, som først blev behandlet, da jeg kom hjem på weekend med høj feber. Så tog min mor affære, og lægen blev tilkaldt, og jeg fik penicillin og blev beordret i seng. Mine forældre meddelte kontoret på Flyvestati-

onen at jeg var syg, og derfor ikke kunne melde mig til tjeneste. Vi var sikre på, at man ville hente mig til lazarettet på Flyvestationen, men det skete ikke, og jeg blev hjemme indtil vores læge raskmeldte mig. Desværre viste det sig senere, at halsbetændelsen havde forårsaget en betændelse i mine nyrer, og det kunne være blevet meget alvorligt men herom senere.

Radarstationen kørte i døgndrift på alle hverdage, og derfor skiftedes vi til at have vagt på stationen om natten. I weekender blev den stoppet, og så skulle den startes igen søndag aften, og det job gik selvfølgelig også på skift mellem os. Vi havde en jeep, som stod på selve flyvestationen, og i den kørte man så søndag aften ud til stationen og startede dieselmotorerne, som leverede strøm til radaranlægget. På denne måde var anlægget varmet op og klar til at fungere mandag morgen. Hvordan SB klarede det ved jeg ikke, men han må jo have haft en til at køre for sig.

Både SB og jeg fik i foråret 57 tilbuddet om at komme til USA, for man var klar over, at det var en fejl, at vi ikke fik tilbuddet året før. Men på det tidspunkt var jeg slet ikke interesseret, for jeg havde som allerede fortalt kontakt med Jelling Seminarium vedrørende optagelse på lærerstudiet. SB tog imidlertid imod tilbuddet og kom til USA, og han blev senere uddannet som fenrik i flyvevåbnet, hvorefter han læste til civilingeniør og senere blev civil ansat ved forsvaret, og jeg har stadig kontakt med ham.

Når man havde været teknisk Math i flyvevåbnet i 2 år kunne man komme på nogle ugers kursus og derefter blive udnævnt til oversergent. Jeg søgte optagelse på kurset, og selv om man undrede sig over, at jeg første søgte ud og derefter på oversergentkursus, blev jeg alligevel optaget. Når jeg søgte kurset skyldtes det, at jeg tænkte, at hvis Jelling Seminarium allivel ikke var noget for mig, kunne jeg atter melde mig under fanerne i flyvevåbnet.

Jeg havde sørget for, at få sommerferie i den periode, hvor optagelsesprøverne på Jelling Seminarium blev afholdt. Det var først i juli måned og jeg bestod, og fik besked på, at jeg kunne begynde i 1. seminarieklasser den 1. november. Det var jo dejligt, men nu kom den nyrebetændelse, som jeg tidligere har nævnt. Egentlig havde jeg symptomer på sygdommen allerede inden, jeg var til optagelsesprøve, og igen var det min mor der tog af-fære. Vores familielæge, som hed Jens Thomsen, men som ikke var i familie med os, var straks klar over, hvad jeg fejlede, og at det skyldtes den halsbetændelse, jeg havde haft, så jeg kom på en skrap og langvarig penicillinkur, og det lykkedes mig at komme over sygdommen uden at blive indlagt på hospital, og jeg blev heller ikke denne gang hentet af militæret. Medens jeg lå syg derhjemme, blev det oversergentkursus, som jeg var optaget på, afviklet, så det nåede jeg ikke at deltage i.

Min fars død

Medens jeg var sygemeldt skete der imidlertid endnu en alvorlig omvæltning i mit liv, idet min far pludselig døde af et hjertetilfælde den 26. august kun 61 år gammel. Jeg var hjemme, da det skete, for jeg var som nævnt stadig sygemeldt. Min far havde været i Horsens for at besøge min søster, Ruth, og hendes mand, Richardt, og da han kom hjem faldt han pludselig sammen, og selv om vi hurtigt fik fat i vores læge, var der ikke noget at gøre. Jeg husker, at jeg gik op til min bedstefar, som boede på kvistværelset på loftet, og fortalte ham, hvad der var sket. Han blev fuldstændig slået ud, det var forfærdeligt. Dagen efter hejste jeg vores flag på halv stang, og gik op i Kirken for at ringe med kirkeklokken kl. 7.00, og derefter gik jeg ned til præsten, for at fortælle ham, hvad der var sket.

Min far blev begravet lørdag den 31. august fra Gauerslund Kirke, og kirken var fyldt, som om det var juleaften. Fra selve begravelsen husker jeg kun, at jeg sammen med mine tre storebrødre og de to svigerbrødre bar kisten til graven. Jeg kan også huske, at min storebror Niels Peder holdt en gripende tale ved graven. At min far var en

kendt og afholdt mand viser de nekrologer, som man kan se på den næste side. Jeg var midt i sorgen glad for, at min far havde oplevet, at jeg var blevet optaget på Jelling Seminarium.

Der skulle nu ansættes en ny graver ved Gauerslund Kirke, og der var flere ansøgere til stillingen. Der var ikke nogen af sønnerne eller svigersønnerne, der var interesserede, men en søn af en af min fars fætre, Johannes Thomsen, havde af og til hjulpet min far på kirkegården, og han søgte da også stillingen. Han blev imidlertid ikke ansat, idet man i stedet valgte en gartneruddannet mand, som havde været ansat i en planteskole i nærheden.

Min far havde stået for vedligeholdelse af kirkegården og gravstederne lige indtil sin død. Betalingen herfor tilfaldt naturligvis min mor, og der blev lavet en overdragelsesforretning mellem hende og den nye graver. Jeg kan ikke huske navnet på den nye graver, men jeg husker, at han hver morgen, efter at han havde ringet med kirkeklokken, drak morgenkaffe sammen med min mor og landposten, som hed Vagn Bank.

Dødsfald.

Landsbygraver Hans Thomsen, Gaurslund Kirke, er pludselig død i sit Hjem, af en Hjertelammelse, 61 Aar gammel.

Begravelsen foregik Lørdag den 31. August fra Gaurslund Kirke. At Hans Thomsen var en afholdt og vellidt Mand vidnede det store Følge om, det fyldte Kirken til sidste Plads og at det samme var Tilfældet blandt vi Landsbygravere kunde man ogsaa se, for der var mødt mange af Graverne fra Vejle Amt for at følge deres gode Kollega til hans sidste Hvilested paa den Kirkegaard, hvor han havde lagt sin Livsgerning.

Vi Graverer er jo vant til at staa ved en Grav, men det er nu ligegyldigt med en vis Vemod i Sindet, naar man staa ved en Kollegas Grav og særlig naar det er en saadan Kollega, som Hans Thomsen var, for han var en af dem, som vi ikke let faar mange af.

Efter Højtideligheden i Kirken og ved Graven blev der indbudt til Mindesamvær paa K. F. U. K. i Børkop.

Der blev givet mange Udtryk for Hans Thomsens gode Tjenersind og at han var den rette Mand paa den rette Plads.

Vejle Amts Landsby-Graverforening har hermed mistet et af sine bedste Medlemmer baade i Teori og Praxis, for naar Hans Thomsen var til Stede, saa havde han altid noget at sige og det var altid noget, som sad fast, det var noget, man tog med sig hjem.

Hermed et Æret være hans Minde.

M. og N.

Jordefærd

Under meget stor Deltagelse begravedes i Lørdags fra Gaurslund Kirke, Graver Hans Thomsen. Kirken var fyldt til sidste Plads. Ikke blot Menigheden, men ogsaa Folk fra det ganske Sogn, var her mødt op for at tage Afsked med den tro og afholdte Kirketjener. Til Baaren var sendt et Væld af Kranse, hvoraf mange signerede.

Sognepræst Poul Nielsen talte ud fra Salme 68, Vers 20-21. »Fra Dag til Dag bærer han vore Byrder. Gud er vor Frelser«. Pastor Nielsen mindedes Hans Thomsens trofaste Arbejde ved Gaurslund Kirke gennem 35 Aar. For ham var det blevet en Livssag at tjene Kirken. Han havde en særlig Evne til at Trøste Folk, naar de kom paa Kirkegaarden med deres

Dødsfald

Kirkebetjent og Graver ved Gaurslund Kirke Hans Thomsen er Mandag Aften død i sit Hjem 61 Aar gammel. Thomsen havde om Eftermiddagen besøgt en Datter og Svigersøn i Horsens og umiddelbart efter sin Hjemkomst sank han sammen ramt af en Hjertelammelse.

I 35 Aar virkede han som Kirketjener og Graver, og lige til sin Død varetog han sin Gerning med

Interesse og Pligtfuldhed, som man maatte beundre. Den smukke Kirkegaard omfattede han med en rørende Kærlighed. Tidligt og silde var han paa Færde, for at den altid kunne fremtræde i smukkeste Stand. Naar Gaurslund Kirkegaard i Dag blandt tilreisende Turister benævnes som en af Landets smukkeste Landsby Kirkegaarde, skylder man ikke mindt ham Tak derfor.

Gennem sin Gerning kom han i Kontakt med det ganske Sogn i baade Sorg og Glæde. Og i hvad Anledning man end opsøgte ham mødte man en Venlighed og Beredvillighed, der gjorde ham afholdt og agtet af alle.

Hans Thomsen efterlader sig Hustru, 4 Sønner og 3 Døtre, om disse vil Medfølelsen samle sig i den store Sorg.

Sorg. Denne Trøst blev til Hjælp for mange, der i Dag siger ham Tak derfor. Hans Thomsen vil blive savnet ikke blot i Kirkens Ljenesne men ogsaa af mange andre i Sognet, netop fordi han vidste, hvad der kunne være af Sorger og Vanskeligheder, og han kunne leve med heri.

Højskoleforstander Edv. Jensen overrakte paa Menighedsraadets Vegne Fru Thomsen en Pengegave til en Mindesten.

En Søn, Overlærer N. P. Thomsen, Hedensted, takkede for det gode Barndomshjem og indbød det store Følge til Mindesamvær paa K.F.U.M.

Dødsfald i Børkop

Kirkebetjent Hans Thomse Børkop, er i Aftes død, 61 Aar gammel. Hans Thomsen og Hustru havde været ude at rejse, og kort efter Hjemkomsten sank Thomsen sammen, ramt af en Hjertelammelse.

I en meget lang Aarrække var Hans Thomsen ansat ved Gaurslund Kirke, og til sin Død varetog han sin Gerning her med stor Interesse. Han var pietetsfuld overfor Kirkens Sager, og det var for ham en Ærressag, at Kirkegaarden altid fremtraadte i smukkeste Stand. Han har en ikke ringe Part af Æren for, at Gaurslund i Dag har saa smuk en Kirkegaard.

Foruden Hustruen efterlader Hans Thomsen fire Sønner og tre Døtre. Sønnerne er henholdsvis Politibetjent i Viby, Lærer i Hedensted, Portør i Nyborg og Elev paa Seminariet i Jelling, medens Døtrene bor henholdsvis i Horsens, paa Als og i Børkop.

Jordefærd i Gaurslund

Gaurslund Kirkes store Rum var fyldt i Lørdags, da ikke blot en meget stor Part af Kirkens Menighed, men ogsaa mange andre, der føler sig knyttet til Gaurslund Kirke, var mødt op for at tage Afsked med den gamle Kirketjener, Hans Thomsen, der døde for faa Dage siden.

Sognepræst Poul Nielsen prædikede ud fra Salme 68 Vers 20-21: »Fra Dag til Dag bærer han vore Byrder. Gud er vor Frelser«. Pastor Nielsen mindede om Hans Thomsens trofaste Virke ved Gaurslund Kirke i 35 Aar. Det var en Livssag for ham at tjene Kirken. Dertil kommer, at det er mange af Sognets Hjem, der har faaet Hjælp af ham, naar de kom paa Kirkegaarden med deres Sorg. Han havde en særlig Evne til at sige noget til Mennesker, saa Ordene blev til Hjælp for dem, og mange siger ham i Dag Tak herfor. Hans Thomsen var en Mand, der ikke blot vil blive savnet i Kirkens Tjeneste, men ogsaa af mange andre i Sognet, bl. a. fordi han havde et vældigt Indblik i Sognets Liv. Han vidste, hvad der kunde være af Sorger og Vanskeligheder i de enkelte Hjem, og han levede med heri.

Paa Menighedsraadets Vegne overrakte Forstander Edvard Jensen, Børkop, Fru Thomsen en Pengegave til en Mindesten, og Sønner, Overlærer N. P. Thomsen, Hedensted, takkede for det gode Barndomshjem, ligesom han indbød til Mindesamvær paa KFUM i Børkop. Fler mindedes mange Hans Thomsens Virke.

Afslutningen på året 1957 – farvel til Flyvevåbenet

Min mor og jeg aftalte straks efter min fars død, at jeg skulle bo hjemme medens jeg uddannede mig til lærer. Så kunne jeg betale for kost og logi, og på den måde være med til at opretholde hjemmet sammen med min mor og min bedstefar.

Jeg skrev nu til Viola, og bad om, at vi indtil videre holdt en pause i vores forhold, som jo heller ikke var et rigtigt kæresteforhold.

Jeg havde som planlagt sparet 400 kr. hver måned i de 2 år, hvor jeg var math, og havde ca. 10.000 kr. i sparekassen, som skulle bruges medens jeg læste på seminariet.

En uges tid efter min fars død blev jeg raskmeldt og kunne vende tilbage til arbejdet på radarstationen i Skrydstrup. Da jeg meldte mig til tjeneste, viste det sig imidlertid, at stationen var flyttet til Flyvestation Værløse, fordi den skulle deltage i en NATO-øvelse på Sydsjælland. Jeg rejste derfor til Værløse og blev genforenet med mine tidligere arbejdskammerater. Dog var SB nu i USA sammen med 3 andre fra stationen.

Efter en uges tid i Værløselejren flyttede vi ned i øvelsesområdet, og her oplevede vi, hvordan det amerikanske flyvevåben arbejdede, selv om det "kun" var en øvelse. Der blev kastet faldskærmssoldater ned over os, og helikoptere landede og landsatte soldater, som foretog lynangreb på hovedkvarteret. Vi overnattede på en stor herregård, og selv om der var masser af ledige værelser, måtte vi pænt sove på høløftet. Jeg tænkte tilbage på den lille ejendom ved Nørre Snede, hvor jeg var indkvarteret sidst, vi deltog i en øvelse. De havde ikke så meget plads, men alligevel bød de os inden for, og lod os sove i deres stue.

Efter nogle dage blev øvelsen afblæst, og jeg skal ikke gøre mig klog på, hvem der vandt. Så vidt jeg husker, var radarstationen neutral, idet den blev brugt af begge involverede parter i øvelsen. Stationen blev nu lukket ned og gjort klar til at blive transporteret til den normale plads ved Flyvestation Skrydstrup. Vi var færdige ved aftenstid og kørte hele natten kun med den hvileperiode, vi havde på færgen over Store Bælt, så vi var udmattede, da vi nåede til Skrydstrup. Så vidt jeg husker, fik vi et par dages orlov efter den tur.

Som nævnt aftalte jeg med min mor, at jeg skulle bo hjemme medens jeg læste, og når jeg var hjemme på orlov gik vi i gang med at indrette mit gamle værelse i gavlen på loftet. Der kom nye vinduer i, og jeg fik en sovesofa og et skrivebord og opbyggede en murstensreol. Min tidligere skolekammerat, Laurits Rasmussen, som var i lære som murer, og som ses på billedet, hjalp mig med at flytte en kakkelovn op på værelset og slutte den til skorstenen, så jeg kunne varme værelset op om vinteren.

Nu nærmede tiden sig, hvor jeg måtte tage afsked med Flyvevåbnet. Det skete torsdag den 31. oktober 1957, og dermed var en periode i mit liv slut og et nyt kunne begynde. Når jeg ser tilbage på den tid, kan jeg få øje på både gode og dårlige oplevelser. Jeg har dog aldrig fortrudt, at jeg meldte mig til Flyvevåbnet. Det gav mig mulighed for at tjene til mine efterfølgende studier, så jeg ikke fik oparbejdet gæld i studietiden. Det gav mig også nogle store oplevelser, og ligeledes en faglig viden inden for elektronik og radio-radarteknik, som jeg kunne bruge i fysikundervisningen på seminariet. Jeg tvivler imidlertid på, at de tre år i militæret gjorde mig mere voksen og mere moden. Arbejdet på radarstationen var egentlig ikke særligt krævende, og man var sikret kost og logi i gode rammer. Alt i alt ser jeg tilbage på tiden i Skrydstrup som en sorgløs ungdomstid, som ikke stillede de store krav til mig.

Goddag til Jelling Seminarium

Fredag den 1. november mødte jeg på Jelling Seminarium. Det viste sig, at undervisningen i min klasse sluttede kl. 12 om fredagen, men jeg fik talt med forstander Brix, og fik udleveret et skema over fag og mødetider samt en bogliste. Nogle af bøgerne købte jeg brugte, og det var selvfølgelig det billigste, men andre måtte jeg købe hos boghandleren.

Forstanderen satte mig i forbindelse med mine medstuderende, som kunne fortælle mig lidt om livet på seminariet. Alt i alt blev jeg i løbet af eftermiddagen klar til at begynde min studietid på seminariet dagen efter.

Mødetiden på seminariet var hver dag kl. 8.00, og for at nå det måtte jeg tage toget fra Børkop kl. 6.35. Undervisningen i min klasse sluttede kl. 14.00 undtagen fredag og lørdag, hvor vi havde fri kl. 12.00. Desværre kunne jeg først komme med et tog til Vejle sidst på eftermiddagen, og det betød, at jeg først var i Børkop ved 18.30- tiden. Dog var forbindelsen bedre både fredag og lørdag. Jeg brugte så tiden, hver eftermiddag til at læse lektier på seminariets bibliotek.

Der var stor lærermangel, og for at afhjælpe den havde man på landsplan gennemført en ordning, hvor seminarieelever i 3. årgang blev sendt ud som vikarer rundt omkring på landets skoler. Fra Jelling Seminarium skete udsendelsen i januar, februar og marts, og det betød, at der i disse måneder var ledige værelser. Det benyttede jeg mig af, idet jeg lejede et ledigt værelse hos boghandler Asta Andersen i den periode. Grunden hertil var, at jeg hurtigt fandt ud af, at det ikke var optimalt at rejse frem og tilbage med tog slet ikke i vinterperioden. Men i de første måneder indtil jul, var der ikke anden udvej. Senere fandt jeg en anden løsning, som jeg vender tilbage til.

Jelling Seminarium var meget anderledes dengang end i vore dage. Seminariet havde fra gammel tid kun været for mandlige studerende, og det gjaldt også vores klasse, hvor vi nu var 30 studerende. Det var imidlertid den sidste rent mandlige klasse, derefter blev der også optaget piger. Mine klassekammerater havde alle gået i 1 år i forberedelsesklas-

sen og nogle af dem 1½ år, så de var hjemmевante på seminariet, og jeg må indrømme, at det er specielt pludselig at komme ind i sådan en klasse, men de tog nu pænt imod mig, selv om de nok undrede sig over, hvordan jeg kunne få lov at springe ind i klassen sådan lige pludselig.

På billedet herover ses jeg sammen med mine klassekammerater. Det er taget i efteråret 1958, hvor vi kun var 28 studerende tilbage. Der var nemlig 2 studerende, der dumpede til oprykningsprøven fra 1. til 2. klasse før sommerferien 1958.

Det skal ikke være nogen hemmelighed, at det var en meget stor og vanskelig overgang for mig at komme fra et forholdsvist privilegeret liv på Flyvestation Skrydstrup til studentertilværelsen på Jelling Seminarium.

Undervisningen på seminariet begyndte hver dag med fælles morgensang, og man havde naturligvis mødepligt både til morgensangen og den efterfølgende undervisning. Undervisningen foregik som klasseundervisning, og der var ikke lagt op til gruppearbejde. Det første år havde vi ikke praktik dvs. timer, hvor vi øvede os i at undervise, under en lærers vejledning, men det blev der selvfølgelig meget af senere.

Forstander Johannes Brix var en meget dygtig pædagog, som underviste os i psykologi og pædagogik, og hans timer var aldrig kedelige.

I regning som det hed dengang, før man fandt ud af, at det var en side af matematikken, underviste Arne Rishøj, som også senere underviste mig i matematik, da jeg valgte dette fag som mit linjefag.

I dansk havde vi magister Carl Johan Frederiksen, som var en meget lærd og mærkelig mand. De første stile, jeg skrev, rakkede han ned, og den grammatik, der blev brugt, når vi analyserede tekster, var helt forskellig fra det, jeg havde lært på Børkop Realskole. Dansk var i det hele taget mit dårligste fag, og her fik jeg store problemer fra starten.

Poul Anker Skjoldborg var vores lærer i kristendomskundskab. Her var klassen i gang med kirkehistorie, og det skulle afsluttes med en skriftlig prøve inden jul, så jeg måtte i gang med at læse hele pensummet op.

Jannik Lauridsen underviste os i biologi og geografi, og han var en fornøjelig mand fuld af humor. Desværre døde han i efterårsferien 1958, og hans afløser var en ung kandidat, som hed Ernst Torp. Han fik det svært med os, for han var en hel anden type lærer, men jeg klarede mig fint i de to fag, han underviste i.

Marius Nørregaard havde vi til idræt, og ham lærte jeg meget af, som jeg senere fik brug for i min tid som idrætslærer på Lindved Skole. Han blev for øvrigt ansat som seminarierektor efter Johannes Brix.

Vagn Brøchner blev min lærer i engelsk, og det gik da nogenlunde, når man tager i betragtning den energi, jeg investerede i faget.

Anders Hviid underviste i fysik og kemi, og disse fag interesserede mig meget, men jeg må nok indrømme, at jeg fik for lidt ud af undervisningen. Specielt da jeg valgte fysik som frilæsning, hvor man skulle gå lidt dybere ind i faget. Det fik jeg ikke nok ud af, og det betød et meget stort arbejde, da jeg senere fik hele fysik- og kemiundervisningen på Lindved Skole.

Vores historielærer hed Leif Ingvorsen, og han var en meget dygtig lærer. Historie var ikke et eksamensfag, men man havde det i alle fire år på seminariet, og det blev afsluttet med en meget stor skriftlig opgave. Her valgte jeg at skrive om min hjemegns, Gauerslund Sogns historie set i forhold til Danmarks historie, og den opgave fik jeg megen ros for.

Vores sang- og musiklehrer hed Iver Christensen, men jeg fulgte kun musikundervisningen det første år, hvorefter jeg blev fritaget for faget.

Læreruddannelsen varede 4 år og den bestod af 2 dele. Efter 2 år afsluttede man første del, hvor man skulle til eksamen i skriftlig og mundtlig dansk og regning, mundtlig engelsk, naturlære, geografi og naturhistorie.

Anden del af uddannelsen afsluttedes efter 4 år, og her var der kun eksamen i det linjefag, man havde valgt. Til gengæld skulle en del fag afsluttes med skriftlige opgaver, som blev bedømt med en udtalelse. Det gjaldt pædagogik og psykologi, dansk litteratur, kristendomskundskab og historie. Derudover fik man standpunktskarakterer i tegning, skrivning og i legemsøvelser i både teori og praktiske øvelser.

Den vigtigste del af eksamensbeviset var imidlertid en udtalelse om egnethed til lærergerningen, og den blev givet ud fra de undervisningsforløb man havde gennemgået.

I december måned opstod der en A- influenza epidemi i hele landet, og den kom også til Gauerlund. Både jeg og min mor blev ramt af sygdommen, og det betød, at jeg den sidste uges tid før juleferien måtte sende afbud til seminariet. Det var selvfølgelig en dårlig start på min seminarietid, og det betød bl.a. at jeg ikke kunne deltage i prøven i kirkehistorie. Der var imidlertid flere af mine klassekammerater, der også blev syge, og vi kom så samlet til prøve efter juleferien i januar måned, og jeg klarede mig efter omstændighederne fint, det var jeg selvfølgelig glad for, da det jo var min første prøve på, hvordan jeg ville klare mig på seminariet.

Min mor fik desværre efter influenzaen konstateret sukkersyge, som hun senere i flere perioder måtte på sygehuset for at få reguleret.

Den 22. december blev min gode kammerat Jens Jacob 20 år. Han havde forlænget sin kontrakt med Flyvevåbenet og var nu blevet oversergent. Han holdt fødselsdagen hos sine forældre i Børkop, og Flemming og jeg var inviteret med, sammen med nogle af Jens Jacobs arbejdskammerater fra Skrydstrup. Jeg havde lige overstået min A-influenza, så jeg deltog i første del af festlighederne, men da selskabet tog i byen senere på aftenen, gik jeg hjem. På billedet ses jeg sammen med Flemming og Jens Jacob ved en anden lejlighed.

Julen 1957 blev en speciel oplevelse for mig. Juleaften var min mor, min bedstefar og jeg alene, og det var første jul uden min far, så stemningen var lidt trykket, og på det tidspunkt havde jeg ingen anelse om de skelsættende begivenheder, jeg skulle opleve i 1958, og som fik betydning for resten af mit liv.

1958 – et år der fik stor betydning for mit liv fremover

Vinterophold i Jelling

Der var stor lærermangel i slutningen af 1950'erne og for at afhjælpe den, blev der indført en landsdækkende ordning, hvorved seminarieelever skulle ansættes som månedslønnede vikarer i 3 måneder i deres tredje studieår. I Jelling var det i månederne januar, februar og marts, og derfor blev der ledige værelser i disse tre måneder, og det benyttede jeg mig af, idet jeg lejede et værelse hos boghandler Asta Andersen og hendes mor, Anna. På billedet ses et udsnit af huset, hvor butikken var i stueetagen, Asta og hendes mor boede i en lejlighed på første sal, og de to værelser, som blev lejet ud til seminarieelever, var indrettet som kvistværelser. På billedet kan man se den ene kvist på huset, og det var her, jeg blev indlogeret i januar måned 1958. Værelset var møbleret, men jeg sørgede selv for maden, der for det meste bestod af rugbrød med pålæg. Jeg tog hjem til Gauerslund hver weekend, og fik lidt proviant med hjemmefra.

Undervisningen på seminariet har jeg allerede fortalt lidt om. Jeg var til skriftlig prøve i kirkehistorie i begyndelsen af januar måned og fik mg+, så det var en udmærket begyndelse på seminarietiden. I dansk gik det stadig dårligt, men ellers havde jeg ikke de store problemer med at følge med i undervisningen. Det viste sig imidlertid, at jeg ved optagelsesprøven skulle have været eksamineret i mundtlig dansk, og magister Frederiksen gav mig en liste over værker, jeg skulle læse, og senere overhøres i, men det blev jeg nu aldrig, så man kan på en måde sige, at jeg aldrig bestod optagelsesprøven.

Jytte Svendsen – en kort romance

Privat skete der imidlertid noget nyt, idet jeg igen blev alvorligt forelsket. Hun hed Jytte, og var datter af Henning Svendsen, som på det tidspunkt var ansat ved Gauerslund Kommune, og senere blev kommunaldirektør i den nye Børkop Kommune i 1970. Jeg kendte Jytte fra tidligere, idet vi havde gået til konfirmationsforberedelse sammen, og hun gik en klasse under mig på Realskolen. En aften, hvor jeg havde været til bal på Børkop Kro, var jeg bagefter endt sammen med en flok andre unge mennesker på Brøndsted Mølle hos min tidligere skolekammerat Else Jakobsen. Her var Jytte også med, og vi snakkede lidt sammen, og jeg blev allerede dengang lidt forelsket i hende.

Næste gang vi mødtes var i januar 58. Det var en lørdag aften, hvor jeg var på vej for at besøge Flemming, som var alene hjemme. Rent tilfældigt løb jeg på Jytte og spurgte hende, om hun ville med, og det ville hun gerne. Den aften kyssede jeg hende for første gang, og vi aftalte at mødes ved ungdomsforeningens nytårsbal i Børkop Forsamlings-

hus. Problemet var imidlertid, at hun var ringforlovet med planteskoleejer Johansens søn, Bent, som jeg havde gået i skole med, og som nu var i gang med en uddannelse, så han kunne overtage sin fars forretning. Uddannelsen foregik i Sverige, og det betød, at Jytte ofte var alene. Hun var for øvrigt ansat på Børkop Apotek.

Ved nytårsballet spillede Elmo Petersens orkester som så mange gange før. Jytte og jeg dansede og flirtede nok lidt for tydeligt med hinanden, for hendes svigefar, der også var til stede, holdt skarpt øje med os, og da ballet var slut tilbød han hende at køre hende hjem. Det afslog hun imidlertid, og i stedet blev det mig, der fik lov at følges med hende. Det var en kold vinteraften, og da vi tog afsked, bød Jytte mig indenfor i kælderen i hendes forældres hus, hvor vi tog afsked med hinanden med et kys uden at aftale flere møder. Jeg var stadig lun på hende, men på grund af hendes forlovelse troede jeg egentlig ikke, der ville ske mere imellem os, men deri tog jeg fejl.

Jeg boede som fortalt til hverdag i Jelling, men var hjemme i weekenderne. Der var imidlertid sket det, at min mor var blevet indlagt på hospitalet i Vejle, fordi hun havde fået sukkersyge. Til at passe hjemmet, havde hun engageret min fars fætters kone, som hed Petrea Thomsen. En lørdag aften, hvor jeg sad oppe på mit værelse, hørte jeg Petrea vise en eller anden vej op ad trappen, og det viste sig at være Jytte, som ville besøge mig på min ungkarlehybel, og det var jo en dejlig overraskelse.

Senere besøgte Jytte mig flere gange i weekender, hvor jeg var hjemme. Min mor var stadig på sygehuset, og min bedstefar var taget til Randers til sin søn, så jeg havde huset for mig selv. Der var særlig en lørdag, hvor vi lavede mad sammen, og hyggede os både på den ene og anden måde, men situationen var selvfølgelig uholdbar, og Jytte lovede, at når Bent kom hjem på påskeferie, ville hun fortælle ham om vores forhold.

Jeg havde påskeferie fra seminariet, og da min mor ikke var hjemme, tog jeg op til min søster og svoger Ruth og Richardt i Horsens. Jeg fortalte faktisk min søster om Jytte og dilemmaet med, at hun var forlovet. Aftalen var, at jeg skulle mødes med Jytte Påskedag. Det syntes Ruth var en dårlig ide, hun foreslog, at jeg skulle blive hos dem resten af Påsken, men det tilbud tog jeg ikke imod, jeg tog hjem til Gauerslund.

Jeg var til bal på Børkop Kro påskelørdag, og her var Jytte og Bent også, men vi snakkede ikke sammen den aften. Påskedag den 6. april kom Jytte op til mig, og meddelte mig, at vores forhold var slut. Jeg havde det elendigt et stykke tid, for jeg var virkelig blevet forelsket i Jytte. Senere kunne jeg imidlertid sagtens se, at det var godt, det endte, som det gjorde. Det viste sig ret hurtigt, at det heller ikke var Bent, hun ville have, men en farmaceut, som hun arbejdede sammen med på Børkop Apotek. Bent blev senere gift med en svensk pige, så han kom også godt videre efter bruddet med Jytte.

Knallertturene Gauerslund-Jelling begynder

Efter tre måneder som midlertidig logerende i Jelling flyttede jeg den 1. april 1958 tilbage til Gauerslund. Jeg aftalte allerede på det tidspunkt, at leje det andet værelse hos Asta Andersen i januar, februar og marts 1959.

Som jeg allerede har været inde på, var det meget besværligt at tage toget frem og tilbage til Jelling. Jeg var imidlertid så heldig, at min lillesøster Margit, havde en knallert, som hun ikke skulle bruge mere, og den købte jeg. Det var en rigtig god knallert, som jeg kørte på – ikke alene hver dag til seminariet i Jelling – men også længere ture, som jeg senere skal komme ind på. I det hele taget fulgte den mig trofast i de næste 4 år. Billedet er taget i en sommerferie, hvor jeg var afløser som postbud men herom senere.

Genoptagelse af fodboldkarrieren

Jeg havde som dreng og junior været en ivrig fodboldspiller i boldklubben i Børkop, men i de tre år, hvor jeg var soldat, havde jeg ikke rørt en fodbold. En søndag i april ringede en repræsentant fra boldklubben til mig, fordi de manglede en spiller på serie 3 holdet, og jeg fandt mine fodboldstøvler frem, og tog med til kampen, som foregik på udebane i Kolding. Det blev nu ikke den helt store succes, jeg kan huske, at det var hundekoldt, og at vi tabte kampen. Det endte imidlertid med, at jeg meldte mig ind i klubben, men jeg slap for at betale kontingent, fordi jeg var studerende. Nu begyndte jeg at træne et par gange om ugen og spille kamp om søndagen. Vores træner hed Harry Iversen, og han havde en lang årrække været målmand på VBs divisionshold. Jeg kan huske det første mål jeg scorede. Det var i en pokalturnering Kristi Himmelfarts dag mellem 4 hold, hvor jeg i finalen ramte en modspiller i ryggen, så bolden strøg i mål, og vi vandt kampen. Jeg spillede højre wing, som det hed dengang, og jeg spillede, medens jeg var seminarieelev en del kampe henholdsvis på klubbens første- og andet hold. Førsteholdet spillede i serie 3 og andeholdet i serie 5. Jeg kunne nok have gjort lidt mere ved fodboldspillet men manglede den sidste energi og motivation, og måske var talentet heller ikke stort nok, så derfor blev det ikke til mere.

Kristi Himmelfartsdag skete der også noget mere på fodboldfronten, idet Vejle Boldklub vandt pokalfinalen ved at slå KB med 3-2 i idrætsparken i København. Senere på året blev VB også danske mestre, så det var virkelig et godt år for Vejle Boldklub. KB var København Boldklub, som på en måde var forløberen for KFC.

Afslutning af 1. seminarieklassse

Jeg husker afslutningen på det første år på Jelling Seminarium meget tydeligt. Dagen, hvor skoleåret sluttede, og vi skulle have sommerferie, var vi samlede for at høre, hvordan det var gået ved de oprykningsprøver, vi havde været til. Forstander Brix kom ind i lokalet, og han lignede en tordensky. Vi var 30 studerende i klassen, og han meddelte, hvordan vi havde klaret prøverne, og det viste sig at 2 af vore studiekammerater var dumpede og ikke kunne få lov til at gå om! Mine karakterer var rimelige men ikke prangende, og det gik stadig dårligt i dansk, men jeg havde altså klaret det første år på seminariet og kunne holde sommerferie.

Sommerferien 1958 – gensyn med Viola

Min farbror tilbød mig arbejde på sin gård i Højen. Det havde jeg prøvet før, men det gik nu ikke så godt i denne omgang. Der var ansat en voksen karl og en dreng foruden mig, og min farbror kunne blive temmelig hidsig. Da vi skulle stakke høet, syntes han ikke, vi arbejdede hårdt nok, og vi fik en skideballe så stor, at jeg mistede lysten til arbejde for ham. Det var en lørdag, og jeg kørte hjem på min knallert for at holde weekend, men jeg tog ikke på arbejde hos ham mere i den ferie.

Da jeg kom hjem, fortalte min mor mig, at der var en ung dame ved navn Viola, som jeg vist kendte. Hun havde ringet og spurgt, om hun måtte komme på besøg, og min mor havde inviteret hende til aftensmad! For mig var Viola et overstået kapitel, men det var det åbenbart ikke for hende. Hun kom og spiste sammen med os. Jeg kan huske, at min onkel Christian (Kesse) var på besøg, og derudover var der min søster Margit, og min bedstefar. Jeg var lidt forlegen ved situationen, for jeg var begyndt at komme sammen med Else, dog uden at vi endnu var blevet kærestes, og uden at hun var blevet præsenteret derhjemme. Det fortalte jeg ikke Viola, men jeg tror hun vidste det, for hendes veninde, som var gift og boede i Gauerslund, hjalp af og til med serveringen på Børkop Kro, og derfor kendte hun naturligvis Else og vidste, at jeg kom sammen med hende. Vi snakkede imidlertid ikke om det, men gik efter aftensmaden ned på Børkop Stadion for at se fodbold. Min gode ven Flemming var også med, og han kendte selvfølgelig til min forbindelse med Else. Det hele endte med, at jeg fulgte Viola hen til hendes veninde, hvor hun skulle overnatte. Ved afskeden aftalte vi ikke noget nyt møde, og jeg tror, at vi begge var klar over at vores forhold, som aldrig blev andet end et platonisk forhold, nu definitivt var ovre. Det blev da også vores sidste møde indtil efteråret 1988, hvor vi begge deltog i et kursus på gymnastikhøjskolen i Vejle. Jeg deltog, fordi jeg var formand for LGs gymnastikafdeling, men hvorfor Viola deltog, fik jeg ikke at vide. Jeg kunne sagtens genkende hende, men vi talte ikke sammen om gamle dage, som jo også var et overstået kapitel.

Else Jensen fra Asferg

Efter afslutningen af eventyret med Jytte Svendsen, mødte jeg min skæbne i Else Jensen fra Asferg. Else var blevet ansat på Børkop Kro som stuepige og servitrice den 1. februar. Hun var meget ung kun lige fyldt 17 år den 30. december 1957, og jeg kan huske, at jeg tænkte, at det var en farlig plads for en så ung pige, fordi kropigerne blev anset for lovligt jagtbytte af byens unge mænd. Derfor besluttede jeg, at jeg ville tage mig af hende, og det udviklede sig så til, at vi blev kærester-dog ikke lige med det samme.

Til højre på billedet ses Børkop Kro og i baggrunden Børkop Station.

Krostuen var placeret i stueetagen, hvor der også var en sal, der kun var åbent i forbindelse med fester. På første sal havde kroejner Mæhl og hans frue deres lejlighed, og på kvisten boede kropigerne.

I løbet af sommeren 1958 udviklede forholdet mellem Else og mig sig, og jeg præsenterede hende for min mor. Som allerede nævnt var hun ansat som servitrice på Børkop Kro, men egentlig var det som barselsvikar for en af de ældre piger på kroen, og da hun kom tilbage, måtte Else finde et nyt arbejde. Hun søgte og fik en plads dels som medhjælper i forretningen og dels som stuepige hos bager Lissau på Langelinje i Vejle.

I min efterårsferie på seminariet havde Else også nogle fridage og sammen rejste vi op til hendes hjem i Asferg – en lille landsby, som ligger mellem Randers og Hobro.

Her blev jeg så præsenteret for hendes forældre Andrea og Jens Jensen, som ses på billedet. Jens var vejmand i kommunen. Han var også fagforeningsmand, og dengang var det fagforeningen, der stod for arbejdsanvisningen og udbetaling af understøttelse, og det var hans opgave. Andrea var på det tidspunkt hjemmegående husmor, men hun havde tidligere haft forskellige jobs.

På billedet ses Elses barndomshjem, som det så ud på det tidspunkt. Jeg blev også præsenteret for Elses lillebror Niels Anton, som var i lære som mejerist, og hendes ene storesøster Bodil samt Bodils kæreste Bent. Bodil mødte vi allerede, da vi ankom til Randers Banegård. Hun var ansat hos DSB, og hun havde sørget for, at en ung mand, som Bent kendte, kørte os de sidste 10 km til Asferg.

Else havde foruden Bodil tre storesøstre. Anna boede i Gassum og var gift med Ejner Madsen, Viola boede i Århus og var gift med Villy Jørgensen, og Aase boede i Ebeltoft og var gift med Niels Møller også kaldet Basse.

På billedet, der er taget ved Viola og Villys sølvbryllup på Frederiks Kro i Århus i august 1977, ses fra venstre Anna, Viola, Aase og Bodil. Foran sidder Niels Anton og Else.

Ca. 5 km fra Asferg ligger Hvidsten Kro, som er kendt for begivenheder, som fandt sted under 2. Verdenskrig. Kroens ejer Marius Fiil og hans familie dannede sammen med en del andre beboere i omegnen en gruppe, som modtog våben, der blev kastet ned fra engelske flyvere. Våbnene blev sendt videre til sabotører og andre frihedskæmpere, som brugte dem mod den tyske besættelsesmagt. Desværre blev det opdaget af tyskerne, som fængslede gruppens medlemmer. Senere blev mange af dem henrettet ved skydning i Ryvangen i København. Mange år senere er der blevet lavet en film, der fortæller Hvidstengruppens heroiske historie. Else og jeg benyttede lejligheden til at besøge kroen og se den mindelund, hvor de henrettede medlemmer af Hvidstengruppen var blevet begravet efter krigens ophør.

Efteråret 1958 – på lejrskole i Sydslesvig

Jeg var nu kommet i 2. seminarieklasse, og det betød, at vi begyndte på vores linjefag. Jeg havde valgt matematik, og det var jeg glad for. Vi begyndte også på undervisningspraktik, dvs. vi skulle undervise under en lærers vejledning. Dels på den øvelsesskole, der lå i forbindelse med seminariet, og dels på Nybosgade Skole i Vejle. Det var jo noget helt nyt at skulle undervise, og i begyndelsen lavede jeg også nogle slemme bommerter, men efterhånden fik jeg da tag på det.

Da jeg efter endt efterårsferie atter mødte på seminariet, viste det sig, at vores geografi- og biologilærer Jannik Laursen i løbet af ferien pludselig var afgået ved døden. I hans stilling blev der ansat en ung kandidat, som var dygtig, men samtidig var en ganske anderledes type underviser, som havde lidt svært ved at holde styr på os.

Der var planlagt en lejrskole for vores klasse i Sydslesvig på en dansk efterskole, der hed Christianslyst, som ses på billedet. Med på turen var vores historielærer Ingvorsen, fordi vi skulle arbejde med Sydslesvigs historie. Desuden var den nye biologi- og geografilærer med og derudover forstander Brix,

så der var lagt op til at holde øje med os. Men det forhindrede nu ikke de yngste af os i at tage på aftentur til det lokale værtshus i Süder Brarup!

1959 – det blev et år med enkelte skuffelser

Tilbage til Jelling

Efter nytåret 58/59 flyttede jeg igen til Jelling. Også denne gang lejede jeg et værelse hos boghandler Asta Andersen i de tre vintermåneder, hvor den oprindelige beboer var ude som vikar. Else arbejdede jo hos bager Lissau i Vejle, og da forretningen havde åbent i weekenderne havde hun ikke fri hverken lørdag eller søndag. I stedet havde hun en ugentlig fridag, som hun benyttede til at besøge mig i Jelling. Efter 3 måneder som logerende i Jelling, vendte jeg atter hjem til Gauerslund og genoptog kørslen på min knallert mellem mit hjem og seminariet.

Første del af lærereksamen

I maj/juni måned skulle jeg op til første del af lærereksamen. Det gjaldt skriftlig og mundtlig dansk, skriftlig og mundtlig regning, mundtlig geografi, fysik og engelsk. Naturhistorie, som også hørte til første del af lærereksamen, skulle vi først op i året efter. Jeg klarede det nogenlunde, selv om jeg var skuffet over mine præstationer i nogle af fagene. Klassen fejrede eksamen på restaurant Ulvehaven i Vejle, og da var vores koner og kærester også med, så der mødte Else mine klassekammerater for første gang.

På høstarbejde og knallerttur til Asferg

I sommerferien 1959 fik jeg igen arbejde hos min farbror Søren i Horsted. Nu var det kornhøsten, jeg hjalp med. Min farbror havde ikke en traktor, og slet ikke en mejetærsker, som ellers var ved at vinde indpas på gårdene, så vi høstede på gammeldags maner med selvbinder. Derefter blev negene sat sammen i skokke, og når kornet var tørt, læssede vi det på en vogn, som var trukket af heste. Det var min opgave at sætte kornnegene på vognen, og det skulle gøres, så jeg kunne køre læsset hjem i laden og læsse kornnegene af uden at vælte. Det var slet ikke så let, for marken var ujævn og vognen kom derfor til at svaje, men det lykkedes at komme ind i laden med alle læssene uden at vælte.

Sidst på sommeren havde Else en uges ferie, og jeg besluttede at køre til Asferg på min knallert for at besøge hende. Det var jo en længere tur på en knallert, men jeg tog den i etaper. Først til Horsens, hvor jeg besøgte min storesøster Ruth og hendes mand Richardt, derefter til Viby ved Århus, hvor jeg mellemlandede hos min storebror Svend Aage og hans kone Anna, for til sidst at køre til Asferg.

Sidste del af 1959

Efter sommerferien begyndte jeg i 3. seminarieklasse, og jeg fortsatte med mit linjefag matematik og valgte fysik på et niveau, som blev kaldt frilæsning. Vi var 5, der havde valgt det, men desværre fik vi ikke nok ud af undervisningen i faget, og det var delvis vores egen skyld. Vi burde have insisteret på en mere grundig faglig undervisning, men det blev desværre til for meget snak. Desuden havde vi timer i psykologi med forstander Brix, litteratur med magister Frederiksen og historie med Leif Ingvorsen. Derudover fortsatte vi med undervisningspraktik på øvelsesskolen. Her husker jeg særligt timerne med øvelsesskolelærer Garly i fysik, hvor jeg faktisk lærte langt mere end i frilæsningstimerne.

Else på husholdningsskole

Den 1. november sagde Else farvel til bagerforretningen på Langelinje i Vejle, hvor hun havde været ansat i over et år. Hun begyndte nu på en 5 måneders uddannelse på Ry Husholdningsskole, som ses på billedet.

1960 – et spændende år med store udfordringer

Vikar i Thyborøn

I december måned 1959 skulle jeg tage stilling til, hvor jeg ønskede ansættelse som vikar i de første tre måneder af 1960. Man kunne ønske, hvilket amt man gerne ville ansættes i, og jeg ønskede Ringkøbing Amt, fordi jeg forestillede mig, at jeg så ville komme til en skole, der lå forholdsvis tæt på mit hjem, men deri tog jeg fejl! Det viste sig nemlig, at jeg fik ansættelse i det fjerneste hjørne af Ringkøbing Amt ved skolen i Thyborøn. Det var jeg meget betænkelig ved, men det blev en spændende og lærerig oplevelse, som jeg blev utrolig glad for.

Det var med sommerfugle i maven, at jeg i begyndelsen af januar måned 1960 rejste mod Thyborøn. De næste tre måneder skulle jeg prøve at stå på egne ben som lærervikar. Jeg var meget spændt på, hvordan det ville gå, og om jeg kunne klare det. Godt nok havde jeg haft undervisningstimer på øvelsesskolen i Jelling og på Nybosgade Skole i Vejle, men altid under en lærers vejledning. Nu skulle det vise sig, om lærergerningen overhovedet var noget for mig. Rejsen til Thyborøn var i sig selv en oplevelse. Først med tog fra Børkop til Holstebro, derefter med et andet tog til Lemvig og derfra med privatbanen til Thyborøn. Toget der betjente privatbanen mellem Lemvig og Thyborøn var en ældre model, som i sig selv var en oplevelse; det kunne faktisk sammenlignes med et tog fra den amerikanske prærie for hundrede år siden. Jeg kan tydelig huske den sidste del af turen ud af Agger Tange, hvor toget skrumplede gennem et øde landskabs, hvor der på den ene side var sand og klitter ud mod Vesterhavet og på den anden side udsigt til Limfjorden. Jeg tænkte, at jeg nu var kommet til et sted, der på mange måder var meget anderledes end det, jeg var vant til fra min hjemegn i Østjylland, og det fik jeg ret i!

Det var aftalt, at jeg skulle have kost og logi på Sømandshjemmet, som ses på billedet, og som lå og stadig ligger ved havnen. Nu hedder det vist ikke Sømandshjemmet mere, men er blevet en slags hotel. Jeg fik et forholdsvist lille men udmærket værelse med fælles toilet og bad på gangen. Lederen af Sømandshjemmet var formand for skolekommissionen, men jeg kan ikke huske hans navn.

Jeg var taget til Thyborøn nogle dage før børnene skulle begynde i skolen efter juleferien, og dagen efter min ankomst mødte jeg skoleinspektør Hvas, som var en ældre herre – syntes jeg – men han var rar og hjælpsom. Jeg vidste, hvilke klasser jeg skulle have, og hvilke fag jeg skulle undervise dem i, for jeg havde fået tilsendt mit skema allerede før jul. Den vikarstilling, som jeg skulle bestride, var lavet til vikarer, der afløste hinanden hver tredje måned, så der havde været to andre seminarieelever i stillingen før mig. Ikke alle fagene, som jeg skulle undervise i, var min stærke side, bl.a. var der en del lektioner i tegning, men heldigvis var der også idrætstimer, og almindelige skolefag som historie og geografi, og alle fagene var placeret i 2.-6. årgang. Jeg fik et lille hæfte, hvor min ”for-gænger” havde noteret, hvor langt han var kommet i de forskellige fag. Jeg fik også udleveret de bøger, som børnene blev undervist efter, og så var det bare med at gå i gang.

Thyborøn Skole var en dobbelt sporet 7-klassem skole med realafdeling. 1. og 2. klasserne var placeret i en forskole, som lå et andet sted i byen, og her residerede fru Jørgensen, som var forskolelærerinde. Hendes søn Ole var også ansat som lærer ved skolen, og derudover var der ansat nogle enkelte yngre lærere, bl.a. skoleinspektørens datter og to nyuddannede mandlige lærere. De to havde lejet et hus sammen, og de spiste også middag på Sømandshjemmet, så dem kom jeg til at kende godt. De var begge uddannet på Nørre Nisum Seminarium, og jeg besøgte dette seminarium sammen med dem. Jeg blev også gode venner med Ole Jørgensen, og hos ham mødte jeg skoleinspektørens søn, som var helt ung på det tidspunkt. Han studerede senere teologi og blev præst og senere biskop i Aalborg Stift. Der var ansat en del lærerpar ved skolen bl.a. viceskoleinspektøren og hans hustru, men dem fik jeg ikke meget kontakt med. Derimod spillede jeg badminton og volleyball et par gange om ugen med de andre unge lærere.

Skolen var bygget op med en midterdel, hvor der var fælles arealer, og ud herfra var der tre fløje med klasselokaler.

Den nederste del af den midterste sektion udgjorde

en overdækket skolegård, hvor børnene opholdt sig i frikvartererne. Thyborøns beliggenhed tæt ved Vesterhavet, hvorfra der meget ofte blæste en iskold vestenvind det meste af vinteren, betød, at det var for koldt at opholde sig ude i længere perioder. Derfor den overdækkede skolegård. Lærerne skiftedes til at have gårdvagt, og vikaren – altså mig – havde som den eneste to gårdvagter om ugen, sammen med en af lærerne.

Når frikvarteret var forbi, stillede børnene op klassevis, og når der var ro, blev klasserne sendt op i deres klasselokale.

Oplevelser på Sømandshjemmet

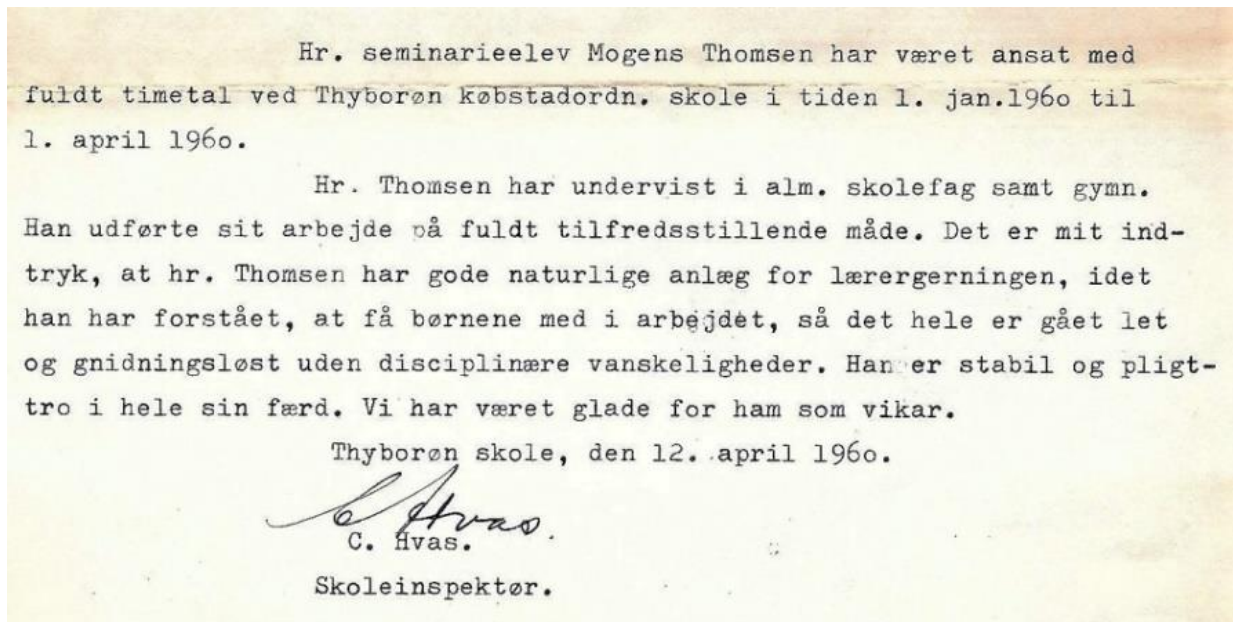
Mange af Thyborøns indbyggere var på det tidspunkt medlemmer af Indre Mission, og det prægede naturligvis byen. Forretningerne handlede ikke med øl, vin eller spiritus, men en gang om ugen kom der hjælp udefra i form af en ølvogn, hvor man kunne købe forsyninger, hvis man turde for naboen! Der var naturligvis også et missionshus, hvor der var stor tilslutning til møderne, og jeg deltog også enkelte gange i disse møder for at opleve, hvad der foregik. Når mange fiskere og deres familie var stærkt troende kristne, skyldtes det bl.a. de vilkår de levede under. I vore dage kan arbejdet som fisker være både hårdt og farligt, men vilkårene var langt farligere og hårdere i 1960. Når det blæste for meget til, at fiskerne kunne tage på havet, var havnen fyldt med fiskekuttere, og de var forholdsvis små, i hvert fald i forhold til de store kuttere, der benyttes mange steder i vore dage. Det skete også, at fiskere fra andre dele af landet søgte havn i Thyborøn, og så spiste de på Sømandshjemmet, og nogle af dem overnattede også. Om aftenen samlede man i opholdsstuen, hvor der var fjernsyn, og når udsendelserne var slut, afsluttede lederen af Sømandshjemmet aftenen med en lille andagt, hvor der blev sunget en aftensalme og bedt Fader Vor, så her prægede den kristne tro også dagligdagen. Alt i alt var jeg meget glad for at bo på Sømandshjemmet og for mit ophold i Thyborøn.

Afsked med Thyborøn

Jeg havde sidste skoledag torsdag den 31. marts, og dagen før kom min afløser, som kom fra København, hvor han var studerende på et seminarium. Efter at have taget afsked med eleverne, skoleinspektøren og lærerne, forlod jeg Thyborøn mange positive oplevelser rigere

På skolen var det gået fint med undervisningen, og efter skoleinspektørens udtalelse, som ses til venstre, ser det ud til, at man var rimelig tilfreds med min indsats.

På hjemrejsen benyttede jeg lejligheden til at rejse tværs over Jylland til Randers, for at møde Else, som var blevet færdig med sit ophold på Ry Husholdningsskole. Vi boede ved hendes forældre i Asferg i weekenden, og derefter tog vi begge sydpå. Else havde nemlig fået job i køkkenet på Brandbjerg Højskole, og jeg skulle jo fortsætte mine studier på Jelling Seminarium.

Else og jeg bliver forlovede

I sommerferien helt nøjagtigt lørdag den 24. juni blev Else og jeg ringforlovede, som det blev kaldt dengang. Det skete i forbindelse med en fest hos min gode ven Jens Jacob, som ved samme lejlighed blev ringforlovet med sin daværende kæreste. Det forhold holdt imidlertid ikke, idet de skiltes nogle år senere. Min anden gode ven Flemming Sørensens havde også fundet en pige, Signe, som han var blevet kæreste med. De var naturligvis også med til festen, men de vidste ikke noget om forlovelserne, og det blev Signe lidt fornærmet over, for så ville de samtidig have haft ring på, men det gik nu hurtigt over for samme år blev de gift.

Sommerferiejob som reservepost

I sommerferien 1960 blev jeg ansat som ferieafløser ved postvæsenet i Børkop. Først tre uger for et ældre postbud, som hed Harry. Selv om han havde ferie, kom han hver morgen og hjalp mig med at sortere posten, og det var til meget stor hjælp for mig. Ruten var meget lang, den begyndte på kirkebakken i Børkop, og fortsatte til Gårslev, og videre til sommerhusområdet i Mørkholt for at slutte på Skikballegård. Foruden at dele breve, blade og aviser ud, skulle postbuddet også foretage ind- og udbetalinger, så man kørte på en måde rundt med et helt postkontor. Jeg husker et tilfælde, hvor jeg, da jeg talte indbetalingerne op, opdagede, at jeg havde alt for mange penge i kassen, og det var jo lige så slemt, som hvis man havde underskud. Heldigvis fandt jeg ud af, at det måtte være brugsuddeleren i Gårslev, der havde lavet fejlen, og han havde endnu ikke opdaget det, så han blev meget glad, da jeg ringede til ham.

Efter Gårslevruten overtog jeg i to uge Gauerslund-Andkærruten, som gik forbi mit hjem. Det var Vagn Bank, der havde den rute, og ham spillede jeg adskillige fodboldkampe med på førsteholdet i Børkop, hvor han spillede center forward. Vagn fik næsten hver morgen kaffe hos min mor, når han kom forbi. I det hele taget var det meget normalt, at Postbuddet dengang blev inviteret på formiddagskaffe og frokost, og det var der faktisk god tid til på Andkærruten, som ikke var nær så lang som Gårslevruten. Til gengæld var der også en aftentur med avisomdeling knyttet til Andkærruten.

Else bliver ansat på Børkop Plejehjem

Som jeg allerede har været inde på, var Else blevet ansat på Brandbjerg Højskole i april måned, og hun blev der sommeren over indtil den 1. september, hvor hun fik arbejde på det nystartede plejehjem i Børkop. Hun havde aftalt med Flemmings kæreste Signe, at de begge skulle søge arbejde på plejehjemmet. Der gik imidlertid ikke så lang tid inden Signe blev lidt halvsløj, og det viste sig, at grunden var, at hun var gravid. Derfor sagde hun stillingen op og blev gift med Flemming, som på det tidspunkt var konstabel i Flyvevåbenet. Først boede de i en kælderlejlighed i Børkop, men senere flyttede de til Fanø, hvorfra Signe stammede, og her kom datteren Lene til Verden. Da Flemming havde overstået sin militærtjeneste, flyttede familie til Odense, hvor Flemming studerede til ingeniør på Teknikum. Efter endt ingeniøruddannelse flyttede den lille familie til Esbjerg, hvor Flemming fik arbejde ved Vestfrost og senere ved Esbjerg Kommune, og vi holder stadig kontakt med hinanden.

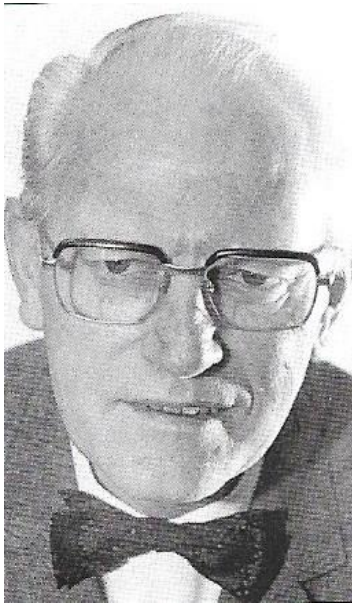
I skolepraktik i Grejs

Efter sommerferien 1960 begyndte mit sidste år på Jelling Seminarium. Året begyndte med, at jeg og mine medstuderende, skulle i praktik under en eller flere læreres vejledning. Så vidt mulig skulle man en måned på en landsbyordnet skole og en måned på en købstadsordnet skole. På en mærkelig måde kom disse praktikophold til at bestemme mit fremtidige arbejdsliv.

Den 22. august 1960 kom jeg for første gang kørende på min knallert op ad Grejs Bakke. Jeg var på vej til den daværende landsbyordnede skole i Grejs, hvor jeg skulle have det første praktikophold. Men det var faktisk slet ikke mig, der den morgen skulle have været på vej til Grejs Skole. Efter planen skulle det have været en af mine klassekammerater, Agner Jensen, som stammede fra Hornstrup, men han havde desværre været ude for en færdselsulykke og var kommet alvorligt til skade, så derfor fik jeg hans plads. Det skal nævnes, at Agner kom godt over sine kvæstelser, og senere blev en meget dygtig og afholdt lærer på en skole i Vestjylland.

Grejs Skole var dengang en del af den daværende Grejs-Sindbjerg Kommunes skolevæsen. Den bestod af en hovedskole som lå skråt over for brugsen – bygningen ligger der stadig – og en forskole, der lå på den anden side af vejen. I forskolen underviste Kathrine Larsen børnene de tre første år af deres skolegang, således at de gik et år i første klasse og to år i anden klasse. Forskolen ses på billedet.

I hovedskolen underviste førstelærer Carsten Brems, som ses på billedet. Her gik børnene to år i 3. klasse og 2 år i 4. klasse. Hvis de ville have længere skolegang, måtte de til en købstadsordnet skole f.eks. i Vejle for at tage mellemskole- eller realeksamen.

Skolebygningen var indrettet sådan, at man først kom ind i en gang, hvor børnene kunne hænge deres overtøj. Til venstre var der en dør ind til skolestuen og til højre en dør ind til privaten, hvor Carsten Brems boede sammen med sin hustru Helen og deres to børn Åse og Holger. Foran skolebygningen var der en skolegård, og ved siden af en lille sportsplads.

Børnene gik i skole hver anden dag. 4. Klasse – altså de ældste børn – mandag, onsdag og fredag, og 3. klasse de øvrige dage inklusive lørdag – for det var længe før lørdagsfrihed blev gennemført.

Skoledagen var fastlagt efter et ganske bestemt skema, som stort set var ens hver dag både for 3. og 4. klasse. Dagen begyndte med morgensang og derefter bibelhistorie med salmevers, som skulle læres udenad. Alle børnene fik lejlighed til at fremsige den salme eller det vers, de havde for som lektie. Carsten Brems havde dog fuld forståelse for, at der var nogle elever, der ikke kunne lære udenad, og de fik lov til at se i salmebogen. Næste fag var regning, så kom skr. dansk og mundtlig dansk og endelig geografi eller historie. Der var som nævnt to årgange i hver klasse, og undervisningen i regning og dansk var i høj grad individuel, medens undervisningen i bibelhistorie, geografi og historie foregik som klasseundervisning. Der var ikke nogen klokke der ringede efter hver time, man brugte den tid, der var nødvendig til de forskellige emner, og det kunne nemt variere fra dag til dag. Hvis man var blevet optaget af noget i bibelhistorie, fortsatte man med det, indtil det var færdigbehandlet og på samme måde foregik det i de øvrige fag. Der var selvfølgelig frikvarterer, men ikke efter hver lektion. Der var - så vidt jeg husker - et midt på formiddagen og et til middag.

Gymnastik og boldspil foregik om sommeren på sportspladsen ved siden af skolen og om vinteren i forsamlingshuset.

Carsten Brems var en meget dygtig lærer, der var yderst respekteret og afholdt af børnene og deres forældre. Han og hans hustru tog ivrigt del i det sociale liv i Grejs, og hver søndag formiddag fungerede han som kirkesanger i Grejs Kirke.

Det var ikke kun i Grejs, at skolegangen foregik som beskrevet. Der var lignende skoler i Holtum, i Sindbjerg og i Vester Ørum og desuden en forskole i Ulkær.

Men i 1958 havde Folketinget vedtaget en ny Folkeskolelov, og derfor blev det nødvendigt at ændre skolestrukturen i Grejs-Sindbjerg Kommune. Carsten Brems fortalte mig at sognerådet derfor havde besluttet, at de små skoler skulle nedlægges, og at der skulle bygges en helt ny skole i Lindved, hvor alle kommunens børn skulle undervises.

I skolepraktik på Hedensted Folke- og Realskole

Efter en måned som lærling hos Carsten Brems drog jeg videre til Hedensted Skole, som var en købstadsordnet skole med realafdeling. Skoleinspektøren hed Tage Dahl Nielsen, og han blev senere amtsskolekonsulent for Vejle Amt og til sidst amtsskoleinspektør. Min storebror Niels Peter var for øvrigt også ansat på Hedensted Skole, og han var på det tidspunkt valgt som lærerrådsformand. Ved siden af lærerjobbet var han også medlem af Hedensted Sogneråd for socialdemokratiet. Han boede sammen med sin kone Else og deres tre børn Inga, Hanne og Jette på selve skolen i en lejlighed på første sal, og medens jeg var på i Hedensted, boede jeg hos dem.

Min undervisningsvejleder var lærer Svend Aage Petersen, som underviste i matematik og fysik, der jo var mine linjefag. Han var en meget dygtig og afholdt lærer, som lærte mig meget i den måned, jeg var på skolen. At Svend Aage Petersen var en særdeles dygtig mand, viste hans senere karriere tydeligt. Han blev først amtsskolekonsulent i Vejle Amt, derefter skoleinspektør i Haderslev og til sidst amtsskoleinspektør i Vejle Amt efter Dahl Nielsen.

Efter de to måneders praktikophold havde jeg en uges efterårsferie, og derefter fortsatte jeg mine studier på Jelling Seminarium. Det var en travl tid, for der var en del skriftlige opgaver, der skulle afleveres til bedømmelse, og den afsluttende eksamen i linjefaget matematik skulle forberedes. De lærere, som havde været vores vejledere i praktikperioden, havde afleveret en udtalelse til seminariet, og denne udtalelse indgik sammen med øvelsesskolens bedømmelse i den samlede skriftlige udtalelse om vores egnethed som lærere. Derfor gjaldt det om at forberede de praktiktimer, man havde på øvelsskolen, meget grundigt.

Jeg husker f.eks. timer i fysik, hvor den gamle øvelsskolelærer og viceskoleinspektør Garly, var min vejleder. Han var en stor pædagog, som krævede en vel tilrettelagt undervisning, ellers fik man verbale ”tæsk”, men ham lærte jeg meget af. Jeg husker også matematiktimer, hvor fru Hvid var min vejleder og idrætstimer, hvor det var de unge Bødtker og Nygaard. Jeg mener, at disse to begge senere var censor hos mig i forbindelse med, at mine elever tog gymnastikmærker.

1961-et nyt år med store udfordringer

Jeg flytter igen til Jelling

Efter nytåret 1960/61 flyttede jeg igen til Jelling. Denne gang var der ingen ledige værelser hos Asta Andersen, men jeg fandt et andet ledigt værelse, hvor jeg boede det meste af foråret 1961.

Dengang afsluttedes 2. del af lærereksamen med eksamen i det linjefag, man havde valgt, og det var for min vedkommende matematik. I de andre fag afleverede man længere skriftlige opgaver, som blev bedømt med en udtalelse på eksamensbeviset.

Vi skulle f.eks. aflevere en skriftlig rapport om de to praktikophold, vi havde haft, og den indgik i bedømmelsen i pædagogik. Desuden skrev vi i pædagogik en opgave om N.F.S. Grundtvig. I historie kunne man selv vælge et emne, og min opgave døbte jeg

”Træk af Gauerslund Sogns Historie”. Gauerslund Sogn var jo mit hjemsogn, og i opgaven prøvede jeg at vise, hvordan udviklingen i dette sogn gennem tiderne havde fulgt den udvikling, der var sket i det øvrige land, ja for den sags skyld i Verden omkring os. Det var en stor opgave, som tog lang tid, men emnet interesserede mig.

I litteratur skulle vi skrive to opgaver, som magister Frederiksen bestemte emnerne på. Jeg fik til opgave at skrive om Otto Gelsteds ”Kantate ved landsstævnet i Odense sommeren 1938” og om Jakob Knudsens roman ”Sind”. Heldigvis fik jeg god hjælp til de to opgaver af min storebror Niels Peter, som var dansklærer og skolebibliotekar.

I fagene tegning, skrivning og legemsøvelser(idræt) fik man en standpunktskarakter, som blev påført eksamensbeviset. I sang og musik blev jeg fritaget.

Min Bedstefar bliver syg og Else flytter hjem

Hjemme i Gauerslund blev min bedstefar, som jo boede sammen med min mor, alvorlig syg. Det skete i slutningen af marts måned lige inden Påske. Han var 92 år og havde indtil da været rask og rørig, men jeg tror han blev ramt af en lille hjerneblødning. Han blev ikke lammet og kunne også tale normalt, men han kunne ikke klare sig selv og skulle have hjælp til mange ting. Min mor, som heller ikke var særlig rask, hun led af sukkersyge og var dårligt gående, passede ham. Han var meget urolig, og han havde en stok ved siden af sin seng, som han bankede i gulvet med, når han manglede hjælp. Han havde meget svært ved at sove om natten, og så bankede han med stokken, og så måtte min mor op for at se, hvad der var galt. De fleste gange var det bare for at konstatere, om hun stadig var der. Jeg kan huske at Else og jeg i Påskeferien overtog nattevagten for min mor, så hun kunne få en tiltrængt pause. Min bedstefar ville meget nødig flyttes på plejehjem, og min mor ville egentlig også helst undgå, at han skulle flyttes, så derfor fandt vi en anden løsning. Else var som allerede nævnt ansat på plejehjemmet i Børkop, og vi blev enige om, at hun skulle sige jobbet op og ansættes til at hjælpe min mor med husførelsen og med at passe min bedstefar. Hun skulle naturligvis have samme løn som på plejehjemmet, og det skulle min bedstefar betale.

Jeg søger stilling ved Grejs-Sindbjerg Centralskole

I foråret 1961 var jeg naturligvis begyndt at overveje, hvor jeg skulle søge stilling som lærer, når jeg var færdig på seminariet. Jeg tænkte egentlig først på Århus, og jeg undersøgte mulighederne i Viby, hvor min store broder Svend Aage boede. Her talte jeg med nogle skoleinspektører, men de gav udtryk for, at man på deres skoler ikke havde brug for matematiklærere, så det opgav jeg ret hurtigt. Grunden til, at jeg ønskede at få job i nærheden af Århus, var, at jeg havde planer om at læse videre på Universitetet. Lederen af øvelsesskolen i Jelling ville egentlig også gerne have ansat mig som årsvikar, men så kom Grejs-Sindbjerg Centralskole ind i billedet. Carsten Brems henvendte sig nemlig til mig og spurgte, om jeg ikke havde lyst til at søge en stilling ved den nye Grejs-Sindbjerg Centralskole i Lindved. Efter lidt overvejelser blev jeg enig med mig selv om, at det kunne være spændende, hvis jeg kunne få lov til at være med til at starte en hel ny skole, og da det samtidig viste sig, at jeg kunne få undervisningstimer i matematik, fysik og idræt, søgte jeg stillingen.

Nu gjaldt det så om, at præsentere sig så godt som muligt for de personer, som skulle ansætte de nye lærere. Jeg fik udleveret en adresseliste over ansættelsesudvalget, og så begav jeg mig på min knallert rundt til dem. I Vester Ørum besøgte jeg sognerådsformand Fritz Kjær, og i Grejs skolekommissionsformand pastor Thyge Kragh. Jeg kan også huske at jeg besøgte Richard Andersen, Hermann Hansen og Christian Søndergaard, men der var mange flere, som jeg ikke kan huske navnene på. Tilsyneladende havde jeg ikke dummet mig alt for meget under præsentationsrunden, for det endte med, at jeg blev ansat – dog i første omgang kun som vikar.

Jeg blev ansat i stillingen, inden jeg var færdig på seminariet, men det var meget normalt dengang på grund af lærermangelen. Det gjaldt også de fleste af mine medstuderende, men de, der var på alder med mig, havde ikke aftjent deres værnepligt, så de skulle først være soldat. Mange af dem fik alligevel lovning på stillinger, når deres soldatertid var overstået.

Afslutning på læreruddannelsen

I løbet af maj måned afleverede jeg de sidste opgaver og var til skriftlig eksamen i matematik. Den skriftlige eksamen varede 5 timer, og løsningen på opgaverne skulle afleveres indskrevet med holdbar skrift dvs. med blæk og fyldepen. Jeg kan huske, at jeg overhovedet ikke kom i gang med løsningen af opgaverne den første time, men efterhånden fandt jeg da ud af de fleste af dem, selv om jeg ikke var helt tryk ved situationen, da jeg afleverede mine løsningsforslag. Hvis **jeg** havde haft problemer med opgaverne, var det intet i sammenligning med mine medstuderende, og det afspejlede sig også senere i vores karakterer. Jeg fik mg+, som vel svarer til 7 i vore dage, mens den næsthøjeste karakter var g, som svarer til 2, og resten af holdet fik karakterer derunder.

I juni måned fulgte så den mundtlige eksamen i matematik. Det foregik på den måde, at man dagen før eksamen trak et spørgsmål i grundpensum, som man havde et døgn til at forberede. Min opgave lød på, at jeg skulle gennemgå forskellige typer af ligninger. Jeg var flyttet hjem til Gauerslund på det tidspunkt, men jeg blev i Jelling hos en af mine medstuderende, for at jeg kunne udnytte tiden til forberedelsen fuldt ud. Næste dag var det så ”sandhedens øjeblik”, og det gik fint med gennemgangen af det, jeg havde forberedt. Bagefter trak man så et spørgsmål uden forberedelse i det videregående pensum, og det gik også godt for mig, så jeg endte med ug-, som svarer til 10 i dag, og det blev faktisk også dagens højeste karakter.

Min mor forærede mig et sæt mørkt tøj i eksamensgave, så jeg kunne tage mig præsentabelt ud til dimissionsfesten på seminariet, som blev afholdt lørdag den 17. juni om eftermiddagen. Det foregik meget højtideligt, og begyndte med Gudstjeneste i Jelling Kirke, hvor biskop Frode Beyer prædikede og et kor af seminariestuderende sang under ledelse af lektor Iver Christensen. Derefter samledes man i seminariets gymnastiksal, hvor rektor Brix holdt dimissionstalen og uddelte eksamensbeviser. Min mor, min store bror Niels Peder og hans kone samt Else var med til arrangementet.

Jeg fik for øvrigt foreningen Nordens boggave, for min indsats i dansk litteratur. Det var nu slet ikke fortjent, jeg syntes i hvert fald, at der var adskillige andre af mine studiekammerater, der havde fortjent denne æresbevisning mere end mig.

De 28 nye lærere og seminariets personale ved dimissionsfesten 17. juni 1961

Det mål, jeg allerede som barn havde sat mig, havde jeg nu nået med afslutningen af min uddannelse til folkeskolelærer, og det var jeg naturligvis glad for og stolt over. Samtidig var jeg fyldt med ydmyghed og ærefrygt over for den nye og krævende opgave, jeg skulle i gang med som lærer på Grejs-Sindbjerg Centralskole.

Mit første år i Lindved

Lidt historie om Grejs-Sindbjerg Kommunes skolevæsen

Folketinget havde i 1958 vedtaget en ny Folkeskolelov og for at leve op til den besluttede sognerådet i Grejs-Sindbjerg Kommune under ledelse af formanden Fritz Kjær at opføre en centralskole, hvor alle kommunens børn skulle undervises. Skolen skulle have en 7-klasses hovedskole og en treårig overbygning, hvor børnene skulle kunne tage realeksamen. Efter lange og intense forhandlinger var man blevet enige om, at den nye skole skulle hedde Grejs-Sindbjerg Centralskole og den skulle bygges i Lindved, hvor der var et forsamlingshus og en boldbane. Samtidig havde man indgået en overenskomst med Uldum Kommune om, at eleverne derfra skulle kunne tage realeksamen i den nye skole. Til gengæld skulle eleverne fra Vester Ørum gå i Uldum skole de første 7 skoleår.

Sognerådet havde også vedtaget, at der skulle bygges tjenesteboliger, som lærerne kunne leje til en favorabel pris. Grunden hertil var, at man ønskede at tiltrække kvalificerede ansøgere, og at man satsede på, at lærerne skulle have bopæl i lokalsamfundet og derved blive en del af det sociale fællesskab i området. Det var lokale håndværkere, der byggede skolen, og de skulle også bygge lærerboligerne. Byggeriet af skolens første fløj, som skulle have været færdig først i august måned, blev forsinket, så det blev nødvendigt at forlænge børnenes sommerferie i 14 dage, og opførelsen af lærerboligerne blev udskudt, så de nye lærere måtte huses midlertidigt, hvor der var mulighed for det.

Min første "tjenestebolig"

Jeg var jo stadig single, og godt nok var jeg ringforlovet med Else, men dengang kunne man ikke bo sammen, når man ikke var lovformeligt gift! Derfor blev min tjenestebolig i første omgang et kvistværelse med tilhørende køkken og med toilet i kælderen hos murerarbejdsmand Kristian Poulsen. Kvistværelset, som ses på billedet, lå lige over for skolen, så jeg havde ikke langt til arbejde. Jeg flyttede ind i mit nye hjem i august måned, og min gode ven Laurits hjalp mig med flytningen af min sovesofa og mit skrivebord i en varevogn, som jeg havde lånt af købmanden i Gauerslund.

Når jeg ser på billedet husker jeg tydeligt en episode fra det første år. Jeg havde været inviteret til en sammenkomst hos Oddershede sammen med de andre lærere, og jeg kom temmelig sent i seng. Det resulterer i, at jeg sov over mig og vågnede ved, at der blev kastet småsten op på mit vindue. Da jeg forvildet vågnede op og kiggede ud, stod Brems nede på græsset! Det kan nok være, at jeg kom i tøjet i en fart!

Min første skoledag som lærer

Den 22. august blev den første fløj af den nye Grejs-Sindbjerg Centralskole taget i brug. Bygningen indeholdt 5 klasselokaler, og foran bygningen lå det gamle forsamlingshus som også blev brugt som undervisningslokale. Den store sal til gymnastik og den lille sal som klasselokale. Det var ikke plads til de første tre årgange af kommunens børn, de blev fortsat undervist i de små skoler et år endnu.

Skolens syv lærere er her fotograferet foran den første afdeling af skolen. Forrest er det Carl Christensen, Grethe Halskov Christensen, Anton Oddershede og Nis Skjøde. Bagerst Mogens Ingemann Thomsen, Carsten Brems og Richard Bruun.

Oddershede kom fra en stilling som førstelærer ved Sindbjerg Skole, og han blev senere ansat som skolebibliotekar. Brems har jeg tidligere fortalt var førstelærer ved Grejs Skole, og han blev senere udnævnt til skolens første skoleinspektør. Bruun var allerede blevet ansat året før,

hvor han på Uldum Skole havde undervist en 1. real, som nu blev til 2. real på den nye centralskole. Skjøde kom fra en stilling i Christiansfeld, hvor han havde været lærer i 3 år. Carl og Grethe var nyuddannede fra Skive Seminarium. Læg mærke til klokken, som var håndbetjent.

Så er vi klar til at gå i gang med den første skoledag.

Børnene fra byen og omegnen er allerede mødt op. Vi venter på busserne med børnene fra Grejs og Uldum. Borgmester Fritz Kjær, skolekommissionsformand pastor Thyge Kragh og flere sognerådsmedlemmer var mødt op. Læg mærke til at både Grethe Halskov og Brems står med en cigaret i hånden! Det var andre tider dengang!

Her er bussen netop ankommet med eleverne fra Grejs, Holtum og Sindbjerg. I baggrunden ses det gamle forsamlingshus, og samtidig skimtes den afspærring, der indrammede den midlertidige skolegård ud mod hovedvej 13, som dengang gik igennem Lindved og således lige forbi skolen.

Derfor blev der også oprettet en skolepatrulje af de lidt ældre elever, som skulle sørge for, at deres kammerater kom helskindet over hovedvejen.

Nu er alle børnene ankommet og står klassevis og nyder en is inden den alvorlige del af festen begynder.

De havde været vant til at gå i skole hver anden dag og kun have en lærer.

Nu skulle de møde hver dag og have flere fag og lærere.

Skoledagen begyndte med fælles morgensang, hvor elever og lærere samledes på gangen. På billedet kan man se, at belysningen ikke er kommet helt i orden endnu. Morgensangen foregik på den måde, at der først blev sunget en salme, derefter bad Brems Fader Vor, og så blev der sunget endnu en salme.

Denne måde at starte dagen på fortsatte de følgende år.

Men da lærerrådet i slutningen af 60'erne ønskede en ændring af formen, og da Brems ikke ville ændre den, endte det med, at den fælles morgensang blev afskaffet.

Efteråret 1961

Jeg lavede selv min mad, og det foregik i det lille køkken, som hørte til min lejlighed. Aftensmaden stod på hakkebøf, karbonader eller koteletter alt sammen med tilhørende kartofler og sovs. Det var nemlig de få retter, jeg kunne lave. Så vidt jeg husker, var grøntsager derimod ikke det, jeg fik mest af.

I min madpakke til frokost på skolen havde jeg selvfølgelig resterne fra gårdsdagens middag, og mine kolleger udtrykte deres misundeklse, når jeg kom med en karbonade eller hakkebøf på min rugbrødsmad. Jeg handlede ved slagteren og ved købmand Brandt. Det var først efter at Else og jeg blev gift, og hun flyttede ud til mig, at vi begyndte at handle i Brugsen.

Else hjalp stadig min mor med at passe min bedstefar, og jeg tog knallerten hjem til dem i Weekender, når vejret var til det. Ellers var der en udmærket busforbindelse til Vejle og videre til Gauerslund. Else besøgte mig en gang imellem, når hun havde fri fra jobbet i Gauerslund. Under sådan et besøg blev vi inviteret til middag hos mine kolleger Grethe Halskov og Carl Christensen, som boede i den lejlighed på Sindballevej, som vi skulle overtage efter dem, når deres tjenestebolig var blevet færdigbygget, og Else og jeg var blevet gift, men herom senere.

Carsten Brems var i første omgang konstitueret som skoleinspektør, men i løbet af efteråret 1961 kom hans endelige udnævnelse til jobbet. Det var faktisk Undervisningsministeriet, der foretog udnævnelsen efter indstilling fra Sognerådet og Vejle Amt. Jeg var blevet ansat som vikar, men nu blev der plads til en ansættelse som lærer på prøve. Denne ansættelsesform varede 2 år, og hvis man i den tid havde klaret sig til skoleinspektørens tilfredshed, kunne man ansættes som tjenestemand.

Den Folkeskolelov, der var blevet vedtaget i 1958, betød store ændringer i undervisningens indhold i stort set alle fag, og jeg må indrømme, at jeg var dårligt forberedt på indholdet af disse ændringer. Undervisningsministeriet havde udgivet en vejledning den såkaldte "Blå Betænkning", hvor pensum i de forskellige fag var beskrevet. I de første par år var det sparsomt med nye tidssvarende bøger og andet undervisningsmateriale, så det var en meget hård start, jeg fik som lærer, og det var bestemt heller ikke alt, der gik godt. På seminariet var jeg vant til, at have en plan for hver enkelt undervisningstime, og det fortsatte jeg med, samtidig med at jeg forsøgte at lægge en længere tidsplan.

Lærere med fuldt timetal skulle undervise 34 lektioner på hver 50 minutter, og de var placeret som 6 lektioner på ugens 5 første dage og 4 lektioner om lørdagen. Jeg skulle undervise 9 timer i idræt, 11 timer i matematik, 11 timer i naturlære(fysik/kemi) og 3 timer i mundtlig dansk.

De 3 timer i mundtlig dansk i 4. klasse var en nødløsning, som Brems havde fundet på for at få skemaet til at gå op. De resterende timer i faget havde Grethe Halskov, som jo var uddannet dansklærer, hvad jeg bestemt ikke var. En anden nødløsning bestod i, at jeg havde drengene i 5. klasse i 2 timer, hvor de skulle have naturlære, medens pigerne

havde gymnastik. Men ellers havde jeg 6. klasse til regning, som det hed dengang, og elevernes bøger var de sammen, som der var blevet brugt i de små skoler tidligere nemlig ”Dagliglivets Regning”.

I matematik havde jeg 1. real med 5 elever, så det var på en måde ren luksus.

På billedet er jeg fotograferet sammen med de 4 af eleverne. Det er Poul, Kirsten, Jette og Poul Erik. Den 5. elev hed Erik, og han var på dette tidspunkt kommet på gymnasiet.

Jeg så ikke meget ældre ud end eleverne, og fotografen spurgte da også: ”Hvem er egentlig læreren?”

I naturlære(fysik/kemi) havde jeg - ud over de 2 timer med 5. classes drenge - 6. og 7. klasse og desuden 1. og 2. real, som skulle undervises i det nye pensum i faget afsluttende med realeksamen efter 3. real.

Til undervisningen i naturlære var der indkøbt et antal kasser med apparater, så der kunne udføres forsøg. Det første år måtte jeg tage kasserne med rundt i klasserne, og elevforsøg kunne ikke udføres. Det blev langt bedre året efter, hvor fysiklokalet stod klar.

På billedet er jeg sammen med Hans Terkelsen fra Uldum ved at udføre et kemiforsøg, som Hans tydeligt er lidt betænkelig ved.

Heldigvis havde jeg også en del idætstimer, og de foregik på boldbanen, hvor vi trænede fodbold og i forsamlingshusets store sal, hvor gymnastikken foregik. Skolen deltog i Ekstrabladets fodboldturnering, og på billedet ses jeg omgivet af skolens fodboldhold.

Allerede fra skoleårets begyndelse, havde Brems foreslået, at lærerne og han skulle tiltale hinanden med du og efternavn. I begyndelsen faldt det mig svært at sige du til ham, men det vænnede man sig efterhånden til.

Eleverne skulle sige de og frk, fru eller hr. foran efternavnet, og når læreren kom ind i klassen hilste man på hinanden ved at eleverne rejste sig fra deres plads og læreren stod ved katederet. Når læreren gav signal til det, satte alle sig på deres pladser, og undervisningen kunne begynde.

Tiltaleformerne ændrede sig gradvist, og nu er elever lærere og skoleledere de fleste steder på fornavn med hinanden. Jeg ønskede ikke, at være på fornavn med eleverne, så jeg blev altid kaldt Thomsen. Jeg kan huske en lille elev, der spurgte mig, hvad jeg hed til efternavn, og da jeg svarede Thomsen, undrede han sig højlidt over, at jeg hed det samme til fornavn og efternavn! Han troede jo, at Thomsen var mit fornavn. Måske viser det, at det med formerne ikke betyder så meget, som nogle tror.

Efter et halvt år med store udfordringer nåede vi frem til juleferien, som blev indledt med en julefrokost hos Helen og Carsten Brems. Her viste Brems sig som en mand, der virkelig kunne feste. Menuen stod på smørrebrød, og hertil snaps og øl i rigelige mængder. Else var med til frokosten og mødte her for første gang alle mine kolleger og deres ægtefæller. Efter frokosten tog vi hjem til Gauerslund, men julen fejrede vi i Asferg hos Elses forældre, og min storebror Niels og hans familie tog sig af min mor og bedstefar.

Jeg kan huske, at jeg vandt en konkurrence i den socialdemokratiske avis "Aktuelt", som jeg abonnerede på. Hvad konkurrencen gik ud på, kan jeg ikke huske, men præmien var 150 kr. til indkøb af en gås. Om der var nogle, der fik gåsen eller om pengene overhovedet blev brugt til køb af en gås, errindrer jeg ikke.

At jeg holdt den socialdemokratiske avis, passede min vært Kristian Poulsen vældig godt. Han var jo murerarbejdsmand og selvfølgelig socialdemokrat. Det gjaldt for de fleste arbejdere dengang, men sådan er det desværre ikke mere.

Sidste halvdel af skoleåret 1961-62

Efter juleferien flyttede jeg igen ind på mit kvistværelse. Vinteren begyndte nu at strenges, og det kneb med at holde varmen på værelset, for dengang var huse jo slet ikke isoleret som i vore dage. Jeg kan huske, at jeg lånte en el varmeovn, og det hjalp da lidt på situationen.

Jeg havde fået lovning på en nyopført tjenestebolig, men der var ikke udsigt til, at den ville stå klar til mig foreløbig, og derfor tog jeg en dag knallerten til Vester Ørum, hvor sognerådsformand Fritz Kjær havde en gård. Planen var, at jeg ville tale et "alvorsord" med ham, men modet svigtede mig, for jeg blev beværtet med både kaffe og kage, så jeg glemte helt at brokke mig.

Opførelsen af Grethe og Carl Christensens bolig på Sognegårdsvej kom endelig i gang, og de skulle kunne flytte ind engang inden næste skoleårs begyndelse, og den lejlighed, som de boede i på Sindballevej, blev så ledig til mig og - forudsat at vi giftede os - også til Else, for som tidligere nævnt kunne man dengang ikke bo sammen uden at have papir på forholdet.

Elses storesøster Bodil og hendes kæreste Bent blev gift i februar måned, og Else og jeg var selvfølgelig med til brylluppet, og vi begyndte også at tale om, hvornår vi skulle giftes. Vi blev enige om, at det skulle være lørdag den 23. juni, hvor skolernes sommerferie begyndte. Så kunne vi flytte ind i lejligheden på Sindballevej, når Grethe og Carl flyttede ud i løbet af sommerferien.

Jeg havde søgt og fået bevilget et kursus i fysik på Danmarks Lærerhøjskole, og det løb af stabelen de første 14 dage i sommerferien. Else og jeg blev så enige om, at vi kunne foretage en "bryllupsrejse" til København. Ganske vist skulle jeg deltage i kurset om dagen, men vi kunne jo have aftenerne og weekenderne sammen. Elses søster Bodil bestilte et hotelværelse til os gennem DSB, hvor hun var ansat. Jeg fik ikke kommunalt tilskud til rejsen og opholdet, men kurset var gratis både for mig og kommunen.

På skolen begyndte vi nu at forberede os på, at vi skulle føre eleverne i realklasserne op til eksamen. Det var i 1963, at de første elever skulle til realeksamen, men for at øve os og eleverne i, hvordan man gjorde, blev der afholdt prøveeksamener før sommerferien 1962 med erfarne censorer udefra. Jeg skulle have fysikprøve samtidig i både 1. og 2. real, men der var jo også kun 12 elever i alt i de to klasser. Jeg fik min tidligere vejleder Svend Aage Petersen fra Hedensted Skole som censor, og det gik såmænd meget fint. Det var stadig ug-karakterskalaen, der blev brugt. 13-skalaen blev indført senere.

Fredag den 22. juni sluttede mit første år som lærer på Grejs-Sindbjerg Centralskole, og jeg tog hjem til min mor i Gauerslund. Else var allerede taget til sit hjem i Asferg, og der var ansat en ny medhjælper hos min mor og bedstefar.

Ugen før- jeg tror det må have været lørdag den 16. juni -holdt jeg en lille afskedsfest med ungkarletilværelsen. Det er vist det, man i vore dage kalder polterarbend, men det var nu ikke så vildt, som man kan få indtryk af, det foregår nu om dage. Jeg mener Jens Jakob, Laurits og Kaj Jakobsen fra Brønsted Mølle var med, men Flemming tror jeg ikke deltog. Vi fik også besøg af min storebror Niels Peder hans kone og kørelæreren Axel fra Hedensted. De kørte nu ret hurtigt igen, men vi andre fik lidt smørebrød fra kroen og et par øl, og derefter drog vi med bussen til Vejle, men kom forholdsvist hurtigt tilbage. Der var nemlig afskedsfest med det gamle forsamlingshus, og det deltog vi så i resten af aftenen.

Forsamlingshuset blev kort tid derefter revet ned, og man gik i gang med at bygge Lindved Sognegård stort set samme sted. Skolen havde ikke brug for forsamlingshuset mere, for nu kunne man tage næste afdeling af skolen i brug efter sommerferien 1962.

Bryllup i Asferg den 23. juni 1962

Min mor og jeg blev hentet i Gauerslund af min bror Niels Peder og hans kone Else for at køre os til Asferg.

Mine brødre og søstre og dere koner og mænd var naturligvis inviteret. Det var min farbror Søren, hans kone Signe og deres datter Ingrid også. Derudover var Signe og Flemming, Laurits og Jens Jakob inviteret, men ellers var der ikke inviteret nogle fra min side. På billedet ses Signe, Flemming og Jens Jakob på gaden i Asferg. Laurits er ikke med for han tog billedet.

Elses søskende og deres ægtefæller var selvfølgelig også inviteret, men derudover var der en del naboer og venner af mine svigerforældre også med. Elses veninde Inger Harbo var med, og førstelæreren og lærer Knudsen deltog også med deres fruer.

Jeg ville gå hen til mine svigerforældres hus for at hilse på dem, men jeg blev hurtigt jaget ud, for de var ved at gøre Else klar i brudekjolen, og jeg måtte ikke se hende i den, før hun kom ind i kirken.

Da min far jo var død blev det Thomas opgave at være min forlover, som det vist hedder. Så han og jeg pladserede os oppe i koret på de dertil opstillede stole, og efter nogen tid kom Jens Jensen med Else under armen op til os, og vielsen kunne begynde. På billedet ses indgangen til Asferg Kirke, hvor vielsen fandt sted.

Som det er skik og brug blev det nygifte par kørt til fotograf for at blive forevigt.

Derefter var der middag i forsamlingshuset i Asferg, men menuen husker jeg ikke.

Jeg kan huske at Elses far holdt tale og det gjorde min farbror Søren og mine storebrødre Thomas og Niels også.

Jeg havde længe overvejet, om jeg skulle sige noget, og det endte med at tog mod til mig og holdt min første selskabstale, men jeg kan ikke gentage, hvad jeg sagde. Dog kan jeg huske indledningen som lød omtrent sådan:

Det er skik og brug, at brudgommen takker sin svigerfar, fordi han har måttet få hans datter. Jeg er selvfølgelig glad for, at jeg nu er blevet gift med Else, men når jeg **ikke** takker dig for det Jens Jensen, skyldes det, at jeg tror du vil sige, at det har du sgu ikke haft noget med at gøre!

Efter middagen var der dans og her forsøger Else og jeg at danse brudevals.

Vores bryllupsnat blev holdt i et lille værelse i mine svigerforældres hus, og vi skulle tidligt op og med toget til København dagen efter.

Men det er ikke løgn, når jeg påstår, at vi den nat grundlagde Thomsen Klanen, for Per blev efter min bedste overbevisning undfanget netop den nat. Man kan jo selv tælle efter, for han blev født en 16. marts året efter.

”Bryllupsrejsen” til København

Dagen efter skulle vi rejse med toget fra Randers til København, og vi havde planlagt at tage bussen til Randers, men Elses forældre synes, vi skulle køre i taxa, så de hyrede den lokale vognmand og tog selv med for at følge os på vej.

Togturen fra Randers til hovedstaden varede det meste af dagen. Vi stod på toget ved 9-tiden og var i København ved 17-tiden. Det var før storebæltsbroens tid, så vi måtte ud af toget og ombord på færgen i Nyborg, og det hele gentog sig i omvendt rækkefølge da færgen nåede til Korsør. Else havde aldrig været i København eller for den sags skyld på Sjælland, så der var mange ting, der var nye for hende.

Vi fandt frem til det hotel, hvor vi skulle bo de næste 14 dage. Det lå i Istedgade tæt ved hovebanegården, og vi fik et udmærket dobbeltværelse. Vi fik pakket vores bagage ud, og indrettet os i værelset, og så gik vi ud for at se lidt på byen og spise aftensmad. Derefter skyndte vi os tilbage for at gå i seng, for vi var trætte oven på den lange togrejse og brylluppet dagen før.

På billedet er vi lynskudt af en gadefotograf uden at vi opdagede det, før han tilbød os billedet.

Jeg skulle begynde på kurset næste dag. Det foregik på en skole i en af forstæderne, og jeg fandt ud af, at jeg kunne tage S-toget ud i nærheden af skolen.

Else måtte så prøve at klare sig selv i storbyen indtil jeg kom tilbage sidst på eftermiddagen. Heldigvis kendte hun et ægtepar som boede i byen. Konen hed Karen og hun stammede fra Asferg, men var blevet gift med en københavner, som vi kun kendte under navnet Kristensen. Karen viste Else rundt til de forskellige seværdigheder, bl.a. til Rosenborg Slot, hvor Livgarden havde hjemsted. Desuden var min storebror Thomas udstationeret i København, og han tog sig også af hende, når han havde fridag.

Vi besøgte Karen og Kristensen i deres hjem, hvor billedet er taget.

Hvad der ellers skete husker jeg ikke så nøje. Vi legede selvfølgelig turister om aftenen og i weekenden, og vi var bl.a. ude i Lufthavnen i Kastrup og i Tivoli. Det kursus jeg deltog i var rigtig godt, og jeg lærte meget, som jeg kunne bruge i fysikundervisningen.

Resten af sommerferien

Vi forlod hovedstaden efter at mit kursus var afsluttet og vendte i første omgang tilbage til mit kvistværelse i Lindved. Grethe og Carl Christensens bolig var endnu ikke færdig, så vi måtte vente med at flytte ind i lejligheden på Sindballevej til senere i sommerferien. Derfor besluttede vi at besøge Elses forældre i Asferg, og senere hendes søster Aase og svoger Basse i Ebeltoft, og vi var også et smut hjemme hos min mor og bedstefar.

Sidst på sommerferien vendte vi tilbage til Lindved og nu var lejligheden indflytningsklar, og vi fik den lokale vognmand til at flytte de få møbler, jeg havde på kvistværelset. Vi havde imidlertid allerede om foråret købt forskellig møbler hos Meinhardt Møbler i Vejle. Møbelhandleren havde opbevaret dem for os, og nu kom han med dem.

Lejlighden, som var på 1. sal i det hus, som ses billedet, bestod af to stuer, et køkken, et badeværelse og et soveværelse, og det var jo noget større forhold end kvistværelset. Jeg havde stadig knallerten, som havde tjent mig trofast, siden jeg begyndte på seminariet, men nu ville jeg egentlig gerne af med den. Det lykkedes at lave en handel med købmanden i Gauerslund, hvor han overtog knallerten, og Else og jeg fik et stort køleskab og et par cykler i bytte.

Bodil og Bent besøgte os, for at se vores lejlighed, og de medbragte alle de gaver, vi havde fået til vores bryllup, og nu gik vi i gang med at skrive takkekort. Min mor syntes vist egentlig, at vi skulle holde et lille eftergilde på Missionshotellet i Børkop for dem, der havde givet gaver i Gauerslund og Børkop, men vi mente ikke, det var nødvendigt.

Nu var skolens sommerferie forbi, og vi tog hul på et nyt skoleår. Udbygningen af skolen var færdig i hvert fald i første omgang, og nu var der plads til alle Grejs-Sindbjerg Kommunes børn, og det blev fejret med en officiel indvielse.

Privat skulle Else og jeg nu i gang med at få tingene til at fungere sammen, og selv om der naturligvis har været både op- og nedture i vores samliv, kan vi nu konkludere, at det er lykkedes os at holde sammen gennem de mange år, vores ægteskab har været.

Efterskrift

Her slutter historien om min barndom og ungdom, og om jeg kommer videre med beretningen om Elses og mit liv fra 1962 og fremad ved jeg ikke på nuværende tidspunkt, men vi har en lang række albums med billeder, som fortæller meget om, hvad der er sket i vores familie, og dem er alle naturligvis velkomne til at kigge i.

Når jeg ser tilbage på mit liv, kan jeg desværre sagtens få øje på noget, som jeg kunne og burde have gjort anderledes. Det gælder såvel på hjemmefronten som i mit arbejdsliv. Min beretning er en fortælling, om det, jeg kan huske, og jeg har ikke tilføjet nogle overvejelser om, hvad jeg i de forskellige situationer gjorde rigtigt eller forkert. Jeg må nøjes med at konstatere, at jeg gjorde det på min måde.

Lad mig slutte med at slå fast, at jeg føler, at jeg har haft et godt liv og har været ualmindelig heldig. Det gælder både mit private liv og mit arbejdsliv på Lindved Skole.

Som jeg tidligere har været inde på, var det slet ikke meningen, at jeg skulle have været i praktik hos Carsten Brems i Grejs. Hvis dette ikke var sket, havde jeg ikke søgt og fået stilling ved Grejs-Sindbjerg Centralskole i Lindved. Men det skete altså. Jeg kom til Lindved, og det skulle senere vise sig, at det blev min by. Min plan var, at jeg ville blive i 5 år og derefter søge nye udfordringer, men sådan gik det ikke. Det blev til 37 spændende og krævende år på skolen og endnu flere som frivillig pensionist i lokalsamfundet.

Var det min skæbne eller bare en række tilfældigheder?

The answer my friend is blowing in the wind, the answer is blowing in the Wind!

I mit private liv har Else sørget for at tingene fungerede på hjemmefronten, medens jeg var mere udad farende. Vi har fået tre dejlige børn, som alle har stiftet familie og skaffet os tre lige så dejlige svigerbørn, og sidst men ikke mindst har de sørget for, at vi har fået fem fantastiske børnebørn, og på det sidste har vi også fået et oldebarn, og hvem ved, måske opnår vi at opleve, at der kommer flere til?

Vores lille familie, som blev grundlagt i 1962, kalder vi for sjov for ”Thomsen Klanen”, og jeg føler, at vi har et godt og stærkt sammenhold, så hvad kan man forlange mere?

*Og en gang går solen sin
runde uden mig,
men når forårssolen skinner,
lever jeg!*